

Den Europæiske Unions Tidende

C 133

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

56. årgang

9. maj 2013

Informationsnummer

Indhold

Side

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

487. plenarmøde den 13. og 14. februar 2013

2013/C 133/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Søsportssektoren fremskyndet omstrukturering på grund af krisen (initiativudtalelse)	1
2013/C 133/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forretningsmodeller for bæredygtig vækst, en kulstoffattig økonomi og industrielle ændringer (initiativudtalelse)	8
2013/C 133/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kommercielle forbindelser mellem store detailhandelskæder og leverandører af fødevarer — aktuel status (initiativudtalelse)	16

DA

Pris:
4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

487. plenarmøde den 13. og 14. februar 2013

2013/C 133/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Fremme af delt brug af frekvensressourcerne i det indre marked — COM(2012) 478 <i>final</i>	22
2013/C 133/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et fungerende indre energimarked — COM(2012) 663 <i>final</i>	27
2013/C 133/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om midlertidig fravigelse fra Europa Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet — COM(2012) 697 <i>final</i> — 2012/0328 (COD)	30
2013/C 133/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/92/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet — COM(2012) 628 <i>final</i> — 2012/0297 (NLE)	33
2013/C 133/08	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af særlige betingelser for fiskeriet efter dybhavsbestande i det nordøstlige Atlanterhav og bestemmelser for fiskeriet i internationale farvande i det nordøstlige Atlanterhav og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2347/2002 — COM(2012) 371 <i>final</i> — 2012/0179 COD	41
2013/C 133/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om henstilling med henblik på Rådets henstilling om gennemførelse af de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik i de lande, der har euroen som valuta — COM(2012) 301 <i>final</i>	44
2013/C 133/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr og om ændring af direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009 — COM(2012) 542 <i>final</i> — 2012/0266 (COD) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr til in vitro diagnostik — COM(2012) 541 <i>final</i> — 2012/0267 (COD) Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Sikkert, effektivt og innovativt medicinsk udstyr og medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik til gavn for patienter, forbrugere og sundhedspersoner — COM(2012) 540 <i>final</i>	52
2013/C 133/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af medlemsstaternes love om markedsføring af radioudstyr — COM(2012) 584 <i>final</i> — 2012/0283 (COD)	58

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

487. PLENARMØDE DEN 13. OG 14. FEBRUAR 2013

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Søsportssektoren fremskyndet omstrukturering på grund af krisen (initiativudtalelse)

(2013/C 133/01)

Ordfører: **Edgardo Maria IOZIA**

Medordfører: **Patrizio PESCI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 12. juli 2012 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Søsportssektoren: fremskyndet omstrukturering på grund af krisen.«

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommission for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 22. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 70 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 De maritime fritidsaktiviteter, dvs. at tage ud på vandet for fornøjelsens skyld enten i en båd (en sejl- eller motorbåd, kano, kajak eller andet) eller for at dyrke en af de mange former for maritim sport, der tilbydes (vind- eller kitesurfing, dykning, sportsfiskeri osv.), er noget, der har været dyrket i Europa i alle samfundslag gennem rigtig mange år. I Europa bliver de maritime fritidsaktiviteter derfor ikke kun set som en sommerhobby, men som noget, der bidrager til at udvikle og formidle sportslige, kulturelle, miljømæssige og samfundsmæssige værdier. De folkelige maritime fritidsaktiviteter spiller således en vigtig social rolle og understøtter Den Europæiske Unions værdier.

1.2 Gennem de maritime fritidsaktiviteter kan navnlig de yngre generationer lære respekt for naturen, værdien af teamarbejde og ansvar, og de kan omgås andre mennesker, dyrke en

sjov sport, der ikke er for dyr, lære nye steder at kende gennem maritim turisme og få adgang til særligt værdifulde havområder. De maritime fritidsaktiviteter har på det seneste også fået en terapeutisk rolle i forhold til handicappede og personer, som har mistet selvtilliden, og er med til at få disse personer integreret og hjælper dem til at genvinde den mistede selvtillid.

1.3 Baggrunden for denne udtalelse er, at Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) har konstateret, at det europæiske indre marked på det maritime område fortsat er mangelfuldt. Den offentlige høring, der blev afholdt i oktober 2012 på den internationale bådmesse i Genova i Italien med deltagelse af repræsentanter for Kommissionen, Europa-Parlamentet, erhvervslivet, arbejdstagerne, brugerne og forbrugerne, universiteterne og miljøorganisationerne, har sat fokus på de

mange vanskeligheder, som denne sektor fortsat har på det europæiske marked. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at overveje de tiltag, der foreslås i udtalelsen, og som er nødvendige for at færdiggøre det indre marked og fjerne de hindringer og andre restriktioner, der stadig findes på nationalt og internationalt plan.

1.4 Den europæiske søsportssektor har i disse kriseår oplevet et brat fald i produktionen, der alt efter land ligger på omkring 40-60 %, et tab af 46 000 arbejdspladser og et fald i produktionsomsætningen på 3-4,5 mia. euro. Ikke desto mindre er den stadigvæk den største søsportssektor på verdensplan, hvor USA's konkurrenceposition er blevet svækket, men hvor de nye vækstlande som Brasilien, Kina og Tyrkiet nu står stærkere.

1.5 EØSU finder det afgørende ikke at miste denne rigdom af ekspertise og evne til innovation, som har tilladt virksomhederne at stå imod og samtidig øge deres eksportandel, dog næsten udelukkende inden for produkter i den øvre ende af skalaen.

1.6 Middelhavet tegner sig for mere end 70 % af verdens maritime turisme, hvilket afføder omfattende økonomiske aktiviteter i landene omkring Middelhavet. Denne turisme hæmmes af indbyrdes forskellige nationale love, f.eks. når det gælder indregistrering af lystfartøjer, fartscertifikater, sikkerhedsforanstaltninger og beskatning, for blot at nævne de vigtigste.

1.7 Selvom EØSU er bevidst om, at de gamle søfartsnationer har forskellige interesser, opfordrer det Kommissionen til at finde fælles løsninger, og mener, at sektoren har en særlig interesse i snarest at få gennemført det grundlæggende princip for det indre marked om hverken direkte eller indirekte hindring af den frie bevægelighed for tjenesteydelser og personer.

1.8 På den ene side er sikkerheds- og miljøkravene til konstruktion af fritidsfartøjer harmoniseret på EU-plan, men på den anden side varierer de retlige rammer for selvsamme fartøjer meget fra land til land, hvad angår brugsbetingelserne (fartscertifikater, indregistrering, sikkerhedsforskrifter og -udstyr, beskatning osv.). Disse nationale forskelle opsplitter det indre marked og forvirrer de økonomiske aktører og brugerne, men skaber også en vis form for unfair konkurrence. Det mest åbenlyse eksempel er naturligvis Middelhavet, hvor søfartssektoren reguleres forskelligt i de enkelte lande, lige fra Spanien til Grækenland, men også i Frankrig, Italien, Slovenien og Kroatien. Sådanne forskellige behandlinger finder man ikke for andre transportformer såsom bil, tog eller fly.

1.9 Under den interessante høring på den internationale bådmesse i Genova bad repræsentanterne for de forskellige dele af sektoren, repræsentanterne for de ansatte i sektoren og miljøorganisationerne samstemmigt og indtrængende Den Europæiske Union om at træffe foranstaltninger, der kan støtte aktiviteterne i søfartsindustrien.

1.10 Søfartsindustrien er en sektor, hvor innovation, forskning og udvikling er afgørende for dens overlevelse, men i modsætning til mange andre sektorer kræver den ikke ekstraordinære foranstaltninger eller økonomisk støtte, men blot initiativer og tiltag, der kan sikre, at det indre marked på dette område bliver en realitet.

1.11 EØSU deler bekymringerne hos søfartssektorens repræsentanter og opfordrer Kommissionen til at lade vedtagelsen af det reviderede direktiv 94/25/EF om fritidsfartøjer under 24 meter opfølge af yderligere initiativer, som skal indgå i en særlig handlingsplan. Det ville være særdeles nyttigt at udarbejde en grøn bog om de foranstaltninger, der skal træffes for søfartsindustrien, under inddragelse af alle de berørte parter og efterfølgende at udarbejde en handlingsplan, der er i tråd med de generelle principper for en ny europæisk industripolitik ⁽¹⁾ og en europæisk politik for bæredygtig turisme ⁽²⁾.

1.12 EØSU henleder særligt opmærksomheden på følgende problemer, der skal tages og løses:

- forhandling med tredjelandene, især USA, Kina og Brasilien, om nye regler for **gensidighed** og adgang for europæiske produkter til deres markeder;
- øget markedsovervågning for at undgå import fra tredjelande af fritidsfartøjer, som ikke overholder de europæiske standarder for støj og emissioner og dermed skaber unfair konkurrence;
- fremme af et ensartet, fortløbende uddannelsesforløb, der gør det muligt at anerkende det opnåede uddannelsesbevis og dermed fremme arbejdskraftens mobilitet. Arbejdsmarkedets parter ser gerne, at der indføres et europæisk kvalifikationspas for uddannelser i denne sektor;

⁽¹⁾ Meddelelse fra Kommissionen "En stærkere europæisk industripolitik for vækst og økonomisk genopretning", COM(2012) 582 final.

⁽²⁾ Meddelelse fra Kommissionen "En ny turismepolitik for Europa – verdens førende rejsemål", COM(2010) 352 final.

- etablering af en europæisk database om ulykker i forbindelse med vandsport og lystsejls med det sigte at få et indblik i, hvilke risici der er forbundet med disse aktiviteter, og vedtage mere egnede sikkerhedsregler og – standarder;
- vedtagelse af ensartede sikkerhedsregler inden for EU og navnlig i havområder såsom Middelhavet, Østersøen og andre europæiske havområder;
- bestilling af en teknisk undersøgelse for at evaluere den nuværende metode til inddeling i fartøjskonstruktionskategorier som også ønsket af Europa-Parlamentet i forbindelse med revisionen af direktiv 94/25/EF;
- lettere adgang for virksomhederne i søfartssektoren til EU-midlerne til forskning, udvikling og innovation, som det er tilfældet for andre transportmidlers vedkommende;
- fremme af vedtagelse af internationale standarder, der skal overholdes i praksis. USA deltager f.eks. i udarbejdelsen af ISO-standarderne, men hverken anerkender eller anvender dem på nationalt plan og foretrækker i stedet amerikanske standarder;
- harmonisering af skatteordninger på området maritim turisme i det indre marked. Nogle medlemsstater anvender samme lave momssats på havneafgifter og leje af både som på hotelsektoren, medens andre anvender de normale momssatser, hvilket helt åbenlyst er til urimelig ulempe for de pågældende nationale operatører;
- styrkelse af søfartssektorens tiltrækningskraft i forhold til de yngre generationer, både som erhvervsbeskæftigelse og som fritidsinteresse og sport.

2. Den europæiske søfartssektor

2.1 Europas søfartssektor består i dag af over 37 000 virksomheder, som direkte beskæftiger 234 000 mennesker og som i 2011 skabte en årlig omsætning på 20 mia. EUR. 97 % af sektoren udgøres af små og mellemstore virksomheder, og der

er cirka 10 større, mere strukturerede koncerner. I 2008-2009 fik den økonomiske og finansielle krise salg og industriproduktion til at falde med i gennemsnit 40-60 %, og alle produktsegmenter blev ramt. Siden 2009 har den økonomiske krise medført et tab på mere end 46 000 arbejdspladser, og sektorens samlede produktionsomsætning er faldet med 3-4,5 mia. euro. Tabet af arbejdspladser har forholdsvis været lige stort i de store og i de små og mellemstore virksomheder. Såvel tabet af arbejdspladser som faldet i omsætningen er primært sket i sektorens industrielle del (dvs. skibsværfter og fremstilling af tilbehør og dele). Serviceaktiviteterne (leasing/leje af lystbåde, reparation og vedligeholdelse, marinaer og lystbådehavne) som hidtil stort set havde holdt stand, er i år begyndt at mærke krisen. Selv om krisen har ændret den internationale situation markant, er Europa stadig verdens førende, medens USA's konkurrenceposition er blevet svækket, og de nye vækstlande som Brasilien, Kina og Tyrkiet vinder terræn ⁽³⁾.

2.2 Sektorens industriproduktion dækker hele skibsbygningsområdet, lige fra små fartøjer op til superyachts på mere end 100 m, men sektoren beskæftiger sig dog typisk med bygning af fartøjer med en skroglængde under 24 m (hvis konstruktion er reguleret ved direktiv 94/25/EF). Disse fartøjer anvendes til mange forskellige formål: lystfartøjer, små erhvervsfartøjer til kystvagten, politiet og toldvæsenet, små passagerfartøjer, der anvendes i turistområder og til og fra øer samt specialfartøjer. Industrien fremstiller udstyr og komponenter (motorer og fremdriftssystemer, overbygning, elektronik og navigationssystemer, sejl, maling, møbler og interiør), tilbehør (sikkerhedsudstyr, tekstilprodukter osv.) og maritimt sportsudstyr (til dykning, windsurfing, kitesurfing, kano/kajak osv.).

2.3 Serviceaktiviteterne er mangfoldige og forskelligartede, da de dækker forvaltning og udvikling af Europas 4 500 lystbådehavne og marinaer (som tilbyder 1,75 mio. bådpladser til i alt 6,3 mio. både i Europa) samt handel og vedligeholdelse af fartøjerne, leje og leasing af både på havet og floder (med eller uden besætning), sejlerekskoler, maritime eksperter, finansielle og forsikringsmæssige eksperttjenester mm.

2.4 Næsten 48 mio. mennesker i EU dyrker i dag en eller flere former for vandsport, og heraf er der 36 mio., der sejler (motor- eller sejlbåd) ⁽⁴⁾. Sejlerens profil afspejler faktisk de forskellige sociale klasser i det enkelte land: selv om vandsport ofte uberettiget slås med et image, som medierne udelukkende forbinder med luksus, er det ikke noget, der er forbeholdt en social elite. Man kan med rette især tale om "folkelig søsport".

⁽³⁾ De statistiske oplysninger er hentet fra de årlige statistikker fra søfartssektoren, som er offentliggjort i "Annual ICOMIA Boating Industry Statistics Book (2007-2012)".

⁽⁴⁾ Kilde: European Boating Industry, European Boating Association, Annual ICOMIA Boating Industry Statistics Book.

2.5 Gennem cirka de seneste ti år har vi desuden været vidner til, at lystsejlernes gennemsnitsalder er steget i takt med den demografiske udvikling i Europa, hvilket vækker bekymring for lystsejladens fremtid.

2.6 I flere europæiske lande har virksomhederne i søfartssektoren og sportsklubberne via deres sammenslutninger gennem flere år udviklet initiativer, der tager sigte på lade de yngre generationer stifte bekendtskab med vandsport og lystsejlads. Disse forskellige initiativer har til formål at udbrede kendskabet til vandsport og lystsejlads dels som sport og turismeaktivitet dels som en erhvervssektor ved at tilbyde lærlinge og studerende erhvervs erfaring og praktikophold i virksomheder. Disse nationale initiativer kunne også tages op på europæisk plan, hvor man kunne arrangere fælles reklamefremstød for vandsport og lystsejlads i forbindelse med arrangementer som f.eks. den europæiske søfartsdag den 20. maj ⁽⁵⁾.

2.7 Med en kystlinje på 66 000 km er Europa verdens vigtigste destination for lystsejlads. Lystsejlads dyrkes oftest langs kysterne, men foregår også i det indre af kontinentet – særligt i visse lande – dels på de 27 000 km indre vandveje, dels på søerne (Europa har 128 søer med et areal på over 100 km²). Der tænkes her især på Middelhavet, som alene tegner sig for 70 % af verdens charteraktiviteter inden for alle bådlængder.

2.8 Den europæiske industri er åben og konkurrencedygtig. Omkring to tredjedele af produktionen går til det indre marked og eksport til de traditionelle markeder som USA, Canada og Australien/New Zealand. Efter det drastiske fald i efterspørgslen i disse lande har europæisk industri oplevet en stigende eksport til nye vækstmarkeder i Asien (især Kina) og Latinamerika (især Brasilien), hvor efterspørgslen er stærk, men hvor de lokale myndigheder ønsker at beskytte og udvikle den indenlandske industri. I Asien afskrækker de administrative vanskeligheder og importformaliteterne navnlig de små og mellemstore europæiske virksomheder. CE-mærkningen af europæiske produkter er ikke almindeligt anerkendt, og skibsværfterne skal fremlægge deres egen dokumentation for at opnå lokal godkendelse,

hvilket giver EU's skibsbygningssektor store problemer mht. beskyttelse af intellektuel ejendomsret og påfører SMV'erne urimeligt høje omkostninger samt presser de større virksomheder til at flytte.

3. EU-lovgivningens virkninger på skibsbygningsindustrien

3.1 I 1994 vedtog man det europæiske direktiv om fritidsfartøjer (direktiv 94/25/EF), som muliggjorde en harmonisering på europæisk plan af sikkerhedskravene til fritidsfartøjer på mellem 2,5 og 24 meter. Dette direktiv blev ændret i 2003 (direktiv 2003/44/EF) med tilføjelse af nye miljøkrav (bl.a. lavere tærskler for bådmotorers emission af forurenende luftarter og støj) og indlemmelse af personlige fartøjer (PWC) (vandscooter og jetski) i direktivets anvendelsesområde.

3.2 I løbet af de 15 år, hvor direktivet om lystfartøjer har været anvendt, har det på internationalt plan ført til udvikling af mere end 60 harmoniserede EN-ISO-standarder for såvel både som personlige fartøjer. Disse normer, der stammer fra Europa, anvendes i dag som teknisk reference på internationalt plan. Direktiv 94/25/EF har også gjort det muligt at skabe et indre europæisk marked for fritidsfartøjer og dermed skabt bedre vilkår for handlen, konkurrencen og samhandlen i EU. EØSU opfordrer Kommissionen til at fremsætte nogle sammenhængende forslag, så der kan skabes et fælles europæisk marked for maritime serviceydelser og dermed foranstalte en indbyrdes tilnærmelse af betingelserne for anvendelse og sejlads i Europa.

3.3 Direktiv 94/25/EF er i øjeblikket til revision og debat i Europa-Parlamentet og Rådet (direktivforslag COM(2011) 456 final). De mest markante ændringer omfatter en yderligere stramning af grænseværdierne for udstødningsemissioner for skibsmotorer, obligatorisk montering af tanke eller behandlingssystemer om bord til spildevand og tilpasning til kravene i den nye europæiske retlige ramme for markedsføring af harmoniserede produkter (afgørelse nr. 768/2008 og forordning 765/2008/EF). EØSU har tilkendegivet sin støtte til revisionsforslaget ⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Den europæiske søfartsdag 2013 vil fokusere på emnet kystudvikling og bæredygtig maritim turisme og afholdes den 21.-22. maj på Malta med støtte fra Kommissionen (GD for Maritime Anliggender og Fiskeri).

⁽⁶⁾ Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fritidsfartøjer og personlige fartøjer — COM(2011) 456 final — 2011/0197 (COD), EUT C 43 af 15.2.2012, s. 30.

3.4 Det nye direktiv er efter EØSU's mening en mulighed for at genoverveje den nuværende metode til kategorisering af fritidsfartøjer. Direktivet fastlægger nemlig, at bådene skal opdeles i fire konstruktionskategorier afhængigt af deres evne til at klare visse vejrforhold (vindhastighed og bølgehøjde). Europa-Parlamentet har bedt Kommissionen gennemføre en teknisk undersøgelse af, om det er hensigtsmæssigt og muligt at revidere den nuværende opdeling i konstruktionskategorier, således at den afspejler det brede spekter af fritidsfartøjer på markedet i dag, og samtidig give brugeren præcise oplysninger om fartøjets karakteristika. Såvel den europæiske skibsbygningsindustri som den europæiske sammenslutning af brugere har taget positivt imod Europa-Parlamentets initiativ⁽⁷⁾. EØSU opfordrer Kommissionen til at sørge for, at denne undersøgelse gennemføres.

3.5 På søtransportområdet har Kommissionen iværksat en revision af direktiv 2009/45/EF om sikkerhedsregler og -standarder for passagerskibe med en skroglængde på over 24 meter, som er udført i metal og som anvendes til indenrigsfart. Men i dag er de fleste af disse skibe bygget af andre materialer end stål (især glasfiber og kompositmaterialer) og er derfor underlagt national lovgivning. Den foreslåede forenkling af direktivet, som Kommissionen er i færd med at udarbejde, kan efter EØSU's mening føre til en udvidelse af anvendelsesområdet og bl.a. indlemmelse af passagerskibe, som er under 24 meter og/eller bygget i andre materialer end metal. Det er vigtigt at sikre, at udvidelsen af anvendelsesområdet ikke er til skade for de europæiske skibsværfter, som bygger de små passagerskibe.

4. Den europæiske skibsbygningsindustri og problemet med efterspørgslen

4.1 Stillet over for en dyb finanskriser med dramatiske økonomiske konsekvenser til følge har den europæiske skibsbygningsindustri reageret hurtigt og truffet de nødvendige foranstaltninger til at finde nye markeder uden for de traditionelle (Europa, Nordamerika, Australien/New Zealand), til at investere i nye modeller og ny teknologi for at kunne tilbyde innovative produkter og til at reducere produktionsomkostningerne og dermed forsvare sin position som førende på verdensplan. Hertil kommer, at de nuværende priser på nye både er mere konkurrencedygtige end tidligere for forbrugere.

4.2 Vi er nødt til at løse problemet med finansiering af såvel industriproduktionen som køb af både under hensyntagen til de hindringer, der lægges i vejen af det europæiske banksystem. En af følgerne af finanskrisen for skibsbygningssektoren har været den ændrede efterspørgsel, som er normal for produkter, der ikke er livsnødvendige. Dertil kommer, at bankverdenen ikke længere garanterer finansiering på baggrund af fritidsfartøjets værdi af frygt for, at fartøjet mister meget af sin værdi. En anden konsekvens af finanskrisen har været et stagnerende marked for brugte både, da de fartøjer, som bankerne nu ejer, er blevet sat til salg til meget lave priser. Leasing, som er meget populært i søfartssektoren, er ligeledes i krise. Vi står over for en situation, der ligner den, vi har set i andre sektorer som f.eks. sektoren for fast ejendom i Spanien.

4.3 Før krisen tegnede de traditionelle markeder sig for cirka 80 % af den europæiske skibsbygningsindustri's salg, og de resterende 20 % blev afsat til de nye markeder. Faldet på 40-60 % i salget på de traditionelle markeder, der forværres af deres aktuelle stagnation, er kun i ringe grad blevet opvejet af de stigende markedsandele på de nye markeder. Dertil kommer, at det ikke lykkes et stort antal værfter, som tilbyder "begynderfartøjer" (f.eks. joller og gummibåde), at finde nye afsætningsmuligheder på de nye markeder, hvor denne type produkter ikke efterspørges (dels pga. af prisen dels fordi de mellemste og lavere klasser i disse lande endnu ikke dyrker lystsejls). Den europæiske skibsbygningsindustri står på disse markeder altså i højere grad over for et efterspørgselsproblem end et konkurrenceproblem.

4.4 I Europa udstikkes den retlige ramme for lystsejls i vid udstrækning på nationalt plan. Selv om konstruktion af fritidsfartøjer er harmoniseret på EU-plan, varierer anvendelsesbetingelserne (f.eks. fartscertifikater, indregistrering, sikkerhedsudstyr, beskatning af sektoren osv.) omvendt virkelig meget fra land til land. EØSU mener, at nærhedsprincippet i dette tilfælde hæmmer etableringen af et europæisk indre marked.

4.5 Markedsovervågningen forekommer i dag meget utilfredsstillende på europæisk plan. Adskillige lystbåde, der ikke overholder de europæiske standarder for støj og emissioner, importeres og sælges i Europa, uden at de pågældende importører kontrolleres af markedsovervågningsmyndighederne, hvilket skaber unfair konkurrence.

⁽⁷⁾ Europa-Parlamentet, GD for Interne Anliggende, politisk afdeling A – Økonomisk og Videnskabelig politik: "Design categories of Watercrafts" (designkategorier for fartøjer) Notat IP/A/IMCO/NT2012-07, PE 475.122 (juni 2012) <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/imco/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=74331>

4.6 Kommissionen bør i sit arbejde være særligt opmærksom på, at industrien og tjenesteydelserne i den rekreative sektor udvikler sig i overensstemmelse med principperne om miljøbeskyttelse og landskabsbevarelse, navnlig i relation til bevarelse af naturressourcer og naturlige økosystemer, bekæmpelse af støjforurening i de indre farvande, forurening af vandområder med kommunalt og industrielt affald, sikkerheden for personer, der deltager i forskellige former for vandbaserede/vandrelaterede fritidsaktiviteter osv.

5. Hvad kan Europa gøre?

5.1 EØSU afholdt en offentlig høring på den internationale bådmesse i Genova (oktober 2012), hvor det takket være den brede og kvalificerede deltagerbase kunne danne sig et overblik over holdningerne, problemerne og ønskerne hos de forskellige aktører i søfartssektoren.

5.2 Den europæiske skibsbygningssektor er i dag til trods for den nuværende økonomiske krise verdens førende takket være den innovation, som virksomhederne hele tiden har iværksat. De nuværende problemer med adgang til finansiering via bank-systemet bringer de europæiske virksomheders evne til at investere i forskning, udvikling og innovation i fare. Innovation er og bliver det vigtigste redskab til at fastholde europæisk skibsindustri i førerposition. Det er nødvendigt at lette adgangen for virksomhederne i søfartssektoren til EU-midlerne til forskning, udvikling og innovation, som nu stilles til rådighed for andre transportmidler, men som søfarten kun har begrænset adgang til. Et andet redskab, der bør fremmes på nationalt plan, er skattefratagelse for investeringer i forskning, udvikling og innovation. I skibsbygningsindustrien er innovation ikke udelukkende lig med teknologisk innovation, men også innovation inden for brug, vedligeholdelse og serviceydelser, som f.eks. leje og finansiering til søfartssektoren.

5.3 Situationen i Europa er meget uensartet, hvad angår de statslige koncessioner til skibsbygningsvirksomheder; i nogle lande begrænses investeringerne i lystbådehavne af koncessionsbetingelserne (enten med for kort varighed eller usikkerhed omkring fornyelse af koncessionen). EØSU anbefaler, at EU udarbejder retningslinjer for at fremme europæiske virksomheders investeringer i denne sektor.

5.4 Med Lissabontraktaten henhører turisme under EU's kompetence, og EU kan derfor foreslå initiativer. Kommissionen har bebudet, at den i 2013 vil offentliggøre sin strategi for kyst- og havturisme. Denne strategi burde gøre det muligt yderligere at udbrede lystsejls i Europa og at tackle en række problemer,

som vil blive understreget i det kommende dokument, som f.eks. de lovgivningsmæssige forskelle mht. farts-certifikater, indregistreringer og sikkerhedskrav, således at der kan blive indført nogle foranstaltninger, der kan sikre en tilnærmelse af reglerne for lystsejls i Europa.

5.5 EØSU bifalder udviklingen af beskyttede havområder, som dukker op flere og flere steder i Europa og især i Middelhavet. Dette skaber dog usikkerhed omkring reglerne for sejls. EØSU anbefaler en harmonisering på EU-plan af reglerne for lystfartøjs adgang til beskyttede havområder, så den enkelte person fra starten ved, om vedkommendes fartøj er udstyret til at navigere i disse områder eller ej.

5.6 For at forbedre sikkerheden ville det være hensigtsmæssigt på EU-plan at samle data om ulykker i en fælles database, hvilket ville give mulighed for en samlet undersøgelse og sammenligning og en bedre forståelse af de risici, der er forbundet med udøvelsen af vandsport og på den baggrund udstikke de regler, der passer bedst til de indkredsede risici. EØSU opfordrer Kommissionen til i samarbejde med medlemsstaterne at opstille en model for indsamling af data for at få ensartede og sammenlignelige data.

5.7 Spørgsmålet om erhvervsuddannelse og anerkendelse af de tilhørende eksamensbeviser på europæisk plan er ligeledes af afgørende betydning. Søfartsuddannelser (navnlig læringeuddannelser i industrisektoren og inden for de servicefag, der er tilknyttet reparation og vedligehold) findes ikke overalt i Europa. Man bør overveje, hvordan man kan udvikle uddannelsesplaner, der er anerkendt på EU-plan, og som vil give en uddannelse af høj kvalitet og fremme en større mobilitet blandt arbejdstagerne i EU samt tiltrække unge til søfartserhvervene. Der bør udarbejdes et europæisk "kvalifikationspas" i stil med, hvad der er indført for mineingeniører. Arbejdsmarkedets parter bør være med til at udvikle et system for anerkendelse af eksamensbeviser på europæisk plan og kunne f.eks. foreslå et pilotprojekt inden for rammerne af det europæiske meritoverførsels-system for erhvervsuddannelse (ECVET)⁽⁸⁾. Uddannelse af mandskab og maritime eksperter er ligeledes to områder, der ville have gavn af en europæisk tilgang, som ville bane vej for at åbne arbejdsmarkedet i EU. Søfartssektoren har tidligere været plaget af, at der var meget lidt fokus på og kendskab til søfartserhvervene i skolerne og på universiteterne, hvilket bl.a. førte til et begrænset kendskab til karrieremulighederne inden for søfarten. I flere europæiske lande findes der ikke engang specifikke overenskomster på søfartsområdet, hvilket er med til at gøre sektoren mindre attraktiv.

⁽⁸⁾ Det europæiske meritoverførselssystem for erhvervsuddannelse (ECVET) er det nye europæiske instrument til fremme af gensidig tillid og mobilitet på erhvervsuddannelsesområdet.

5.8 Den europæiske søfartsindustri har nu gennem 15 år anvendt internationale ISO-standarder, som er harmoniserede i kraft af direktiv 94/25/EF. Det er afgørende at fremme anvendelsen af internationale standarder som f.eks. ISO som den eneste tekniske reference for fritidsfartøjer på internationalt plan for at undgå udbredelsen af nationale standarder (brasilianske, kinesiske osv.), som ville føre til en yderligere fragmentering af de tekniske krav og udgøre en reel hindring.

5.9 EU kan og bør forsvare sin søfartsindustri og forbedre og effektivisere sine direkte og indirekte markedskontrol- og markedsovervågningsforanstaltninger samt støtte sin eksportadgang til markederne uden for Europa. For eksempel bør handelsforhandlingerne mellem EU og Mercosur benyttes til at bekæmpe protektionistiske foranstaltninger og de alt for høje toldafgifter, som anvendes af visse sydamerikanske lande med det sigte at begrænse adgangen til deres markeder.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forretningsmodeller for bæredygtig vækst, en kulstoffattig økonomi og industrielle ændringer (initiativudtalelse)

(2013/C 133/02)

Ordfører: **Joost Van IERSEL**

Medordfører: **Enrico GIBELLIERI**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 12. juli 2012, under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

»Forretningsmodeller for bæredygtig vækst, en kulstoffattig økonomi og industrielle ændringer«
(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Rådgivende Kommissionen for Industrielle Ændringer (CCMI), som vedtog sin udtalelse den 22. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 57 stemmer for, 4 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Det er vanskelige tider for store dele af den europæiske industri. Ikke desto mindre er et voksende antal virksomheder i Europa og andre steder i verden ved at forberede sig på de mangeartede udfordringer, verden står over for, herunder virkningen af den demografiske udvikling, klimaforandringer og navnlig bæredygtige lavemissionsmål.

1.2 EØSU ønsker at fremhæve de holdningsændringer, der baner vejen for nye eller tilpassede forretningsmodeller. Bæredygtighed er et strategisk spørgsmål for Verdenssammenslutningen af Virksomheder for Bæredygtig Udvikling (WBCSD), i initiativer iværksat af virksomheder på nationalt plan og i udarbejdelsen af sektorielle kulstoffattige køreplaner på EU-niveau. Ændringer i virksomheders fokus og struktur samt i internationale værdikæder er medvirkende til, at nye forretningsmodeller ser dagens lys.

1.3 Et vigtigt aspekt er et proaktivt engagement i selskabsledelsen, hvilket også påvirker relationerne øverst og nederst i produktionskæden. Et lignende engagement og en lignende innovation findes på alle planer og understøttes af en interaktiv dialog med samarbejdsudvalg og særlige programmer i virksomhederne samt gennem den sektorielle sociale dialog på nationalt og europæisk plan.

1.4 I overgangen mod en kulstoffattig økonomi er man nødt til at sikre opdaterede færdigheder, og sørge for, at der findes højt kvalificerede job for så vidt muligt at undgå diskontinuitet eller midlertidig arbejdsløshed. Udover skræddersyede tiltag i

virksomhederne bør der iværksættes programmer på EU-, nationalt og regionalt plan.

1.5 Nye perspektiver og ny dynamik vil forbedre virksomhedernes og værdikædernes modstandskraft og dermed sikre investeringer og beskæftigelse. En kulstoffattig økonomi forudsætter kontinuerlig, finjusteret koordinering mellem offentlige og private aktører foruden finansielle ordninger. Offentlige politikker bør drage nytte af holdninger og praksis fra den private sektor og omfatte målrettede, virksomhedsbaserede tilgange, der som oftest er langt mere udviklede end myndighedernes praksis.

1.6 For at støtte vækstinitiativet opfordrer EØSU til, at EU og medlemsstaterne overvejer at anvende uudnyttede midler eller endda helt nye midler til at finansiere hasteforanstaltninger. Kommissionen bør fremme F&U samt innovation ved at prioritere kulstoffattige initiativer i det kommende Horisont 2020-program, som absolut ikke må skæres ned. Kommissionen bør samtidig tilskynde til oprettelsen af operationelle offentlig-private partnerskaber i tæt samarbejde med de europæiske teknologiplatforme og industrisektorer, der dækker hele innovationskæden.

1.7 Konsekvens er afgørende. EØSU understreger, at man er nødt til sammen med alle aktører at drøfte en veldefineret, sammenhængende og langsigtet EU-ramme, at undgå overregulering, sikre en stærk forbindelse mellem F&U/innovation og energi/klimapolitik samt en effektiv energiinfrastruktur og lagringskapacitet. Man bør overveje god praksis og effektive, fælles indgåede ordninger. En sådan EU-ramme vil også gøre befolkningen og de direkte berørte parter mere positivt indstillede.

1.8 EU er ansvarlig for ca. 10 % af de globale drivhusgasemissioner. Den procentdel vil falde til ca. 5 % i 2040-2050. Der er ingen tvivl om, at EU går forrest i de globale forhandlinger om en bindende, global klimaaftale. EØSU understreger imidlertid, at man bør undgå forvridninger. Så længe der ikke er fælles spilleregler på globalt plan for nedbringelsen af drivhusgasemissioner og CO₂-priser, er man nødt til gennem europæiske foranstaltninger for de globale sektorer at imødegå ubalancerne mellem EU og resten af verden.

1.9 Der må tages højde for den seneste udvikling. EØSU mener, at der bør foretages en tidssvarende evaluering af lavemissionsmålene, da industrielle aktiviteter meget bekymrende flyttes til tredjelande, først og fremmest USA, hvor energipolitikken er pragmatisk og fremsynet, og dette har vist sig skadelig for europæiske investeringer og job.

1.10 Et åbent samfund, hvor uddannelse er i fokus, forudsætter fleksible former for deltagelse, regler og ansvarsområder. Der bør udvikles en ny innovationskultur, baseret på deltagelse fra de berørte grupper. Sigtet bør være en grundlæggende konsensus i samfundet. Det er vigtigt at have en dybdegående forståelse af udfordringerne samt at anerkende, at de komplekse problemer, som verden står over for, kun kan løses i et samspil mellem industri, videnskab, samfund og politik. Alle berørte parter – virksomheder og deres ansatte, ngo'er, arbejdsmarkedets parter, leverandører, kunder og forbrugere – bør inddrages. Der bør sikres gennemsigthed.

1.11 EØSU understreger, at de tiltag, der er fremhævet i denne udtalelse, bør indgå i den kommende industripolitik og i andre relevante politikområder. Hvad angår klimapolitikken og konkurrenceevne bør EU samarbejde tæt med industrien om at finde løsninger, hvor der er taget hensyn til den tekniske levedygtighed og den økonomiske gennemførlighed af politikkerne.

2. Indledning

2.1 Teknologi og innovation, globaliserede finansmarkeder og handel, specialfremstillede varer, dynamiske værdikæder og genbrug har afgørende betydning for nutidens økonomi.

2.2 Samtidig udgør den voksende verdensbefolkning, indkomstspredning og problemer omkring råstoffer, vand og fødevarer yderligere udfordringer. Klimaforandringer, bæredygtig udvikling og energi – for så vidt angår effektivitet, lavemissionskrav, vedvarende energi og adgang til ressourcer – står højt på

den internationale dagsorden. Man er nødt til at drøfte de nye målsætninger i en usikker tid med lav vækst i Europa.

2.3 Multinationale virksomheder og deres medarbejdere samt værdikæder i tidligere og efterfølgende led skal stadig oftere tackle den nuværende komplekse situation. Europæiske værdikæder er stadig blandt verdens bedste, og deres position bør sikres.

2.4 I denne udtalelse behandles nogle af de aktuelle tendenser i tankegange og holdninger inden for de sektorer og virksomheder, der baner vejen for nye forretningsmodeller. De kæmpemæssige udfordringer, vi står over for, kan kun løftes gennem såvel offentlige som private tiltag, og indebærer analyser, man er blevet enige om i fællesskab, finjusteret koordinering og initiativer til at skabe vækst og bæredygtig beskæftigelse. Offentlige og private aktører er nødt til fremover at indgå et samarbejde.

2.5 Der er bred enighed om, at den stigende CO₂-udledning gennem mange årtier har en stor del af skylden for drivhuseffekten samt stigningen i gennemsnitstemperaturen, mærkbare ændringer i vejrmonstre og yderligere uforudsigelige konsekvenser såsom højere vandstande og ændringer i miljø- og økosystemer med (negativ) indvirkning på landbrug, hvilket har givet sig udslag i uforholdsmæssige prisstigninger på fødevarer, sult og fattigdom.

2.6 Problemer forbundet med klimaforandringer tager til ⁽¹⁾. Uanset hvor kompliceret det måtte være, så må konklusionen være, at et globalt samarbejde på området for CO₂-politikker og kulstoffattige køreplaner er særdeles ønskeligt.

2.7 Samtidig er der mange erhvervsvirksomheder, der – til trods for manglen på en stabil, langsigtet ramme – udvikler bæredygtige virksomhedsstrategier i både tidligere og senere led og fremstiller mere bæredygtige kulstoffattige produkter og tjenester. Der finder også større ændringer sted som følge af omstrukturering, optimering og omorganisering. Hvis man vil finde frem til globale løsninger, er det vigtigt at fokusere på kulstoffattig teknologi og innovation.

⁽¹⁾ Se rapporten fra FN's Mellemstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC), http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_and_data_reports.shtml

2.8 Værdikæder er fortsat et stort socioøkonomisk aktiv for Europa. Bæredygtig produktion kan kun baseres på konkurrenceevne, innovation, nye færdigheder og arbejdspladser af høj kvalitet. Der er i endnu højere grad brug for nøgleteknologier såsom bioteknologi, nanoteknologi og nye materialer, idet hastigt faldende udgifter til kommunikation og koordinering letter en geografisk spredning af forskellige aktiviteter inden for værdikæder. Selvom der ikke er tale om nogen lineær proces, så medfører det i en række tilfælde udflytning af arbejdskraftintensive og digitale aktiviteter.

2.9 I stadig flere virksomheder rodfæster idéen sig om, at »People, Planet, Profit«, som var et meget anvendt udtryk i 1990'erne, og som nu er tilbage i søgelyset, bør fungere som rettesnor uanset ofte meget komplicerede dilemmaer og modstridende valg. Det bør føre til en virksomhedsorienteret økonomisk, social og miljømæssig reaktion på aktuelle globale overbevisninger, udviklinger og indikatorer.

2.10 En målrettet virksomhedsbaseret tilgang, som er undervejs i en række lande, vil gøre virksomheder, der er baseret i Europa, stærkere. Det kan opfattes som en strategisk tilgang for fremtiden, at man engagerer de øverste chefer og bestyrelser, medarbejdere og personale, leverandører og kunder, arbejdsmarkedets parter og andre aktører

3. Analytiske bemærkninger

3.1 Den vestlige verdens tidligere dominans erstattes nu af polycentrisme med en lang række tyngdepunkter. Multinationale virksomheder er ofte forbindelsesleddet mellem de forskellige punkter. Verdensøkonomien er under konstant pres fra forskellige (forstyrrende) politiske og økonomiske impulser.

3.2 Også målsætninger for klimaforandringer og energi spiller ind her. FN, OECD og EU samt den private sektor udarbejder analyser og definerer ønskelige politikker som respons på disse nye udfordringer. Det er op til Kommissionen og Rådet at tage føringen, når der skal fastlægges en dagsorden, nedfældes spilleregler og skabes investerings- og innovationsfremmende betingelser.

3.3 Dow Jones' bæredygtighedsindekset fra 1999 og Global Reporting-initiativet er med til at fremme »bæredygtig« bevidsthed i den private sektor, og det samme gælder en bred vifte af andre aktører herunder ledende virksomheder og deres

medarbejdere, arbejdsmarkedets parter og ngo'er af enhver slags. Verdenssammenslutningen af Virksomheder for Bæredygtig Udvikling (WBCSD) i Genève er et aktivt virksomhedsnetværk, der fastlægger erhvervslivets holdninger til de globale klimaforhandlinger. Sammenslutningen går også forrest i udviklingen af nye tilgange for erhvervslivet og i koordineringen af mange-strengede projekter mellem virksomheder. Dets største initiativ var »Vision 2050« i 2010, efterfulgt i 2012 af »Changing Pace«, som beskriver, hvad regulering betyder for fremme af god virksomhedsadfærd ⁽²⁾.

3.4 Ifølge initiativet »Changing Pace« er regeringerne nødt til at foretage et klart valg mellem de forskellige prioriteter og fastsætte regler, der definerer disse prioriteringer i form af mål for vækst og købekraft, og lægge fast, hvordan man opnår de bedste resultater. Det grundlæggende mål for erhvervslivet er »at levere stadig bedre varer og tjenesteydelser til flere og flere mennesker, til overkommelige priser, uden uholdbare konsekvenser, og på måder, der skaber arbejdspladser og økonomisk værdi ⁽³⁾«.

3.5 »Changing Pace« sætter fokus på globale megatendenser på kortere og længere sigt samt offentlige politikker og målsætninger og ser på de politiske valgmuligheder ud fra erhvervslivets synspunkt. Kapitlet om menneskers værdier (»People's values«) behandler også helt konkret spørgsmålet om ansvarlige borgere og forbrugere.

3.6 Der er en tydelig kløft mellem de generelt accepterede analyser og de mål, som regeringerne rent faktisk opfylder. Den nuværende krise risikerer at overbelaste den europæiske økonomi: mange virksomheder er nødt til at tilpasse deres produktionskapacitet til faldende efterspørgsel i den vestlige verden og, lader det til, i Kina og Indien.

3.7 EU fører an i kampen mod klimaændringer og forbedring af energieffektiviteten gennem vedtagelsen af Kyotoprotokollen og gennemførelse af lovbestemmelser. Samtidig har andre større aktører i verden endnu ikke vedtaget lignende principper, endsige bindende lovgivning. Denne ubalancerede og utilfredsstillende situation fortsætter trods de seneste FN-konferencer. Der er dog stadig uklarhed omkring EU's industri, hvilket skaber uro og usikkerhed blandt de ansatte i de berørte selskaber. En velkoordineret og afbalanceret tilgang med koordinering mellem offentlige og private aktører er altafgørende.

⁽²⁾ Changing Pace, Public policy options to scale and accelerate business action towards Vision 2050, 2012 (den offentlige politikens mulighed for at øge og fremme virksomhedstilgange frem imod Vision 2050). <http://www.wbcd.org/changingpace.aspx>

⁽³⁾ Se fodnote 2.

3.8 Virksomheder er lige nu i gang med at foretage rationaliseringer. Selvom teknologi, innovation og stærke værdikæder sikrer gode resultater, medfølger der skadelige virkninger, der går hårdt ud over virksomheder og beskæftigelsen. Arbejdsløsheden er historisk høj i hele Europa, og ungdomsarbejdsløsheden vækker bekymring næsten overalt. Der er hårdt brug for nye perspektiver.

3.9 Krisen på det europæiske arbejdsmarked påvirker udsigterne til ambitiøse klimapolitikker. Omfattende afskedigelser i industrisektorerne samt unge menneskers begrænsede eller slet ingen adgang til arbejdsmarkedet er med til at underminere overførsel af viden og ekspertise, som er uundværlige for overgangen til en kulstoffattig økonomi.

3.10 En udbredt bevidsthed om klimaændringer og andre udfordringer er dog med til at skabe nye muligheder. Europæiske virksomheder integrerer i stigende grad denne dagsorden i deres strategier og forsøger at opnå konkurrencemæssige fordele. En lignende udvikling ses også i førende virksomheder i USA, Japan og endda i nye vækstøkonomier såsom Kina. I mange europæiske virksomheder er der – fra ledelsen til arbejderne – en overbevisning, om at sådanne justeringer vil bære frugt og skabe win-win-situationer. De mest interessante resultater er opnået gennem »vugge-til-vugge«-processer og gennem udvikling af en cirkulær økonomi, der gør brug af knappe ressourcer og materialer.

3.11 Som konklusion insisterer EØSU på en effektiv koordinering af analyser, synspunkter og fastsættelse af dagsordener mellem offentlige og private aktører. Dette er afgørende på forskellige niveauer – globalt, europæisk, nationalt og regionalt – for at sikre, at den europæiske økonomi fortsat er konkurrencedygtig, samtidig med at man sikrer bæredygtighed og social innovation. Nøglen ligger i teknologi og fremme af innovation samt i at sikre ajourføring af kompetencer, færdigheder og ledelse.

4. Initiativer og praksis i erhvervslivet

4.1 Mål for bæredygtighed indarbejdes i stigende grad af og i virksomheder som en del af virksomhedskulturen, VSA-politikker og risikostyringsprocesser. Ligesom der på globalt niveau findes en række førende virksomheder, der har tilsluttet sig principperne fastlagt i Changing Pace-initiativet⁽⁴⁾, iværksættes der nu i Europa lignende initiativer på sektor- og virksomhedsniveau.

4.2 Denne tendens foregår i forskellige tempi inden for sektorer og individuelle virksomheder. Det tager tid og kræver

en stor indsats at indføre en ny tankegang, der fremmer omdefinerede mål, især i en periode med langsom vækst. Bredere samfundsmæssige tendenser, som både ngo'er og kritiske forbrugere giver udtryk for, er også med til at fremme nye tilgange og metoder.

4.3 Denne udvikling er påvist i undersøgelser fra Kommissionen og eksperter. Sidste år konkluderede en rapport, at: »Det generelle billede af EU-industriens miljøpræstationer viser et stort fremskridt mod afkobling af økonomisk vækst og miljøpåvirkning i løbet af de sidste to årtier, hvor større bæredygtighed og ressourceeffektivitet i industrien spiller en vigtig rolle⁽⁵⁾«.

4.4 Med henblik på at sikre at virksomhederne fremover er modstandsdygtige, forpligter de øverste chefer og bestyrelser sig ofte til sådanne processer ved at tage direkte ansvar, hvilket giver mere struktur og fokus i virksomhederne. Inden for WBCSD's netværk er personligt engagement almindelig praksis. Dette eksempel følges af virksomheder i de enkelte lande. Forbindelsen mellem erhvervsliv og bæredygtighed bliver mere og mere synlig og håndgribelig.

4.5 Europæiske virksomheder iværksætter mange initiativer for at forbinde miljømål med økonomisk modstandskraft. Denne proces, der startede i Nordeuropa, tager stadig mere fart og er efterhånden ved at brede sig til resten af kontinentet. De enkelte virksomheders mål er udtrykt i målerklæringer, projekter, samarbejde med akademikere, ngo'er, arbejdsmarkedets parter og andre. Nationale organisationer omfatter:

— Det tyske branchenetværk i byen Ulm for bæredygtig økonomisk udvikling »Unternehmensnetzwerk: der Ulmer Initiativkreis Nachhaltige Wirtschaftsentwicklung«, grundlagt i 1992.

— Det franske »Entreprise pour l'Environnement« (virksomheder for miljø), som er den franske partner i WBCSD, der består af 40 større virksomheder; et andet initiativ inden for den franske arbejdsgiverforening, »Mouvement des Entreprises de France« (MEDEF), der omfatter 250 virksomheder, påtager sig forpligtelser vedrørende Rio+20.

— En gruppe britiske virksomheder arbejder i samme retning som en del af Prince of Wales' projekt for integrering af bæredygtighed i beslutningstagningen og regnskaberne: »Accounting for Sustainability«.

⁽⁴⁾ Se fodnote 1, 2 og 3. WBCSD har 200 medlemmer, hvoraf ca. 100 er europæiske virksomheder.

⁽⁵⁾ Se Kommissionens brochure: »Sustainable Industry: Going for Growth & Resource Efficiency«, juli 2011. Se også: »Study on the Competitiveness of European Companies and Resource Efficiency«, juli 2011 samt »Study on the Competitiveness of the EU eco-industry«, september 2009.

- Den hollandske sammenslutning for bæredygtig vækst: »Dutch Sustainable Growth Coalition«, etableret i 2012, omfatter syv førende virksomheder i forskellige sektorer, der indgår i arbejdsgiverforeningen VNO-NCW. Sammenslutningen udvikler målsætninger, praksis og metoder til at arbejde med langsigtet bæredygtig vækst både i de tidligere og de senere stadier.
- Den britiske sammenslutning for bæredygtig investering og finansiering »UK Sustainable Investment and Finance Association« lancerede for nylig et initiativ, hvori man opfordrede virksomheder og formueejere til at foretage langsigtede investeringer. Forummet *Banking Environment Initiative Forum 2012*, der er den første årlige konference for globale banker og selskaber, der arbejder med bæredygtig investering, blev afholdt i London i november 2012.

4.6 Der er fortsat store forskelle i tilgangen, hvilket kan henføres til det økonomiske udviklingsstadium, og i hvor høj grad den nationale økonomi og F & U er knyttet til udviklingen uden for landet og uden for Europa. Inden for den nærmeste fremtid vil erhvervslivet rundt omkring i Europa operere inden for de samme globale rammer, hvilket forudsætter ensartede holdninger og svar. Såvel ledelse som uddannelse og efteruddannelse skal tilpasses denne realitet.

4.7 Der er en række fællestræk:

- Internationale politiske forhandlinger har indtil videre kun givet få håndgribelige resultater i på grund af forskellige politiske holdninger, praksis og socioøkonomisk pres. Til gengæld er nye holdninger ved at finde rod i erhvervs-kredse, især i den vestlige verden.
- En ny tendens peger på større engagement blandt den øverste ledelse i virksomhederne og engageret lederskab, der fører til mere fokus i ledelsen. Bæredygtige løsninger er ved at blive en prioritet i interne diskussioner og virksomhedernes procedurer. Dette markerer en ny fase, der indebærer justeringer i forretningsmodeller, uddannelse og karriereplanlægning, samt i personalets indstilling i de respektive virksomheder.
- Der sker en udvikling i retning af mere langsigtede strategier, uden at man dog opgiver de effektive og kortsigtede tilgange.
- Leverandører og kunder er ofte en del af processerne.
- Udover de traditionelle aktører såsom personale og arbejdsmarkedets parter bliver drøftelser med ngo'er hyppigere, og kunderne er ved at blive en mere kritisk faktor.

- Der lægges større vægt på erhvervsuddannelse og livslang uddannelse samt på universiteter og handelshøjskoler. Unge medarbejdere er tiltrukket af disse nye perspektiver, som også letter adgangen til arbejdsmarkedet.

- Disse tendenser skal ses i forhold til de offentlige målsætninger, der er fastlagt om bæredygtighed og europæisk konkurrenceevne.

5. Bæredygtige lavemissionsstrategier

5.1 Lavemissionsstrategier vil spille en central rolle for fremme af bæredygtig vækst, og de er knyttet til EU's industri-politik.

5.2 Europæisk industri er i øjeblikket nødt til at reagere på en lang og kompleks blanding af politiske mål og instrumenter på europæisk, nationalt og endog lokalt plan, med fokus på nedbringelse af CO₂-emissioner, vedvarende energi og energi-effektivitet. Mål og instrumenter er til tider modsatrettede, overlappende, og ikke ordentligt integrerede. Hvis industrien skal være effektiv og omkostningseffektiv, er der brug for mere enkle, forudsigelige og integrerede politikker.

5.3 Overgangen til en kulstoffattig økonomi er hovedsagelig blevet fremmet af bestræbelserne på at reducere de omkostninger, der opstod dengang olie- og energipriserne steg, og man endnu ikke var blevet bevidst om at beskytte miljøet mod de (reelle eller forventede) konsekvenser af klimaændringer på grund af udledningen af drivhusgasser.

5.4 Ifølge EØSU's opfattelse bør en konsekvent, sammenhængende EU-ramme for mere sikker, konkurrencedygtig og kulstoffattig energiforsyning, der gennemføres på konsekvent vis i medlemsstaterne, hvile på fire hovedsøjler:

- en sammenhængende energi- og klimapolitik for sektorer, der er omfattet af en emissionshandelsordning (ETS), med udgangspunkt i videnskabeligt dokumenterede resultater,
- udnyttelse af potentielle bidrag fra sektorer, der ikke omfattes af ordningen,
- en stærkere forbindelse mellem såvel F&U og innovation som energi- og klimapolitik,

- energiinfrastruktur og regler, der sikrer en effektiv transport af energi og intelligent anvendelse af energinet, sammen med ajourført lagerkapacitet og fleksibel kontrol af efterspørgslen.

5.5 EU's ETS vil være det centrale politikinstrument til at nå målsætningerne på en harmoniseret og omkostningseffektiv måde. Ordningen bør gennemføres på en markedsbaseret måde. EØSU gør imidlertid opmærksom på tre vigtige områder, der endnu ikke er blevet behandlet:

- ETS-ordningen bør være ensbetydende med stabilitet for virksomhedernes langfristede investeringer, hvilket ikke er tilfældet nu,
- dyr og skadelig overregulering i Europa bør undgås til fordel for en finjusteret koordinering mellem den offentlige og private sektor, og
- ETS bør tage højde for forskelle i virksomhedernes og sektorerens konkurrencemæssige situation. Dette spørgsmål bliver endnu mere kritisk, når mere udfordrende mål er iværksat, og hvis andre globale aktører viser sig uvillige eller ude af stand til at udvikle eller gennemføre bæredygtige kulstoffattige mål. Isolerede europæiske tilgange, der er kontraproduktive for investeringer og beskæftigelsen i globale sektorer, bør undgås.

5.6 Hertil kommer, at der er bred enighed om, at der er behov for betydelige forudgående investeringer i offentlig infrastruktur, dvs. i det europæiske energinet. Et tilsagn fra offentlige aktører om at ville sørge for de indledende investeringer samt styrke tilliden hos private investorer vil være af afgørende betydning. Dette bør drøftes i Rådet og være en del af EU's vækstinitiativ.

5.7 Dette bør også afbøde en synlig tendens til udflytning af visse europæiske industriaktiviteter til andre regioner i verden, på trods af at Europa 2020-strategien og dens gennemførelse tager risikoen for kulstoflækage med i betragtning.

5.8 Ethvert forslag om strukturel forbedring af emissionshandelsordningen bør behandle de spørgsmål, der er nævnt i punkt

5.4 og 5.5. Den aktuelle debat om justering af ETS fokuserer ikke tilstrækkeligt på at løse disse problemer eller på at ændre udformningen af ETS. Fra 2020 og fremefter bør justerede retningslinjer føre til en stabil CO₂-pris, og med udgangspunkt deri bør markedsdeltagerne kunne planlægge langsigtede investeringer med lavere CO₂-udslip for øje. En forbedret udformning af ETS-ordningen vil betyde, at der ikke længere er behov for kortsigtede politiske indgreb.

5.9 Der er også behov for en forbedret udformning af ETS, hvis man vil øge befolkningens og arbejdstagernes accept. Selvom man forventer, at en del »traditionelle« arbejdspladser hurtigt vil forsvinde, er der endnu ikke rigtigt skabt nye, »grønne« kulstoffattige arbejdspladser. Ekstremt bratte ændringer bevirker, at overgangen til en kulstoffattig økonomi ofte opfattes som en trussel af de traditionelle produktionsområder. Der er brug for en social dialog på forskellige niveauer for at fremme gennemsigtighed og accept blandt de berørte personer og for at iværksætte uddannelses- og omskolingsprogrammer for alle arbejdstagere, så deres kompetencer bringes i overensstemmelse med arbejdsmarkedets skiftende krav.

5.10 Der er størst behov for en ny F&U- og innovationspolitik, der fokuserer på værdiskabelse i komplekse (internationale) værdikæder, der tager sigte mod en kulstoffattig økonomi. Den nuværende teknologiske retning bør gøres bredere. Klimaændringer, en begyndende mangel på strategiske ressourcer og deraf følgende prisstigninger gennemtvinger en mentalitetsændring i sektoren for energi og råstoffer. Indhentningsprocesser i vækstlande og udviklingslande samt teknologioverførsel skal også tages i betragtning. Efterspørgslen efter ressourcer er stigende, mens omstrukturering af energisystemer og øget ressourceeffektivitet er risikabel og meget dyr. Succesen vil også afhænge af forskellige tæt forbundne industrier og kompetenceområder. Alle disse faktorer gør, at det haster med at få fastlagt en sammenhængende teknologisk strategi i EU ⁽⁶⁾, der underbygges af en konsekvent politisk beslutningsproces.

5.11 Integrerede metoder går videre end produktionsfasen og har til formål at forbedre miljøresultaterne i hver fase af livscyklussen, dvs. design, råstoffer, montage, distribution og bortskaffelse. De offentlige og private aktører må drøfte integrerede produktpolitikker. De må fastlægges præcist for at undgå overregulering. Blandt de foreliggende værktøjer findes der, i det omfang det er hensigtsmæssigt, aftaler mellem producenter og regeringer/EU om miljømærker, energimærkning, miljøvenligt design, forbud mod stoffer og mærkning af økologisk fodaftryk. Med henblik på effektivitet bør mærkningen indeholde tilstrækkelig og troværdig forbrugerinformation også i henhold til direktivet om urimelig handelspraksis, som bør gennemføres ordentligt.

⁽⁶⁾ Først og fremmest rammeprogram 8.

5.12 Betydelige udgifter til grundforskning og anvendt F&U er tillige en nødvendig forudsætning for at nå målet om en sikker, globalt konkurrencedygtig, rimelig prissat og effektiv energiforsyning for Europa, som er sikret gennem en effektiv energiinfrastruktur og tilsvarende regler ⁽⁷⁾.

5.13 Systeminnovation på tværs af sektorgrænser og integrerede værdikæder påvirker virksomhederne, da verdens fossilt baserede energisystemer i det lange løb bør omstilles til kulstof-fattig energi, og mangel på råstoffer vil kræve en ressourcebe-sparende økonomi. Bæredygtighed gør sig gradvist gældende på alle markeder, hvilket er en udvikling, der udvisker de traditio-nelle grænser mellem sektorerne og skaber nye værdiskabende kæder.

5.14 Den aktuelle debat lægger op til flere græsrodsinitiativer i virksomhederne. Såvel større virksomheder som SMV'er er i færd med at udvikle kulstoffattige forretningsstrategier og modeller for hele værdikæden. Foregribelse af fremtidens energi-krav vil også give konkurrencefordele, hvilket forudsætter en passende lovgivning. Det er ved at være daglig praksis i mange virksomheder, at innovative idéer og innovationspro-cesser for produktion og organisation opstår internt i såvel ledelsen som blandt arbejderne.

5.15 Eksempler herpå er:

5.15.1 Da bebyggelse står for en betragtelig del af den ende-lige energiefterspørgsel, kan forbruget af fossile energikilder reduceres væsentligt på en omkostningseffektiv måde ved at forbedre den energimæssige ydeevne i eksisterende og nye bygninger, herunder gennem isolering og forbedrede opvarm-ningsteknikker. Andre eksempler er projekter iværksat af virk-somheder og kommuner vedrørende transportinfrastruktur og transport af lokalt produceret bæredygtig energi. Disse aspekter og deres specifikke kontekst vil blive afdækket i en særskilt EØSU-udtalelse ⁽⁸⁾.

5.15.2 Sammenslutningen EUROCOAL foreslår en ren kulstrategi i tre tempi, der afspejler resultaterne af energikøre-planen 2050 og omfatter: indførelsen af den nyeste teknologi i den kulfyrede produktionssektor og derved nedbringelse af emissioner, udvikling af næste generation af højeffektive, flek-sible teknologier og demonstration og anvendelse af CO₂-opsamling, -transport og -lagring, sammen med CO₂-lagring og -opsamling (CCS) for andre brændstoffer og sektorer. Der

er plads til at forbedre mulighederne for at eksportere rene kulteknologier fra EU.

5.15.3 Skovbrugsindustrierne, der er baseret på fornyelige råstoffer og i sagens natur anvender vedvarende energi, er meget proaktive. Hvis det skal lykkes, er det vigtigt med en sektorspecifik politikpakke, indeholdende F&U, for at bringe banebrydende teknologier og nye produkter ud på markedet. Der skal være den rette balance mellem råstofferne, og i hvor stort omfang de anvendes til energiproduktion. Politikkerne skal være i overensstemmelse med den globale udvikling, andre poli-tikområder og industriens investeringscyklus.

5.15.4 Tværgående initiativer er under opsejling. Offentlig-private partnerskaber som eksempelvis bæredygtig forarbejd-ningsindustri gennem ressource- og energieffektivitet (SPIRE) og initiativet om industriforskning i energikilder (EMIRI) for blot at nævne et par bør sikres høj prioritet og passende finansiering under Horisont 2020-program.

5.16 Lige nu er en række andre sektorer på EU-plan ved at udvikle langsigtede kulstoffattige køreplaner.

5.17 Overgangen til bioøkonomi i Europa vil også være en del af løsningen og udgøre et vigtigt skridt i opbygningen af en kulstoffattig økonomi. Virksomhederne udvikler nye biobase-rede produkter og løsninger, der opfylder voksende forvent-ninger og specifikationer.

6. EU, regeringer, interessenter

6.1 Processer som beskrevet ovenfor skal ledsages effektivt af og indarbejdes i teknologiske, økonomiske og sociale rammer og vilkår. De omfatter målrettede forsknings- og investerings-programmer i virksomhederne samt en finjusteret dialog såvel på sektor- som på virksomhedsniveau i samråd med en række interessenter og de offentlige myndigheder – i EU og på natio-nalt plan.

6.2 For at støtte vækstinitiativet kunne EU og medlemssta-terne overveje at anvende uudnyttede midler eller endda helt nye midler til at finansiere hasteforanstaltninger. Det 7. og det 8. forskningsrammeprogram bør fremme banebrydende tekno-logier og innovative projekter. EIB bør spille en understøttende rolle, og desuden anbefaler EØSU, at man ser på skattelettelser som et muligt redskab i den forbindelse.

⁽⁷⁾ Se ovenfor punkt 5.4, fjerde led.

⁽⁸⁾ CCMI/106 om Kommissionens meddelelse om bæredygtig konkur-renceevne i byggesektoren.

6.3 Teknologiske platforme i EU, der hovedsageligt er industridrevne, er samlingspunkt for virksomheder, forskningsinstitutioner og akademikere samt offentlige synspunkter om den fremtidige udvikling⁽⁹⁾. De spiller en afgørende rolle for analyse af internationale tendenser og for fælles målsætninger og tidsrammer.

6.4 Fastsættelse af markedets målsætninger indebærer drøftelser og afprøvning sammen med leverandører og kunder samt med aktører såsom arbejdsmarkedets parter, ngo'er, regionale myndigheder og forbrugere. EU og regeringerne har ansvaret for lovgivning og regulering, men det må aldrig blive en ensrettet proces. Det bør derimod knyttes til gennemførlige køreplaner og igangværende processer og planlægning i førende virksomheder⁽¹⁰⁾. Dette kræver en løbende udveksling af analyser og afprøvning af synspunkter mellem den offentlige og den private sektor.

6.5 Den politiske diskussion fokuserer ofte primært på topstyrede initiativer fra EU (eller regeringerne) om klimaændringer, demografisk udvikling, sundhed, fødevarer, vand osv. uden en erkendelse af den aktuelle situation i erhvervslivet. EØSU opfordrer til at indarbejde analyser og løsninger fra private brancher, der har de samme problemer. Det, der især er behov for, hvis man vil tage fat på de overordnede problemer, er private investeringer, underbygget af en kvalificeret arbejdsstyrke.

6.6 Sociale mål i virksomhederne og behovet for at bevare medarbejdernes engagement skal integreres i moderniseringsprocesserne. EU og medlemsstaterne bør via den sektorielle og tværsektorielle sociale dialog fremme og iværksætte foranstaltninger til støtte for en socialt acceptabel forvaltning af overgangen til en kulstoffattig økonomi. Udover vægt på de færdigheder, lønmodtagerne og medarbejderne⁽¹¹⁾ bør have, skal kvantitative aspekter og tidsrammer også tages i betragtning.

6.7 Opdaterede læseplaner, uddannelses- og efteruddannelsesprogrammer og lærepladser kan afspejle den fælles forpligtelse, som regeringer/forvaltninger, virksomheder, personale og arbejdstagerrepræsentanter har på området for at rette op på den historisk høje arbejdsløshed.

6.8 Et vigtigt, hvis ikke ligefrem afgørende, aspekt er verdensomspændende, lige vilkår, for eksempel gennem globale standarder og certificeringer, gennemsigtig lovgivning, symmetrisk markedsadgang, beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og ensartede niveauer for forbrugerbeskyttelse. De grundlæggende arbejdsrettigheder bør også respekteres. Disse aspekter bør være en integreret del af den europæiske handelspolitik⁽¹²⁾.

6.9 EØSU mener, at alle aktører bør notere sig processen for selvpålagte krav og procedurer i virksomheder og koncerner, eftersom en rettidig realisering af de ønskede mål kan være behæftet med en meget stor byrde.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁹⁾ Se blandt andet EØSU's udtalelse om: »Europæiske teknologiplatforme (ETP) og industrielle ændringer«, EUT C 299/12 af 4.10.2012, s. 12.

⁽¹⁰⁾ Se blandt andet EØSU's udtalelse om »Industrielle ændringer for at udvikle bæredygtige energiintensive industrier med det formål at opfylde Europa 2020-strategiens målsætning om ressourceeffektivitet«, EUT C 43 af 15.2.2012, s. 1; EØSU's udtalelse om »Fremme af bæredygtige, grønne job af hensyn til EU's energi- og klimapakke«, EUT C 44 af 11.2.2011, s. 110; EØSU's udtalelse om »Energieffektivitetsplan 2011«, EUT C 318 af 29.10.2011, s. 155.

⁽¹¹⁾ EØSU's udtalelse om Kommissionens flagskibsinitiativ: »En dagsorden for nye kvalifikationer og job: et europæisk bidrag til fuld beskæftigelse« KOM(2010) 682 endelig, EUT C 318 af 29.10.2011, s. 142.

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse om: »Den eksterne dimension af den europæiske industripolitik – Tager EU's handelspolitik behørigt hensyn til den europæiske industris interesser?«, EUT C 218 af 23. juli 2011, s. 25

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om kommercielle forbindelser mellem store detailhandelskæder og leverandører af fødevarer — aktuel status (initiativudtalelse)

(2013/C 133/03)

Ordfører: **Igor ŠARMÍR**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 12. juli 2012 under henvisning til artikel 29 A i gennemførelsesbestemmelserne til forretningsordenen at afgive udtalelse om:

»Kommercielle forbindelser mellem store detailhandelskæder og leverandører af fødevarer – aktuel status«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 9. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, følgende udtalelse med 79 stemmer for, 6 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bemærker, at dagligvareforretningerne i alle landene udgør et oligopol. Ifølge statistikkerne over markedsandele kontrollerer en håndfuld detailhandlere alle steder hovedparten af markedet. EØSU mener, at denne oligopolstilling bringer de forretninger, som oligopolet omfatter, i en stærk forhandlingsposition over for leverandørerne, og at de dermed får mulighed for at pålægge leverandørerne handelsvilkår, der langt fra er afbalancerede.

1.2 EØSU bemærker, at de forretninger, som udgør et oligopol, kun konkurrerer indbyrdes i forhold til forbrugerne. De kæmper indbyrdes om at vinde forbrugernes gunst, men de konkurrerer stort set ikke i forhold til leverandørerne. Selv forretningernes indbyrdes konkurrence over for forbrugerne vedrører primært detailsalgsprisen. Der tages ikke i tilstrækkelig grad højde for de forskellige sociale og miljømæssige aspekter, der indgår i den overordnede kvalitet ⁽¹⁾.

1.3 EØSU bemærker, at der er en stor mangel på gennemsigtighed med hensyn til de forskellige aktørers priser og avancer. På grund af de store detailhandelskæders leverandørrabatter afspejler deres indkøbspris over for en leverandør rent faktisk ikke den reelle indtægt, som er forbundet med vedkommendes produkt.

1.4 EØSU er overbevist om, at der ikke findes aftalefrihed i en situation, hvor en kontraherende part kan pålægge sine handelspartnere sine vilkår. EØSU mener, at den tydelige mangel på reel aftalefrihed kommer til udtryk i form af de store detailhandelskæders urimelige handelspraksis og konkurrenceforvridning over for fødevarerleverandørerne. Denne handelspraksis er ikke blot skadelig for producenterne, men

også for forbrugerne (især på lang sigt). Generelt skader det aktuelle omfang af fænomenet urimelig handelspraksis offentlighedens interesse og nærmere bestemt medlemsstaternes økonomiske interesse.

1.5 EØSU mener, at den særligt bekymrende urimelige handelspraksis kun finder sted mellem store detailhandelskæder og deres leverandører af fødevarer. Den anvendes hverken af levnedsmiddelindustrien til ulempe for landbrugerne eller af de store detailhandelskæder til ulempe for leverandørerne af andre varer end fødevarer.

1.6 EØSU bemærker, at landbrugernes og forarbejdningsindustriens forsøg på at etablere producentsammenslutninger i visse lande er blevet straffet af de nationale konkurrencemyndigheder, idet disse sammenslutningers betydning er blevet vurderet udelukkende med hensyn til den nationale produktion.

1.7 EØSU bemærker et markedssvigt, idet situationen fortsat forringes i et system uden tilstrækkelige regler.

1.8 EØSU mener, at selvregulering ikke er en hensigtsmæssig løsning på de konstaterede forvridninger. Det er ikke de »etiske kodekser«, som vil genskabe balancen mellem de berørte kommercielle forbindelser. Selve arten af de urimelige handelsmetoder kræver og berettiger, at de forbydes ved lov.

1.9 EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at beskæftige sig med emnet oligopol, undersøge deres reelle betydning og indflydelse, fastlægge i hvilket omfang deres effekt kan sammenlignes med monopolernes og efterfølgende ændre principperne om konkurrenceregulering på passende vis.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse »Fællesskabets landbrugsmodel: produktkvalitet og forbrugeroplysning som konkurrenceparametre«, EUT C 18 af 19.1.2011, s. 5-10.

1.10 EØSU opfordrer også Kommissionen til at erkende den manglende aftalefrihed mellem de store detailhandelskæder og leverandørerne af fødevarer.

1.11 EØSU opfordrer Kommissionen til at foreslå løsninger til at gøre systemet mere gennemsigtigt. Den optimale løsning ville være at bringe de rabatter, som de store detailhandelskæder får af leverandørerne, frem i lyset, dvs. tvinge forretningerne til at lade prisen på de forskellige tjenester, de fakturerer leverandørerne, indgå i produktets endelige pris. Dette ville give mulighed for at se, hvad leverandørerne reelt modtager for deres produkter.

1.12 EØSU opfordrer Kommissionen til at give de nationale konkurrencemyndigheder klare instrukser, så de i vurderingen af producentsammenslutningernes forhandlingsposition kan tage højde for det relevante marked, dvs. alle de fødevarer i en bestemt kategori, der udbydes på den berørte medlemsstats marked, og ikke blot de varer, der produceres i det pågældende land.

1.13 EØSU opfordrer indtrængende Kommissionen til at opgive idéen om selvregulering og foreslå en bindende retsakt med henblik på at forbedre situationen i fødeforsyningsvarekæden ved at opfordre til fri konkurrence. Reguleringskonceptet bør ikke være baseret på beskyttelse af konkurrencen, men derimod give den medlemsstat, hvis økonomiske interesse er truet, mulighed for at optræde som sagsøger i forbindelse med administrative og retlige skridt.

1.14 Endelig mener EØSU, at der er brug for bedre lovgivning i form af et »samfundsmæssigt valg«, der rækker ud over et udelukkende kommercielt synspunkt med henblik på at stoppe tendensen til en konstant stigende koncentration af store detailhandelskæder samt fremme andre handelsformer som f.eks. mindre uafhængige detailhandlere, lokale markeder og direkte salg fra producent til forbruger. I den forbindelse opfordrer EØSU Kommissionen til særligt at rette opmærksomheden mod kortere distributionskanaler i de dokumenter vedrørende bekæmpelse af madspild, der er under udarbejdelse.

2. Baggrund

2.1 Udvikling i opfattelsen af store detailhandelskæder

Emnet kommercielle forbindelser mellem de store detailhandelskæder og fødevarerleverandørerne vækker stadig stigende interesse og endog bekymring. For ti år siden var der tale om et tabueme, ikke blot for EU's myndigheder og institutioner, men også for de fleste journalister ⁽²⁾ trods det, at der i Frankrig blev truffet lovmæssige foranstaltninger i 1992, og at konkurrence-nævnet i Det Forenede Kongerige i 1999 og 2000 foretog en undersøgelse af de store detailhandelskæders urimelige handelspraksis over for fødevarerleverandørerne, der konkluderede, at

⁽²⁾ En af de få eksperter, der på daværende tidspunkt turde tage officielt afstand fra de store detailhandelskæders urimelige handelspraksis, er Christian Jacquiau, forfatter til bogen »Coulisse de la grande distribution« og til en artikel i »Le Monde diplomatique« (december 2002) med titlen »Racket dans la grande distribution à la française«.

supermarkederne misbrugte deres køberstyrke (begrebet dækker hovedsageligt købers evne til at opnå købsvilkår, som er mere gunstige end dem, der kan opnås på et marked med uindskrænket konkurrence ⁽³⁾). De store detailhandelskæder blev generelt betragtet som et fænomen i offentlighedens interesse, der var fordelagtigt for alle, og deres udvikling blev endog betragtet som et tegn på landets økonomiske sundhed. Myndighederne og medierne fremhævede især de unægteligt positive aspekter ved de store detailhandelskæder, navnlig forbrugernes mulighed for at købe næsten alt samme sted og til en favorabel pris samt servicefaciliteterne (f.eks. et tilstrækkeligt antal parkeringspladser) og de udbudte tjenester. I løbet af de seneste ca. fem år har situationen ændret sig betydeligt, og EU-institutionerne har offentliggjort adskillige dokumenter af kritisk karakter om emnet.

2.2 De store detailhandelskæders oligopolstilling

2.2.1 De store detailhandelskæder begyndte at udvikle sig hurtigt for ca. 30 år siden, og denne udvikling har været tæt forbundet med globaliseringen. Hovedparten af de store selskaber, som på nuværende tidspunkt kontrollerer detailmarkedet, består rent faktisk af multinationale virksomheder. De har meget lettere ved at nyde godt af de nye forhold, der følger af globaliseringen, end de små og mellemstore virksomheder (SMV).

2.2.2 De multinationale virksomheders udvikling (herunder dagligvareforretninger) er ofte til skade for SMV'erne. På mange områder kontrollerer en håndfuld store tværnationale selskaber hovedparten af det pågældende marked. Ud over detailhandelsvirksomhederne er der f.eks. tale om lægemiddel- og levedsmiddelindustrien, frøproducenter ⁽⁴⁾, virksomheder der forarbejder olie, banksektoren osv. Disse multinationale virksomheder udgør ikke monopoler. I de fleste tilfælde står de på det samme marked over for konkurrencen fra andre multinationale virksomheder og endog SMV'er, og derfor formodes de ikke at have en dominerende stilling ⁽⁵⁾.

2.2.3 De store europæiske detailhandelsvirksomheder deltager aktivt i indtagelsen af verdensmarkedet. Den britiske distributør Tesco, de franske detailhandlere Auchan og Carrefour, de tyske og østrigske multinationale virksomheder Kaufland, Lidl, Metro og Billa samt det nederlandske firma Ahold er til stede i adskillige lande.

⁽³⁾ »Consumers International«, »The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?«, 2012, s. 2.

⁽⁴⁾ I 2009 blev 80 % af verdensmarkedet for frø kun kontrolleret af ca. 10 virksomheder, mens udvælgelsen og salget af frø 25 år tidligere blev foretaget af flere hundrede virksomheder. Det samme gør sig gældende for agro-kemiske produkter.

⁽⁵⁾ »British Institute of International and Comparative Law«, »Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain«, 23. april 2012, s. 4.

2.2.4 Resultatet af alt dette er, at en håndfuld distributører på effektiv vis kontrollerer fødevarerdetailmarkedet i de forskellige lande. For eksempel kontrollerer fire virksomheder i Tyskland 85 % af markedet. I Det Forenede Kongerige kontrollerer ligeledes fire virksomheder 76 % af markedet. I Østrig kontrollerer tre detailhandlere 82 %. I Frankrig og i Nederlandene kontrollerer fem virksomheder 65 % osv. ⁽⁶⁾. Denne situation vidner på den ene side om, at ingen detailhandler lever op til den officielle definition af en dominerende stilling, og på den anden side om, at tre til fem handelsselskaber kontrollerer den vigtigste del af markedet og udgør et oligopol.

2.2.5 Oligopolets parter er unægteligt i indbyrdes konkurrence, men kun over for forbrugerne. De konkurrerer stort set ikke over for leverandørerne, og dette gør sig især gældende for SMV'erne. I modsætning til leverandørerne, som udgør et meget større antal, kan køberne vælge frit. Med andre ord skal leverandørerne gøre en stor indsats og mange indrømmelser for at kunne levere, mens køberne kan vælge dem, der tilbyder de mest »fleksible« vilkår.

2.2.5.1 Producenternes legitime krav om at tilegne sig en rimelig andel af merværdien på grundlag af sunde og rimelige forretningsforbindelser med distributørerne kræver imidlertid også, at producenterne er opmærksomme på de signaler om forbrugernes forventninger, som disse sender dem. Producenterne vil befinde sig i en stærkere forhandlingsposition, hvis de formår at tilpasse udførelsen og præsentationen af deres produkter til efterspørgselen.

2.3 Urimelig handelspraksis

2.3.1 På grund af deres køberstyrke kan de store detailhandelskæder diktere aftalevilkårene, der ofte er af en sådan art, at der kan tales om misbrug af køberstyrke. Disse aftalevilkår betegnes ligeledes »urimelig handelspraksis« eller »urimelige handelsmetoder«, og en ikke udtømmende liste over disse er blevet udarbejdet ved flere lejligheder. Ud over det konstante pres på købspriserne (om lavere priser), forsinkede betalinger og uforholdsmæssigt lange betalingsfrister har de store detailhandelskæder i kraft af urimelig handelspraksis fuldstændig ændret den klassiske samarbejdsmodel mellem leverandør og køber. Det vil ganske enkelt sige, at de kontraherende parter traditionelt bliver enige om mængden af og prisen på den vare, der skal leveres, samt om andre nødvendige forhold, og at leverandøren derefter leverer varen, og køberen betaler for den. Denne model er blevet fuldstændig ændret efter de store detailhandelskæders ankomst. Nu er leverandørerne, der bliver stadig dårligere betalt for deres produkter, nødt til at betale mere og mere eller give andre modydelser til gengæld for købernes tjenester. I stedet for at modtage penge modtager de således fakturaer! Det er værd at

lægge mærke til, at det er lykkedes de store detailhandelskæder at indføre denne nye model, som nu er almindeligt accepteret, og ingen, heller ikke de kompetente myndigheder, undrer sig over den.

2.3.2 Generelt kan det konstateres, at den mest gængse urimelige praksis vedrører to aspekter af forholdet mellem leverandør og køber ⁽⁷⁾. Det første aspekt drejer sig om en overførsel af salgsomkostninger fra køber til leverandør, dvs. udgifter til reklame og markedsføring, butiksudstyr, distribution og drift af individuelle butikker. Detailhandlerne opfylder dette mål ved hjælp af de forskellige »betalinger«, der pålægges leverandørerne, f.eks. betaling for at lade en given vare indgå i sortimentet eller for udarbejdelse af reklamemateriale. Med hensyn til det andet aspekt overfører distributøren udgifterne i forbindelse med sin forretningsrisiko til leverandøren, hvilket i praksis betyder, at købsprisen justeres efterfølgende afhængigt af salget af den pågældende vare til de endelige forbrugere, og leverandøren er således med til at dække enhver afvigelse fra det ønskede salgsniveau. Det andet mål opfyldes ved hjælp af et kompliceret system til fastlæggelse af den endelige nettopris (forskellige typer returbonus). Begge mekanismer ødelægger den simple handelspraksis, ifølge hvilken produktionsomkostningerne dækkes af producenten og salgsomkostningerne af forhandleren.

2.3.3 Denne nye model for forholdet mellem detailhandlere og leverandører er blevet indført med den begrundelse, at der er brug for et tættere handelssamarbejde på grund af den skærpede konkurrence på detailmarkedet. Forretningerne mener, at det er i leverandørernes interesse, at salget af deres produkter stiger, og at det derfor er fuldt berettiget at lade disse bidrage økonomisk til markedsføringsomkostningerne. Selv om denne anskuelse langt fra deles af alle, må leverandørerne acceptere den. De store detailhandelskæder holder sig imidlertid ikke tilbage, og dette udvidede handelssamarbejde giver anledning til stadig mere skandaløse metoder. Enten bliver de reelt leverede tjenester tydeligt overfaktureret, eller køberne fakturerer helt fiktive tjenester. Sidstnævnte praksis kan betegnes som fakturering uden grundlag, idet den tydeligvis ikke omfatter nogen modydelse. Det er f.eks. tilstrækkeligt at angive »betaling for fast samarbejde«, »betaling for udstedelse af faktura«, »betaling for betaling af faktura« og »bidrag til firmafestudgifter«. Hvor utroligt det end lyder, er der rent faktisk blevet afsendt sådanne fakturaer fra forretninger til deres fødevarerleverandører.

2.3.3.1 Medlemmerne af den franske nationalforsamling har registreret mere end 500 begrundelser fra indkøbscentraler for at kræve sådanne yderligere fordele fra deres leverandører ⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ »Consumers International«, »The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?«, 2012, s. 5.

⁽⁷⁾ »British Institute of International and Comparative Law«, »Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain«, 23. april 2012, s. 4.

⁽⁸⁾ Christian Jacquiau, »Racket dans la grande distribution à la française«, Le Monde diplomatique, december 2002, s. 4-5.

2.3.3.2 Ifølge »Confederation of the Food and Drink industry« (FoodDrinkEurope) og Den Europæiske Forening af Mærkevarerindustrier (AIM) har 84 % af de europæiske leverandører til de store detailhandelskæder i 2009 været udsat for manglende overholdelse af aftalebestemmelserne. 77 % af disse leverandører har været udsat for trusler om, at deres produkter ville udgå af sortimentet, hvis de ikke gav forretningerne uberettede fordele. 63 % har fået deres fakturerede priser reduceret uden gyldig grund; 60 % af disse har været nødsaget til at foretage betalinger uden nogen reel modydelse.

2.3.4 De leverandørrabatter, som store detailhandelskæders fakturerer deres leverandører, gør prissystemet helt ugenomsigtigt. På denne måde kan hverken leverandørerne eller eksterne observatører få kendskab til den reelle købspris. En handelspolitik baseret på teknikken med »dobbelt avance« forårsager alvorlige problemer for forbrugere og leverandører⁽⁹⁾. Der bør indføres et mere gennemsigtigt system.

2.4 Mangel på reel aftalefrihed

2.4.1 Leverandørerne accepterer dette system, som er meget uhensigtsmæssigt for dem, fordi de ikke har noget valg. De er afhængige af de store detailhandelskæder for at sælge deres produkter, og derfor indgår de fortsat salgsaftaler, så længe dette samarbejde sikrer dem en minimal avance. De former for urimelig handelspraksis, som de forskellige forretninger anvender, er næsten ens, og man kan derfor ikke sige, at det er bedst at samarbejde med én forretning frem for en anden. De kommercielle forbindelser er præget af frygt (for ikke at få produkter optaget i sortimentet), hvilket endog erkendes i de officielle dokumenter⁽¹⁰⁾.

2.4.2 Anvendelsen af urimelige aftalevilkår anses sædvanligvis for at være uetisk. I betragtning af ovennævnte former for praksis forekommer denne betegnelse imidlertid utilstrækkelig. I en situation, hvor handelsvilkårene dikteres af den stærkeste part, og hvor den anden part reelt ikke har mulighed for at afvise dem, er der snarere tale om afpresning eller gangstermetoder. Under sådanne omstændigheder er det heller ikke særligt passende at tale om den aftalefrihed, som detailhandlerne og de kompetente myndigheder ofte henviser til. Ligesom der ikke kan være tale om aftalefrihed i forbindelse med forholdet mellem naturlige monopoler (elektricitets- eller gasleverandører osv.) og forbrugerne, er det illusorisk at betegne de reelle forbindelser mellem de store detailhandelskæder og fødevarerleverandørerne således.

⁽⁹⁾ EØSU's udtalelse om »En bedre fungerende fødevarerforsyningskæde i Europa«, EUT C 48 af 15.2.2011, s. 145-149.

⁽¹⁰⁾ For eksempel Kommissionens rapport COM(2010) 355 final, »Mod et mere effektivt og fair indre marked for handel og distribution frem til 2020«, s. 8, og »British Institute of International and Comparative Law«, »Models of Enforcement in Europe for Relations in the Food Supply Chain«, 23. april 2012, s. 3.

2.5 Konsekvenser af og identifikation af ofrene for urimelig handelspraksis

2.5.1 De store detailhandelskæders anvendelse af misbrugsadfærd har ikke blot en negativ indvirkning på leverandørerne, men også på forbrugerne. Leverandørerne, navnlig de små og mellemstore producenter, befinder sig derfor ofte i en meget vanskelig økonomisk situation, der kan føre til afvikling af virksomheden, hvilket også sker ind imellem. De store fødevarerproducenter klarer sig bedre, idet de kan kompensere for mindre indtægter pr. produkt med store leveringsmængder. Desuden har disse multinationale fødevarerproducenter en forholdsvis stærk forhandlingsposition, idet de store detailhandelskæder ikke vil undvære deres produkter og derfor ikke kan behandle dem på samme måde som SMV'erne. Som et resultat heraf står ca. 20 store multinationale koncerner for eksempel i Frankrig for 70-80 % af supermarkedernes omsætning⁽¹¹⁾.

2.5.2 Med hensyn til forbrugerne, som ifølge de kompetente myndigheder er dem, der har størst fordel af dette system, ser det mindre rosenrødt ud i virkeligheden. Der er rent faktisk flere grunde til at tro, at anvendelsen af urimelig handelspraksis over for leverandørerne også har en negativ indvirkning på forbrugerne. For det første drager disse ikke altid fordel af den lave købspris⁽¹²⁾, og for det andet bliver udvalget mere begrænset, der forekommer mindre innovation, kvaliteten af mange fødevarer forringes på grund af det konstante pres på købsprisen, og endelig stiger detailprisen⁽¹³⁾.

2.5.2.1 De store detailhandelskæder har desuden en væsentlig social indflydelse, idet deres forretningsgang har trukket visse tabuemer frem i lyset i samfundslivet. For eksempel er søndag ikke længere så hellig som tidligere, fordi supermarkederne holder åbent alle ugens dage og til tider døgnet rundt med alle de konsekvenser, det indebærer for arbejdsvilkårene.

2.5.3 Ud over fødevarersektoren berører fænomenet store detailhandelskæder mange andre områder. Ofrene for de urimelige handelsmetoder er dog primært fødevarerproducenter. Det er

⁽¹¹⁾ Sgheri Marie-Sandrine, »La machine à broyer des PME«, Le Point, Paris, nr. 1957 af 18. marts 2010, s. 88-89.

⁽¹²⁾ For eksempel fortsatte supermarkederne under mælkekrisen i 2009 i flere måneder med at sælge mælk til forbrugerne til samme pris som tidligere, selv om der var sket et væsentligt fald i købsprisen hos producenterne.

⁽¹³⁾ »Consumers International«, »The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?«, 2012, s. 12, og EØSU's udtalelse, EUT C 255 af 14.10.2005, s. 48.

der sandsynligvis flere grunde til, og en af dem er uden tvivl, at producenterne af andre produkter end fødevarer har flere afsætningsmuligheder. Ud over supermarkederne har producenterne af tøj, diverse husholdningsapparater, bøger og sportsudstyr kæder af specialforretninger til deres rådighed. Det er derfor berettiget at beskæftige sig særligt med forholdene mellem de store detailhandelskæder og fødevareleverandørerne.

2.5.4 De påviste urimelige metoder forekommer desuden meget sjældnere mellem landbrugerne og levnedsmiddelindustrien, hvor sektorens virksomheder også har en forholdsvis stor køberstyrke. Selv om forhandlingerne om en købspris ofte er forholdsvis hårde, anmoder en industrivirksomhed sædvanligvis ikke sin leverandør af råvarer om et bidrag til køb af en ny flaske-tappekolonne – i modsætning til en stor detailhandelskæde, som systematisk afkræver sin leverandør et beløb i forbindelse med moderniseringen af sin forretning eller åbningen af en ny.

2.5.5 Langt størstedelen af de påviste urimelige metoder finder således kun sted mellem supermarkeder og fødevareleverandører. På grund af den omtalte praksis' konsekvenser og omfang er der imidlertid også et tredje offer, nemlig medlemsstatens økonomiske interesse. Det, at en del af leverandørerne ikke kan leve op til kravene fra de store detailhandelskæder, og de dermed forbundne økonomiske vanskeligheder, bidrager i flere lande til en nedgang i hele agrofødevaresektoren. Visse medlemsstater, der tidligere var selvforsynende med fødevarer, har således mistet deres fødevareforsyningsikkerhed, hvilket er særligt farligt i dag.

2.6 Mulige løsninger

2.6.1 I nogen tid er de store detailhandelskæders misbrugsadfærd over for deres leverandører i stigende grad blevet kritiseret af myndighederne i de forskellige medlemsstater samt af EU-institutionerne. Det første dokument af meget kritisk karakter blev vedtaget af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg i 2005 ⁽¹⁴⁾. Det er dog især den skriftlige erklæring fra medlemmerne af Europa-Parlamentet ⁽¹⁵⁾, som blev undertegnet af et flertal af medlemmerne i januar 2008, som har skabt en reel debat om emnet. Erklæringen er blevet efterfulgt af adskillige dokumenter og undersøgelser, som er offentliggjort af Kommissionen, Europa-Parlamentet og EØSU ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse »Store detailhandelskæder – tendenser og konsekvenser for landbruget og forbrugerne«, EUT C 255 af 14.10.2005, s. 44-49.

⁽¹⁵⁾ SKRIFTLIG ERKLÆRING nr. 0088/2007 om undersøgelse af og indgreb over for magtmisbrug udøvet af store supermarkeder i Den Europæiske Union.

⁽¹⁶⁾ EØSU's udtalelse om »En bedre fungerende fødevareforsyningskæde i Europa«, EUT C 48 af 15.2.2011, s. 145-149.

2.6.1.1 Det Europæiske Konkurrencenetværk, som forener Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder i de 27 medlemsstater, har offentliggjort en rapport som opfølgning på Kommissionens meddelelse om en bedre fungerende fødevareforsyningskæde. Meddelelsen slog til lyd for en fælles tilgang blandt konkurrencemyndighederne inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk, så de bedre kunne konstatere de kroniske problemer, der typisk vedrører fødevaremarkederne, og hurtigt koordinere fremtidige foranstaltninger. Kommissionen har etableret Forummet på højt plan for en bedre fungerende fødevareforsyningskæde på baggrund af det arbejde, der er blevet udført i flere ekspertplatforme, bl.a. dem, der omhandler aftalemæssig praksis mellem virksomheder (business to business), og som har til opgave at fastlægge den mest hensigtsmæssige metode til at undgå urimelig handelspraksis. Efter at alle fødevareforsyningskædens aktører var nået til enighed om de grundlæggende principper, fik platformen beføjelse til at opnå konsensus om deres gennemførelse. På nuværende tidspunkt er det ikke alle parter, som er nået frem til et tilfredsstillende kompromis på frivillig basis.

2.6.2 Situationen er blevet politisk følsom, og myndighederne opfordres kraftigt til at reagere. Reguleringen, der udelukkende var baseret på markedskræfterne, har imidlertid slået fejl, og den betragtes nu sjældent som en optimal løsning, idet problemerne er blevet stadig værre i løbet af de seneste årtier, som har været præget af et system med uregulerede handelsforbindelser. Blandt mulige løsninger kan nævnes regulering, selvregulering og etablering af producentsammenslutninger og sammenslutninger i forarbejdningsindustrien, hvis styrke kan opveje de store detailhandelskæders købekraft.

2.6.3 De etiske kodekser er en såkaldt »blid« løsning. Der er tale om en frivillig forpligtelse til at afholde sig fra at anvende omtalte praksis. Selvregulering er blevet vedtaget i Det Forenede Kongerige, Spanien og Belgien. Resultaterne er hverken tilfredsstillende eller overbevisende. Ud over manglende positiv erfaring med selvregulering rejser de etiske kodekser et filosofisk spørgsmål. Hvilken etik er der reelt tale om i forbindelse med en multinational virksomhed? Drejer det sig om ledernes, aktionærenes eller selve samfundets etik? De multinationale virksomheders egentlige herrer er aktionærene, som ofte er anonyme, og som ofte blot betragter deres aktiebeholdning som en rent økonomisk investering. De er ikke personligt ansvarlige for virksomhedens adfærd og eventuelle anvendelse af uensigtsmæssig handelspraksis. For de store detailhandelskæders vedkommende er det derfor vanskeligt at betragte etik som en relevant reference.

2.6.4 Kommissionen og andre instanser anbefaler kraftigt landbrugere og små og mellemstore virksomheder at slutte sig sammen med henblik på at opnå en bedre forhandlingsposition under møderne med forretningernes indkøbere. I visse

medlemsstater, hvor virksomhederne har sluttet sig sammen på denne måde, er initiativet imidlertid blevet straffet af de nationale konkurrencemyndigheder med den begrundelse, at de havde foretaget »karteldannelse«. Ifølge de lokale myndigheder var den andel af markedet, der blev kontrolleret af disse producentsammenslutninger, rent faktisk for stor. De tog dog kun højde for den indenlandske produktion og ikke for produkter fra andre lande. Af uforklarlige årsager tager ovennævnte myndigheder sædvanligvis ikke højde for alle produkter, der udbydes på det nationale marked, når de fastlægger, hvilken markedsandel en operatør dominerer.

2.6.5 Med hensyn til regulering er der gjort en mere eller mindre modig indsats i flere medlemsstater. Visse lande har forbudt anvendelsen af visse former for praksis (f.eks. er et forbud mod salg med tab indført i halvdelen af medlemsstaterne). Andre har vedtaget en sektorspecifik lovgivning, som det f.eks. er tilfældet i Ungarn, Italien, Tjekkiet, Rumænien, Slovakiet og Polen, eller har ændret deres standarder som det er tilfældet i Letland og Frankrig. I løbet af de senere år er der navnlig i flere post-kommunistiske lande i Central- og Østeuropa vedtaget love om bekæmpelse af de store detailhandelskæders uhensigtsmæssige handelspraksis. Årsagen er sandsynligvis, at situationen er særligt bekymrende i dette område. Til eksempel kan nævnes, at de store detailhandelskæder i modsætning til i Vesteuropa her næsten udelukkende er underlagt udenlandske selskaber, som har gode forbindelser med leverandørerne i deres oprindelsesland eller i det land, de tidligere har været etableret i. Resultat heraf er en nedgang i områdets landbrugsfødevarerektor.

2.6.6 Håndhævelsen af disse love er ganske vist ikke nogen let opgave, især fordi de leverandører, der udsættes for urimelige metoder, af eksistentielle årsager er bange for at indgive klager. På trods af dette er lovene imidlertid en mere hensigtsmæssig løsning end de etiske kodekser. På den ene side fordi urimelig handelspraksis ikke blot strider mod etikken, men fordi den også er uforenelig med de grundlæggende retsbegreber. Uanset de problemer, som er forbundet med håndhævelsen, er dette ene argument tilstrækkeligt til at forbyde urimelig handelspraksis ved lov. På den anden side fordi den systematiske lovgivningsmæssige indsats allerede til en vis grad har båret frugt i Frankrig⁽¹⁷⁾.

2.6.7 Kommissionen erkender, at disse problemer forekommer, men foretrækker på nuværende tidspunkt selvregulering og kritiserer opsplitningen af det europæiske retsområde. De love, som er vedtaget af de forskellige medlemsstater, er ganske rigtigt ikke særlig forenelige med hinanden. Den eneste måde, hvorpå denne opsplitning og uforenelighed kan afhjælpes, er imidlertid at vedtage bindende EU-bestemmelser. EØSU opfordrer kraftigt Kommissionen til at træffe de nødvendige foranstaltninger i den henseende. Af praktiske årsager vil det ikke være hensigtsmæssigt at basere eventuelle EU-bestemmelser på begrebet beskyttelse, hvilket ville betyde, at det var op til de skadelidte leverandører at gøre deres rettigheder over for de store detailhandelskæder gældende ved domstolene. I lighed med det franske koncept bør det være den medlemsstat, hvis økonomiske interesse ligeledes er truet, som bør have rollen som sagsøger. Dermed kan man undgå de velkendte problemer, som er forbundet med leverandørernes frygt for at indgive klager.

2.6.7.1 Bestemmelserne bør indeholde krav om skriftlige aftaler, der for at være gyldige skal være forsynet med oplysninger om holdbarheden og mængden af samt kendetegnene ved de solgte produkter, deres pris samt leverings- og betalingsvilkårene. Betalingen bør under bødeansvar ske inden for en frist på 30 dage for letfordærlige produkter og 60 dage for øvrige produkter. Følgende bør især forbydes:

- direkte eller indirekte at indføre købs- og salgsvilkår, andre typer bindende aftalebestemte vilkår, vilkår uden for aftaleforhold samt vilkår med tilbagevirkende kraft
- at anvende ulige vilkår for ydelser af samme værdi
- at det stilles som betingelse for indgåelse og gennemførelse af en aftale samt for fortsættelsen og regelmæssigheden af kommercielle forbindelser, at der leveres ydelser, som ikke er omfattet af aftalen og ikke er relevante for den pågældende kommercielle forbindelse
- uretmæssigt at modtage ensidige ydelser, som ikke er begrundet i de kommercielle forbindelsers art og indhold
- at udøve nogen anden form for urimelig adfærd med hensyn til den kommercielle forbindelse i sin helhed.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁷⁾ Ifølge DGCCRF er de store detailhandelskæders leverandørrabatter faldet til et rimeligt niveau.

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

487. PLENARMØDE DEN 13. OG 14. FEBRUAR 2013

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget
Fremme af delt brug af frekvensressourcerne i det indre marked**

COM(2012) 478 final

(2013/C 133/04)

Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Kommissionen besluttede den 3. september 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Fremme af delt brug af frekvensressourcerne i det indre marked«

COM(2012) 478 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 23. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, følgende udtalelse med 89 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU støtter Kommissionens strategi om fremme af delt brug af frekvensressourcerne i det indre marked, eftersom trådløse forbindelser får stadig større betydning for økonomien.

1.2 EØSU håber, at det i sidste ende er de europæiske borgere, der kommer til at nyde godt af denne strategi og får fordel af de mange fremskridt. Det bør sikres, at de tildelte frekvensressourcer udnyttes bedst muligt med fuld sikkerhed for beskyttelse af personlige oplysninger af privat karakter.

1.3 Al lovgivning, der vedtages, skal sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau samt økonomisk, social og geografisk samhørighed for at undgå, at den digitale kløft udvides, og at der opstår et informationssamfund i to hastigheder.

1.4 Forvaltningen af den delte brug af frekvensressourcerne bør føre til et højt beskæftigelsesniveau og øge den europæiske økonomis konkurrenceevne uden at forvride konkurrencen. Denne lejlighed bør også benyttes til at styrke forskningen og innovative teknologier. EØSU anmoder Kommissionen om, at den, før der tages skridt til liberalisering på frekvensområdet, sikrer, at større konkurrence mellem brugere af frekvensbånd udmøntes i nettojobskabelse. I denne forbindelse bør opmærksomheden i tråd med EU 2020-strategien især rettes mod situationen i de medlemsstater, som er ramt af den økonomiske og finansielle krise.

1.5 EØSU håber, at Kommissionen vil vedtage en henstilling om et fælles format for adgangsrettigheder til frekvenser og en fælles terminologi til brug ved dokumentation af delebetingelser og deleregler.

2. Indledning

2.1 Frekvenser er en offentlig nøgleressource for væsentlige sektorer og tjenester som f.eks. kommunikation via mobil, trådløst bredbånd og satellit, radio- og tv-transmission, transport og radiolokalisering og applikationer som f.eks. alarmer, fjernbetjening, høreapparater, mikrofoner og medicinsk udstyr.

2.2 De er medvirkende til, at offentlige tjenester som sikkerheds- og beredskabstjenester, herunder civilbeskyttelse, fungerer godt, og de understøtter videnskabelige aktiviteter som meteorologi, jordobservation, radioastronomi og rumforskning.

2.3 Let adgang til frekvenser spiller også en rolle med hensyn til udbud af elektronisk kommunikation, særlig for brugere og virksomheder i fjernliggende og tyndt befolkede områder såsom landdistrikter eller øer.

2.4 Frekvensreguleringsforanstaltninger kan få konsekvenser for sikkerhed, sundhed og almenhedens interesser samt for økonomi, kultur, forskning, samfundsforhold og miljø.

2.5 I 2002 fastlagde frekvenspolitikbeslutningen de grundlæggende rammebestemmelser for radiofrekvenspolitikken. Den blev i 2012 suppleret med afgørelsen om indførelse af et flerårigt radiofrekvenspolitikprogram i EU, som EØSU allerede har udtalt sig om.

2.6 EU's rammebestemmelser har til formål at lette adgangen til frekvensressourcer ved hjælp af det enklest mulige tilladelsessystem. Systemet fremmer brugen af generelle tilladelser, undtagen hvor der er et klart behov for individuelle tilladelser. Det er baseret på principper for effektiv udnyttelse og forvaltning af frekvensressourcer samt for teknologi- og tjenesteneutralitet.

Kommissionen har et tilstrækkeligt retsgrundlag for at behandle spørgsmålet om forvaltning af frekvensressourcerne, nemlig den retlige ramme for elektronisk kommunikation, reglerne for det indre marked og transport samt de regler, der skal forhindre konkurrenceforvridning.

2.7 Forvaltningen af frekvensressourcer er en væsentlig forudsætning for det indre marked for digitale tjenester, og dette initiativ bidrager derfor umiddelbart til at nå målene for

Europa 2020-strategien. I overensstemmelse med radiofrekvenspolitikprogrammet søger Kommissionen bred konsensus om de foreslåede skridt, som skal fremme udviklingen af trådløse nyskabelser i EU, så det sikres, at de aktuelt tildelte frekvenser udnyttes bedst muligt.

3. Kommissionens meddelelse

3.1 Kommissionen undersøger i sin meddelelse de faktorer, der muliggør og fremmer delt brug af frekvensressourcerne, som f.eks. trådløst bredbånd, det trådløse samfund og nyskabende forskning og teknologi, og fremhæver følgende:

— Deling af tilladelseskrevende eller tilladelsesfri frekvenser til trådløse bredbåndstjenester indebærer, at mobilnetoperatørerne sparer omkostninger, at internetforbindelser kan fås til en rimelig pris, og at der er muligheder for at dele infrastruktur.

— Denne tendens i retning af et »forbundet samfund« dokumenterer merværdien af lave frekvensadgangsbarrierer i tilladelsesfri delte frekvensbånd som et udklækningssted for trådløse nyskabelser, som stimulerer udviklingen og udbredelsen af mere robuste trådløse teknologier.

— Forskning har gjort det muligt at åbne for adgangen til frekvenser på delebasis, samtidig med at det sikres, at primære tjenester er beskyttet. Kognitive radioteknologier er under udvikling nu, med støtte fra mandater for harmoniserede standarder og forsøg i europæiske forskningsprojekter. Der kan ventes flere fremskridt på områderne »sensing« og brugen af små femtocellebasestationer.

3.2 Meddelelsen kommer ind på udfordringerne på vejen mod en mere omfattende deling af frekvenser og drøfter bl.a. forvaltningen af skadelig interferens for at fjerne usikkerheden på dette område, indførelsen af tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger og incitamenter for alle interesseparter samt kapaciteten i tilladelsesfri frekvensbånd.

3.2.1 Hvis mere udbredt deling af frekvenser skal fremmes, forudsætter det:

— gensidig ansvarlighed hos brugerne vedrørende acceptable interferensniveauer og passende afbødningsstrategier

- retlig sikkerhed for så vidt angår de gældende regler og vilkår, håndhævelsesprocedurer og åbenhed om kompatibilitetsforudsætninger og beskyttelsesrettigheder
- incitament til at investere i forbedret teknologi, som er til gavn for etablerede og yderligere brugere, samtidig med at konkurrencen bevares og fremmes
- udpegelse af brede frekvenskanaler til RLAN-udvikling og prognoser vedrørende overfyldte bånd for at øge forudsigeligheden for og pålideligheden af de vigtigste delefrekvensbånd
- sikkerhed for, at enhver overgang fra eksklusive rettigheder til delt frekvensbrug øger konkurrencen fra yderligere brugere og navnlig ikke skaber uretmæssige konkurrencefordele for nuværende eller kommende rettighedshavere.

3.3 Kommissionen foreslår at udvikle to værktøjer, som skal give incitament til en mere udbredt og mere effektiv udnyttelse af de nuværende frekvensressourcer:

- en EU-strategi til identifikation af fordelagtige delemuligheder i harmoniserede eller ikke-harmoniserede frekvensbånd og
- adgangsrettigheder til delefrekvenser som et reguleringsmæssigt værktøj til godkendelse af tilladelseskrævende delemuligheder med garanterede interferensbeskyttelsesniveauer.

3.4 Efterhånden som teknologiske fremskridt giver mulighed for flere fordelagtige delemuligheder i det indre marked, finder Kommissionen det nødvendigt at fremme investeringer og opmuntre frekvensbrugere til at udnytte deres frekvensressourcer bedre ved i tæt samarbejde med medlemsstaterne at fastlægge en procedure og nøglekriterier på EU-niveau med sigte på at identificere fordelagtige delemuligheder (f.eks. i en henstilling).

3.5 Kommissionen mener, at frekvensdelingskontrakter kan give brugerne en større retlig sikkerhed og samtidig skabe markedsbaserede incitament, herunder finansiell kompensation, til at identificere flere fordelagtige delemuligheder i det indre marked, hvis de nationale tilsynsmyndigheder tildeler adgangsrettigheder til delefrekvenser til yderligere brugere i et frekvensbånd.

3.6 Kommissionen foreslår en vej frem, der består af følgende skridt:

- 1) Identificere fordelagtige delemuligheder i både tilladelsesfri og tilladelseskrævende frekvensbånd.
- 2) Overveje at stille tilstrækkelige tilladelsesfri frekvensressourcer, som er harmoniseret på EU-niveau, til rådighed for trådløse nyskabelser.
- 3) Fastlægge, i samarbejde med medlemsstaterne, en fælles vej frem mod flere delemuligheder på grundlag af frekvensdelingskontrakter mellem brugere.
- 4) Indgå kontrakter mellem brugerne, som kan give dem større retlig sikkerhed.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU bifalder Kommissionens meddelelse, da den sætter gang i nødvendige overvejelser over en fremtidig tilpasning af EU's reguleringsramme til målene for det flerårige radiofrekvenspolitikprogram.

4.1.1 I denne forbindelse undersøger meddelelsen, hvordan manglen på ledige frekvenser og de høje priser på omfordeling af frekvensressourcer til nye anvendelser kan imødegås, da disse forhold i høj grad begrænser anvendelsen af trådløse forbindelser, og den slår til lyd for væsentlige forandringer i forvaltningen af frekvensressourcerne.

4.2 For at fjerne de nuværende reguleringsmæssige hindringer for udbredelsen af innovative radiobaserede accessteknologier og fremme delt brug af frekvensressourcerne vælger Kommissionen en helhedsstrategi, hvor de nationale tilsynsmyndigheder og aftaler mellem etablerede brugere og nye brugere af frekvensressourcerne aktivt skal fremme kollektiv og delt brug af disse ressourcer.

4.3 Desuden vil Kommissionen handle på grundlag af de gældende EU-rammebestemmelser for elektronisk kommunikation gennem udvikling og gennemførelse af principper for effektiv udnyttelse og forvaltning af frekvensressourcer samt for teknologi- og tjenesteneutralitet. Dette finder EØSU meget relevant. Kommissionen agter at udnytte sine kompetencer på dette område fuldt ud for at forbedre og udbrede anvendelsen af frekvensressourcerne så meget som muligt. Det skal gøres ved at udnytte den frie konkurrence og tilnærme de nationale tilsynsmyndigheders kriterier for brugstilladelse med særlig vægt på adgang til frekvenser via tilladelser på delebasis.

4.4 EØSU vil dog fremhæve forskellige aspekter i meddelelsens indhold for så vidt muligt at sikre, at de kommende skridt til regulering af frekvensressourcerne baseres på solide principper, især på principperne om demokrati, gennemsigtighed, overholdelse af de grundlæggende rettigheder og af de rettigheder, der indehaves af forbrugerne og brugerne af elektronisk kommunikation. Især bør forbrugernes og brugernes rettigheder klart beskyttes mod svig gennem fastlæggelse af kriterier, der fremmer en rimelig pris, almen adgang til frekvensressourcerne samt effektive klage- og erstatningsordninger. Det bør endvidere sikres, at de uafhængige tilsynsorganer har kapacitet til at løse tværnationale konflikter om frekvensanvendelse for at undgå skadelig interferens. Kommissionen bør gennem regelmæssige rapporter orientere om de skridt, der er taget, og de mål, der er opfyldt, i forbindelse med de nævnte rettigheder og pligter.

4.5 I forbindelse med den fremtidige udvikling af den relevante rammelovgivning opfordrer EØSU Kommissionen til at udarbejde en så udtømmende liste som muligt over »reguleringsskæmmende hindringer« for udbredelsen af innovative radio-baserede accessteknologier.

4.6 Målet er at undgå situationer, hvor en falsk overbeskyttelse af brugerne i virkeligheden – af nationale eller andre protektionistiske grunde – bruges som påskud til at forhindre maksimal åbning af frekvensressourcerne. Det bør gøres lettere at integrere andre brugere og innovative teknologier. EØSU finder det nødvendigt, at meddelelsen ledsages af en garanti for større tilgængelighed til de nye teknologier for personer med handicap.

4.7 Dette ville desuden resultere i en forøgelse af indtægterne fra opkrævning af frekvensbrugsafgifter, der utvivlsomt giver et godt udbytte. Da frekvensressourcerne er et fysisk begrænset rum, og da de foreslåede tiltag vil øge brugertrafikken, bør man imidlertid efter EØSU's mening nøje overveje forskellige spørgsmål som f.eks. kompensation til de nuværende indehavere af brugstilladelser, hvordan man undgår sammenbrud eller indskrænkning af frekvensressourcerne på grund af overudnyttelse, hvordan man sikrer indførelse af mere innovative teknologier osv. Selv om denne udtalelse ikke drejer sig om samme emne som visse tidligere udtalelser om gennemførelsen af EU's tiltag i forbindelse med den teknologiske udvikling, som f.eks. den såkaldte digitaliseringsgevinst, bør man vurdere den reelle indvirkning af disse tiltag for at sikre, at de forventninger, der stilles til udviklingen af EU's radiofrekvenspolitik, er realistiske.

4.8 På den anden side er EØSU mest stemt for at begrænse de nationale tilsynsmyndigheders udstedelse af individuelle tilladelser mest muligt. EØSU foretrækker en meget mere åben adgang, forudsat at der reelt er frekvensressourcer til rådighed,

og at frekvensbrugernes erhvervede rettigheder respekteres. EØSU opfordrer derfor de nationale tilsynsmyndigheder til kun i begrænsede og velbegrundede tilfælde at udstede individuelle tilladelser for at fremme en langt mere åben adgang.

4.9 Det fremgår også af meddelelsen, at der blandt andre relevante mål også er behov for at mindske den teknologiske kløft mellem producenter i EU-medlemsstater og i tredjelande hvad angår fremstilling af apparater, som letter den elektroniske kommunikation. En af grundene til denne kløft er fragmenteringen af den nuværende reguleringsramme. EØSU anmoder Kommissionen om, at den fremlægger en konsekvensanalyse af de mulige fordele, som frigørelsen af frekvenser kan få mht. overvindelse af den digitale kløft mellem EU's medlemsstater. EØSU støtter derfor en hurtig tilpasning af denne ramme og har tillid til, at Kommissionen kan regulere på dette område ved brug af udvalgsprocedurerne.

4.9.1 EØSU fremhæver endvidere EU's stærke forpligtelse over for de grundlæggende rettigheder og opfordrer Kommissionen til ved udarbejdelsen af de relevante tilpasningsbestemmelser at være meget omhyggelig med at beskytte disse grundlæggende rettigheder, f.eks. privatlivets fred, tavshedspligt eller behandling af data, som kan blive lagret af leverandører af elektroniske kommunikationstjenester.

4.9.2 Det forekommer også tilrådeligt at etablere en form for effektiv overvågning af nye brugeres tilladelsesfri adgang til frekvensbåndene, når disse brugere bliver dominerende i kraft af merværdien af deres teknologiske innovationer, især hvis disse skaber problemer for den fredelige anvendelse af frekvenser, som benyttes af tredjeparter, hvis ret til beskyttelse ikke er sikret af en national tilsynsmyndighed. EØSU er foruroliget over de konsekvenser, som denne liberaliseringsproces kan få for gennemførelsen af princippet om adgang til tjenester af almen interesse (politi, ambulance, redningstjeneste osv.).

4.9.3 Man bør ligeledes nøje undersøge situationen for brugere, som ønsker at få frekvensadgang, og som udbyder en tjenesteydelse af almen interesse. De kunne blive fritaget for betaling af en finansiel kompensation, eller der kunne fastsættes et symbolsk beløb i medfør af en overnational bestemmelse og eventuelt en relevant lovgivning.

4.9.3.1 Intet af det ovenstående tilsidesætter pligten til at fremme målsætninger af almen interesse i overensstemmelse med EU-retten, især hvad angår lovgivningen om indhold og audiovisuel politik samt medlemsstaternes ret til at organisere og anvende deres frekvensressourcer til at sikre den offentlige orden og den offentlige sikkerhed.

4.10 Ønsket om uafhængighed og retssikkerhed er også en grund for EØSU til at foreslå, at ansvaret for at overvåge og rapportere om aftaler om delt brug af frekvenser mellem brugere samt om disse aftalers overholdelse af konkurrencereglerne pålægges de nationale tilsynsmyndigheder og i givet fald Sæmmenslutningen af Europæiske Tilsynsmyndigheder inden for Elektronisk Kommunikation (BEREC), når der er behov for strategisk planlægning, koordinering og harmonisering af især procedurer for udstedelse af generelle tilladelser eller individuelle rettigheder til frekvensudnyttelse, og når der skal overvindes barrierer for udviklingen af det indre marked.

4.11 Kommissionen bør sammen med repræsentanter for forbrugerorganisationer og virksomheder udarbejde en »kodeks for god praksis« i forbindelse med formidling på EU-niveau af information om ansøgninger om frekvensdeling og dens resultater. Det vil gøre det lettere at udbrede gennemsigtige processer og en optimal forvaltning af ressourcerne i »frekvensregistret«.

4.12 Endelig opfordrer EØSU Kommissionen til på grundlag af arbejdet i Frekvenspolitikgruppen (RSPG) at udarbejde en

gennemførelsesretsakt i overensstemmelse med EUF-traktatens artikel 291. Den skal medvirke til at nå målene om bl.a. en fælles tilgang til delt frekvensadgang og udformningen af de henstillinger, som skal fremme anvendelsen af fælles kriterier for udstedelsen af disse tilladelser i EU, således at de bliver lettere at gennemføre i alle EU's medlemsstater.

4.12.1 Denne regulering bør blandt andre relevante elementer omfatte beskyttelse af principperne om fri konkurrence, beskyttelse af sikkerheden og af de rettigheder, som indehaves af brugerne af elektronisk kommunikation. Der bør lægges særlig vægt på at nedbringe prisen på de tjenester, som leveres af udbyderne af elektronisk kommunikation.

4.13 EØSU er overbevist om, at den teknologiske innovation, som udvidet adgang til frekvenser muligvis vil resultere i, vil kunne støttes med midler fra EU's Solidaritetsfond for at fremme teknologiudbredelsen i EU's mindre udviklede medlemsstater.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et fungerende indre energimarked

COM(2012) 663 final

(2013/C 133/05)

Ordfører: **Pierre-Jean COULON**

Kommissionen besluttede den 15. november 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Et fungerende indre energimarked«

COM(2012) 663 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsamfundet, som vedtog sin udtalelse den 23. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 94 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Efter EØSU's opfattelse udgør det indre energimarked en mulighed for at drage fordel af de forskellige energivalg, man har truffet rundt omkring i Europa, og sikre sig, at hele systemet – via sammenkoblede infrastrukturer – fungerer optimalt til gavn for både industrielle og private forbrugere.

1.2 EØSU støtter Kommissionens tilgang, for så vidt som den sigter mod at afskaffe foranstaltninger, der forhindrer slutbrugere i at nyde godt af et bredt udvalg af forskellige former for energi.

1.3 Fremover bør forbrugeren sættes i centrum, og alle nye funktioner i forbindelse med forsyningsnet og intelligente målere (*smart grids* og *smart meters*) bør udformes med tanke på forbrugernes behov.

1.4 Der er en stor informationskløft, når det gælder det indre energimarkeds formål og virkemåde. Kun ved hjælp af en omfattende oplysningskampagne iværksat af EU og udformet i samarbejde med samtlige repræsentanter for det organiserede civilsamfund kan der rådes bod på denne.

1.5 Kampen mod energifattigdom bør have høj prioritet i de offentlige politikker, der føres i EU. EØSU opfordrer Rådet og Kommissionen til at sætte dette emne øverst på dagsordenen for det europæiske topmøde om energi i maj 2013.

2. Det indre energimarked – et ufuldkomment marked

2.1 Kommissionen efterlyser netop i sin meddelelse en indsats, der gør det muligt at nå målet om et velfungerende indre energimarked i 2014, som blev fastsat af EU's stats- og regeringschefer i februar 2011. De påpegede på daværende tidspunkt, at det var nødvendigt, at man inden udløbet af denne frist havde tilendebragt gennemførelsen af det indre energimarked, således at alle europæiske forbrugere frit ville kunne vælge elektricitets- og gasleverandør.

2.2 Opbygningen af det indre marked for elektricitet og gas blev da også påbegyndt allerede i 1996 ud fra en tanke om, at alle europæiske forbrugere for det første frit skulle kunne vælge leverandør (uanset dennes nationalitet) og få leveret sin energi ved hjælp af energiinfrastrukturer, som ikke længere var afhængige af producenterne, og at effektiviteten af dette indre marked for det andet ville have en positiv effekt på energipriserne og sende dynamiske og relevante signaler om, hvilke investeringer der var brug for.

2.3 Indtil videre er det ikke lykkedes at få opfyldt denne ambition til fulde. Det indre energimarked har gjort det muligt i nogle medlemslande at tilbyde forbrugere mere fleksible muligheder og en mere konkurrencebestemt prisfastsættelse. Dette har afbødet prisstigningerne som følge af de stigende priser på de primære energikilder. Det har også gjort det nemmere at skabe mere likvide og transparente engrosmarkeder, og derved er forsyningssikkerheden i Den Europæiske Union blevet styrket. I de fleste af medlemsstaterne har udviklingen af energimarkederne være kendetegnet ved, at monopoler (nationale eller regionale) er blevet til oligopoler (stadig nationale eller regionale), som hverken blander sig i hinandens forhold eller i nævneværdig grad konkurrerer med hinanden.

2.4 De nye redskaber, der er blevet skabt (børser, markedskoblinger osv.), omfatter kun mindre mængder, og hovedparten af handlen foregår stadig primært på nationalt plan. Hvad elektricitet angår, er konkurrencen mellem producenterne i visse lande nærmest hypotetisk. I 8 ud af 27 lande kontrolleres 80 % af elproduktionen af historiske operatører, og som følge af de nationale gasleverandørers dominerende position (endda enedominans i visse lande) er også det indre marked for gas stadig i høj grad teoretisk.

2.5 Det indre energimarked fungerer derfor i dag ikke så meget som et europæisk økonomisk samarbejdsområde, der takket være reel konkurrence kommer de europæiske virksomheder og forbrugere til gode, men i langt højere grad som et kludetæppe af praksisser, markeder og nationale aktører, hvor man under tilsyn af de regulerende myndigheder i de enkelte lande og ACER anvender de forskellige EU-bestemmelser, der er blevet vedtaget de seneste tyve år. De valg, man foretager på energiområdet i de enkelte lande, har imidlertid en betydning for energipriserne i nabolandene, og beslutningerne på området kan ikke træffes ensidigt.

2.6 Priserne skævvrides, idet der pålægges uigennemskuelige, asymmetriske, ofte overdrevne høje lokale eller nationale afgifter, som i visse tilfælde er steget med 1 000 % på 15 år, og dermed lægges der et urimeligt stort pres på såvel de enkelte husstande som på de elektointensive industrier. De nationale politikker til fremme af udviklingen af vedvarende energikilder, som ikke er koordineret landene imellem, gør det nødvendigt – for så vidt som at energien fra disse energikilder ikke kan styres og sendes først ind i nettet – hurtigt at omdanne det europæiske marked, hvis ikke man vil risikere at svække forvaltningen af det europæiske elsystem. Uanset hvilken energiform, der er tale om, er der behov for fuld gennemsigtighed for så vidt angår nationale støtteordninger (eller fritagelsesordninger), hvis man vil sikre sig, at alle markedsaktører udviser en loyal adfærd, og at EU's konkurrenceregler overholdes til punkt og prikke på energiområdet.

2.7 Den udbredte praksis med nationalt regulerede tariffer resulterer ikke i de dynamiske prissignaler, som vil kunne opmuntre forbrugerne til at reducere deres forbrug og holde deres energiregning under kontrol. Den sikrer heller ikke, at de reelle forsyningsomkostninger eller produktionsomkostninger bliver dækket, hvilket underminerer såvel energiselskabernes økonomi som de investeringer i både produktion og net, der er nødvendige over de kommende årtier.

2.8 Endelig har de europæiske borgere/forbrugere i stort omfang ikke forstået det indre energimarked, hverken for så vidt angår dets målsætninger eller dets virkemåde. Dette skyldes manglen på en pædagogisk tilgang såvel som på oplysning og gennemsigtighed. Selv om markedet for private forbrugere teoretisk set har været frit siden den 1. juli 2007, har kun

en lille procentdel af forbrugerne i visse af EU's medlemsstater valgt at skifte leverandør, hvilket er resultatet af en kronisk mangel på information og kommunikation fra staterne, regulatorerne og markedsaktørerne.

3. De vigtigste aspekter med henblik på at fuldføre det indre energimarked

3.1 I lyset af de store udfordringer, Europa står over for (verdensomspændende økonomisk krise, global opvarmning, sikring af forsyningen osv.), er der behov for større gennemsigtighed, fleksibilitet, handel med energi og sammenkoblinger mellem medlemsstaterne, således at man kan høste de indlysende fordele med hensyn til effektivitet og solidaritet samt optimere resultaterne af investeringerne.

3.2 EØSU bakker helhjertet op om Kommissionens initiativer og mener, at fuldførelsen af et egentligt fælles energiområde for 500 millioner forbrugere er en væsentlig forudsætning for fornyet vækst i Europa og også for gennemførelsen af et europæisk energifællesskab. Energi i rigelige mængder, som er fælles og konkurrencedygtig, er i EØSU's øjne en af forudsætningerne for udviklingen af europæisk økonomi og for, at der kan skabes beskæftigelse i Europa. Europæisk industri har brug for konkurrencedygtige energipriser for at kunne overleve i Europa og fortsætte sin udvikling.

3.3 Ud over at håndhæve de forordninger og direktiver, som er blevet vedtaget siden december 1996, er det derfor også vigtigt at sikre, at ånden i teksterne om det indre energimarked efterleves, og at medlemsstaterne fremmer en egentlig konkurrence, både på regionalt, nationalt og EU-plan. EØSU støtter de initiativer, der er rettet mod at lette anvendelsen og øge effektiviteten af energitransmissionsnettene gennem fremskyndet standardisering, som er nødvendig med henblik på en omfattende udvikling af de vedvarende energikilder. Udvalget støtter øget sammenkobling af energinet og markedskobling samt multilateralt samarbejde som f.eks. oprettelsen af Coreso (en platform for koordination af elnettet i Vesteuropa), som er forstadiet til en europæisk elcentral.

3.4 Eksistensen af regulerede tariffer, som hovedsageligt skyldes nationale politiske hensyn, grænser til protektionisme, som går imod Unionens interesser. Sådanne tariffer er til hinder for, at energiens reelle pris kommer til at påvirke forbrugernes adfærd, og de kan kun accepteres midlertidigt i de medlemsstater, som ønsker dem. Der bør sendes prissignaler, som afspejler den reelle prisudvikling (inkl. CO₂), til forbrugerne og investorerne for at styre de fremtidige valg i den rigtige retning. En energipris, som er i overensstemmelse med de reelle omkostninger, er en af forudsætningerne for en bedre styring af forbruget og et led i en nødvendig udvikling for forbrugerne, som skal være mere aktive i den nye model, der er ved at blive opbygget.

3.5 Samtidig er det nødvendigt at få et overblik over såvel lokal som national energibeskatning, hvor der findes store forskelle medlemsstaterne imellem, og foretage en decideret nytænkning heraf. Hvad elektricitet angår, varierer andelen af afgifter og moms således fra 4,7 % i Det Forenede Kongerige til 54,6 % i Danmark uden hensyn til energiindholdet i den producerede strøm. EØSU støtter derfor Kommissionens initiativer til fordel for en ensartet og mere intelligent prisfastsættelse på energi i Europa. Opfyldelsen af 20-20-20-målene og en reduktion på 80-95 % af CO₂-emissionerne inden 2050 forudsætter, at der etableres en fælles fiskal ramme, som på et objektivt grundlag fastlægger regler for, hvilken skattebyrde der skal pålægges vedvarende energikilder og fossile energikilder, og som tager højde for hver enkelt produkts energiindhold og dets CO₂-emission.

3.6 Energifattigdom, som berører 13 % af de europæiske husstande, dvs. 65 millioner europæere, er en uadskillelig del af opbygningen af det indre energimarked. Den konkurrence, der indledningsvis blev fastsat som et af målene for det indre energimarked, skal nødvendigvis være i alle europæiske forbrugeres interesse. Det indebærer, at borgerne/forbrugerne skal sættes i centrum, og at der hurtigst muligt skal udarbejdes en EU-definition af energifattigdom, som – i lighed med EU's politikker for regionsstøtte – vil kunne udløse nationale støttepolitikker. EU bør sørge for at skelne disse både nødvendige og hastende foranstaltninger til bekæmpelse af energifattigdom fra de protektionistiske afgiftspolitikker, som strider imod ånden i det indre marked. EØSU foreslår, at man på det kommende europæiske topmøde om energi i maj 2013 sætter fokus på dette spørgsmål og skitserer omridset af en offentlig europæisk energimyndighed.

3.7 De vigtigste indsatsområder er efter EØSU's opfattelse oplysning, information og gennemsigtighed på energiområdet⁽¹⁾, således at forbrugerne sættes i stand til at træffe så oplyste beslutninger som muligt, både med hensyn til økonomi og energieffektivitet, og skifte til de billigste leveran-

dører. Unionen bør foretage en større kommunikationsindsats for at forklare spørgsmål af fælles interesse og på en konkret og enkel måde at give de europæiske forbrugere den information, de har behov for.

3.8 Efter EØSU's opfattelse er forbrugerengagement en vigtig forudsætning for en effektiv udvidelse af den intelligente måling, som kan føre til øget energieffektivitet. Der er imidlertid stadig en lang række ubesvarede spørgsmål, f.eks. spørgsmålet om hvorvidt de potentielle fordele vejer tungere end omkostningerne for forbrugerne, og spørgsmålet om databeskyttelse. Det er i alle energibrugeres interesse, at disse problemer løses så hurtigt som muligt.

3.9 Morgendagens europæiske energimarked skal ikke længere udelukkende være styret af udbuddets logik. Det bør også opmuntre til belastningsstyring i industrien og i de private husholdninger og drage størst mulig nytte af de nye funktioner i forbindelse med forsyningsnet og intelligente målere. EØSU bakker dermed op om, at der på EU-niveau udformes koordinerede kapacitetsmekanismer, som kan udjævne spidsbelastninger, sikre at de europæiske elektricitetssystemer er velfungerende (navnlig i spidsbelastningsperioder) og stimulere til reduktion af strømforbruget.

3.10 EØSU efterlyser en egentlig europæisk debat om energiomstillingen, udfordringerne i forbindelse hermed samt omkostningerne og fordelingen af disse mellem medlemsstaterne. Europa kan ikke være summen af 27 medlemsstaters energipolitikker udformet i de enkelte landes egen interesse. Unionen bør være i stand til at evaluere følgevirkningerne af et lands beslutninger for de andre lande. I den forbindelse er det afgørende at inddrage civilsamfundet. Det er positivt, at der findes forskellige fora. Der bør iværksættes en egentlig europæisk dialog om energi med deltagelse af alle berørte parter, ikke mindst medlemsstaterne, i overensstemmelse med den europæiske dimension.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 191 af 29.6.2012, s. 11-17.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om midlertidig fravigelse fra Europa Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet

COM(2012) 697 final — 2012/0328 (COD)

(2013/C 133/06)

Ordfører: **Antonello PEZZINI**

Rådet besluttede den 5. december 2012 under henvisning til artikel 192, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om midlertidig fravigelse fra Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/87/EF om en ordning for handel med kvoter for drivhusgasemissioner i Fællesskabet«

COM(2012) 697 final – 2012/0328 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Antonello Pezzini til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 29. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 136 stemmer for, ingen imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Som i tidligere udtalelser slår EØSU atter fast, at det af hensyn til kampen mod de globale klimaforandringer og den europæiske luftfartssektors konkurrenceevne er afgørende at nå frem til en global løsning på emissionshandelen. Denne løsning skal suppleres af et velfungerende fælles europæisk lufrum og en række bestemmelser, der er i overensstemmelse med disse målsætninger.

1.2 Udvalget glæder sig derfor over beslutningen om at udsætte anvendelsen af ETS på luftfartsoperatører med flyvninger til og fra Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), indtil de internationale forhandlinger afsluttes.

1.3 EØSU er imidlertid af den opfattelse, at det er vigtigt, at alle regioner i verden bliver enige om at begrænse CO₂-emissionerne fra intraregionale flyvninger.

1.4 Udvalget fremhæver risiciene for den europæiske transportsektors konkurrenceevne. Mens udsættelsen er i kraft for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, vil passagerer på flyvninger inden for EU, men ikke passagerer, der ankommer fra tredjelande, blive pålagt en afgift.

1.5 EØSU anmoder derfor Rådet og Parlamentet om, med støtte fra Kommissionen, at presse på for en hurtig og overordnet løsning for at undgå urimelige prisforskelle og

konkurrenceforvridning, som vil skade konkurrenceevnen og beskæftigelsen og være i klar modstrid med den fælles Europa 2020-strategi.

2. Indledning

2.1 Det europæiske direktiv 2008/101/EF, som med virkning fra 2012 inkorporerer luftfartssektoren, herunder tredjelandes luftfartsoperatører, i EU's emissionskvotehandelsordning, blev for nylig erklæret gyldigt i en afgørelse fra Domstolen i en sag anlagt af flere nordamerikanske luftfartsoperatører, som mente, at de europæiske regler overtrådte flere internationale aftaler ⁽¹⁾.

2.2 Domstolen fastslår, at »ordningen for handel med kvoter hverken overtræder den internationale sædvanerets påberåbte principper på området eller open sky-aftalen«. De europæiske bestemmelser er således i overensstemmelse med målsætningerne i Kyotoprotokollen, som indeholder bestemmelser om indgåelse af en aftale om flyvemaskinernes drivhusgasemissioner inden for rammerne af FN's **Organisation for International Civil Luftfart (ICAO)**.

2.3 Som reaktion på udviklingen i de internationale forhandlinger og for at skabe et positivt forhandlingsklima vil Kommissionen *midlertidigt* udelukke ikke-europæiske flyvninger fra **EU's emissionskvotehandelsordning** (ETS).

⁽¹⁾ EU-domstolen, C-366/10 - Air Transport Association of America m.fl./ Secretary of State for Energy and Climate Change, Luxembourg, 21. december 2011.

2.4 I henhold til gældende ETS-bestemmelser tildeles virksomheder, som er forpligtet til at nedbringe deres emissioner, **CO₂-kvoter svarende til den mængde CO₂**, som de må udlede. Disse kvoter falder fra år til år. Virksomheder, som nedbringer deres emissioner med mere, end de er forpligtet til, får tildelt kvoter, som de efterfølgende kan sælge til virksomheder, der ikke har gjort det lige så godt, og som har brug for ekstra kvoter. Fra 2012 finder ETS-direktivet også anvendelse på luftfartssektoren og gælder for alle flyvninger til og fra europæiske lufthavne. Samtidig er det blevet obligatorisk at føre emissionsregnskab og deltage i emissionshandelsordningen, og den første frist for returnering af kvoter er sat til april 2013.

2.5 For at lette indgåelsen af en global aftale i ICAO-regi var det nødvendigt at godkende en midlertidig fravigelse fra EU's ETS-direktiv for at sikre, at der ikke gribes ind over for luftfartsoperatører, som ikke lever op til dette direktivs krav om rapportering og overholdelse for flyvninger til og fra EU med retning mod eller afgang fra lufthavne i tredjelande, der er opstået før den 1. januar 2014.

2.6 I en tid med økonomisk afmatning kan den foreslåede tilgang imidlertid skade konkurrencedygtigheden af den europæiske lufttransport i forhold til den internationale transport. En »frysning« af ETS-direktivet i et år, mens der ventes på en international aftale om luftfartstransportens drivhusgasemissioner (en global markedsbaseret mekanisme – MBM), ville ikke gælde transporten inden for EU.

2.7 For netop at undgå sådanne urimelige forhold og konkurrenceforvridning mener udvalget, at fravigelsen bør være strengt midlertidig og kun gælde for de luftfartsoperatører, som enten ikke har modtaget eller har returneret alle de gratis kvoter, der er blevet tildelt for de omtalte aktiviteter i 2012. Af samme grund bør disse kvoter ikke tages med i beregningen af de dertil hørende rettigheder.

3. Kommissionens forslag

3.1 Forslaget til afgørelse sigter mod at:

- suspendere fristerne og samtidig udsætte håndhævelsen af emissionshandelsordningens (ETS) krav til luftfartsoperatører med flyvninger til og fra Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS),

- sikre, at der ikke gribes ind over for luftfartsoperatører, som ikke lever op til kravene om rapportering og overholdelse for flyvninger til og fra EØS, der er opstået før den 1. januar 2014 i henhold til direktiv 2008/101/EF, og

- fortsætte den fulde anvendelse af ETS-direktivet på flyvninger mellem lufthavne i EØS inden for rammerne af den fælles indsats mod klimaforandringer.

3.2 Forslaget sigter desuden mod at undgå konkurrenceforvridning, og fravigelsen gælder kun de luftfartsoperatører, som enten ikke har modtaget eller har returneret alle de gratis kvoter, der er blevet tildelt for de omtalte aktiviteter i 2012.

4. Bemærkninger

4.1 Udvalget har i sine tidligere udtalelser allerede slået fast, at følgende faktorer er afgørende for den europæiske luftfartssektor:

- en global løsning på emissionshandelen,
- et velfungerende fælles europæisk luftrum og
- passende bestemmelser.

»Skabelsen af et fælles europæisk luftrum er endvidere afgørende for at sikre, at EU's luftfartsindustri er konkurrencedygtig på verdensmarkedet«⁽²⁾ med tanke på, at luftfartssektoren tegner sig for en stor del af den europæiske økonomi med 748 mio. passagerer om året, mere end 11 mio. tons transporterede varer, et bidrag til BNP på 359 mia. euro og flere end 5 mio. ansatte.

4.2 Udvalget er derfor enig i beslutningen om at udsætte anvendelsen af ETS på luftfartsoperatører med flyvninger til og fra EØS for at nå frem til en afslutning på de internationale forhandlinger, men er af den opfattelse, at alle regioner i verden er nødt til at nå til enighed om at håndhæve ETS, selv for deres intraregionale flyvninger.

⁽²⁾ CESE 1391/2011, EUT C 376 af 22.12.2011, s. 38.

4.3 Udvalget fremhæver de risici, der kan opstå for den europæiske transportsektors konkurrenceevne. Mens udsættelsen er i kraft, vil passagerer på flyvninger inden for EU, men ikke passagerer, der ankommer fra tredjelande, blive pålagt en afgift af hensyn til miljømæssige krav.

4.4 I lyset af de ovenstående bemærkninger opfordrer udvalget derfor til, at man hurtigt når frem til en overordnet løsning for at undgå urimelige prisforskelle og konkurrenceforvridning: manglen på en global løsning på emissionshandlen vil uden tvivl sætte en kæp i hjulet for det europæiske marked, der som det eneste vil være pålagt sådan en form for lovgivning.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/92/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet

COM(2012) 628 final — 2012/0297 (NLE)

(2013/C 133/07)

Ordfører: **Josef ZBOŘIL**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 19. november 2012 og den 16. november 2012 under henvisning til artikel 192, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet«

COM(2012) 628 final – 2012/0297 (NLE).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 29. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 116 stemmer for, 11 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 EØSU bifalder det bidrag, som VVM-konceptet (vurdering af virkninger på miljøet) har ydet til at forbedre miljøets tilstand i medlemsstaterne og i EU som helhed.

1.2 Hvor effektiv processen med at træffe en korrekt afgørelse om et projekts miljøpåvirkning er, afhænger i høj grad af kvaliteten og uafhængigheden af miljøkonsekvensvurderingen og af de oplysninger, der ligger til grund for denne. Når denne kvalitet skal vurderes, bør proportionalitetsprincippet bringes i anvendelse, og der må også stilles krav om kvalitet for så vidt angår de godkendende myndigheder i en konstruktiv dialog med civilsamfundet.

1.3 Efter udvalgets opfattelse er det vigtigt at påpege, at de involverede omkostninger – både økonomiske, men især også mht. tid – kan vanskeliggøre SMV'ernes projekter, navnlig når proportionalitetsprincippet ikke overholdes i forbindelse med kravet om alternativer.

1.4 Hvad angår projekter, hvor de miljøkonsekvenser, der er kendte eller kortlagt på forhånd, er ubetydelige, bør VVM-direktivet gennemføres på en fleksibel og rimelig måde, således at procedurerne for miljøgodkendelse og byggetilladelse kan kombineres. EØSU bifalder og støtter Kommissionens tiltag til at forbedre retssikkerheden for dem, som er involveret i miljøkonsekvensvurderingsprocessen.

1.5 EØSU ser yderst positivt på forslaget om at fastsætte tidsrammer for de hovedfaser, direktivet kræver gennemført (offentlig høring, screeningafgørelse og endelig VVM-afgørelse), og indføre en mekanisme, der skal sikre harmonisering og koordinering af miljøkonsekvensvurderingsprocesser i hele EU.

1.6 Efter udvalgets opfattelse bør der kun stilles krav om overvågning i forbindelse med VVM-afgørelsen, når det er berettiget, og kun i strengt nødvendigt omfang.

1.7 Hvad angår forslaget om at indføre en bestemmelse om »tilpasning af miljøkonsekvensvurderingen på baggrund af nye udfordringer« mener EØSU, at en sådan udvidelse af direktivets anvendelsesområde bør gælde alle projekter med en forventet indvirkning på de aspekter af miljøbeskyttelsen, som vurderes, hvor proportionalitetsprincippet spiller en vigtig rolle, og hvor projektets forskellige forberedelses- og gennemførelsestrin klart kan adskilles.

1.8 EØSU støtter borgernes ret til aktindsigt og til at deltage i miljøkonsekvensvurderingsprocessen. Samtidig opfordrer udvalget dog til, at procedurereglerne for miljøkonsekvensvurderingen af projekter udformes således, at man undgår, at bestemmelserne i VVM-direktivet misbruges til korrupte formål og til at trække sagerne i langdrag. EØSU ønsker, at klagerne bliver behandlet inden for en rimelig frist i alle berørte parter interesse.

2. Indholdet af Kommissionens forslag

2.1 Direktiv 2011/92/EU, som samordner principperne for miljøkonsekvensvurdering ved at indføre minimumskrav, bidrager til en høj grad af beskyttelse af miljøet og menneskers sundhed.

2.2 Det er nødvendigt at ændre direktiv 2011/92/EU for at styrke kvaliteten af miljøkonsekvensvurderingen, strømline de forskellige trin i proceduren og øge sammenhængen og samspillet med andre EU-retsakter og -politikker og med medlemsstaternes strategier og politikker på områder, der er underlagt national kompetence.

2.3 De foranstaltninger, der træffes for at undgå, begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger for miljøet, bør medvirke til at undgå enhver forringelse af miljøets kvalitet og ethvert nettotab af biodiversitet, i overensstemmelse med Unionens forpligtelser i medfør af konventionen og med målene og foranstaltningerne ifølge EU's biodiversitetsstrategi frem til 2020.

2.4 Klimaændringerne vil fortsat medføre skade på miljøet og bringe den økonomiske udvikling i fare. Derfor bør Unionens miljømæssige, sociale og økonomiske modstandsdygtighed styrkes, så klimaændringerne kan gribes effektivt an overalt i EU. Der må gøres en indsats for tilpasning til og modvirkning af klimaændringer i mange forskellige sektorer af EU-lovgivningen.

2.5 Under anvendelsen af direktiv 2011/92/EU er det nødvendigt at sikre et konkurrencepræget erhvervsklima, særlig for små og mellemstore virksomheder, for at skabe intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i overensstemmelse med de mål, der er opstillet i Kommissionens meddelelse, »Europa 2020 – En strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst«.

2.6 Den miljørapport om et projekt, som bygherren skal forelægge, bør omfatte en vurdering af rimelige alternativer til det påtænkte projekt, herunder af den nuværende miljøstatus'

sandsynlige udvikling, hvis projektet ikke gennemføres (referencescenario), med det formål at forbedre kvaliteten af vurderingsprocessen og gøre det muligt at integrere miljøhensyn i en tidlig fase af projektudformningen.

2.7 Med henblik på at sikre åbenhed og ansvarlighed i forvaltningen bør de kompetente myndigheder forpligtes til at begrunde deres afgørelser om tilladelse til projekter, så det fremgår, at de har taget hensyn til resultaterne af de gennemførte høringer og de indsamlede oplysninger.

2.8 Der bør indføres tidsfrister for de forskellige trin i miljøkonsekvensvurderingen af projekter for at bidrage til en mere effektiv beslutningsproces og øge retssikkerheden, idet der også tages hensyn til det påtænkte projekts art, kompleksitet, placering og dimensioner. Disse tidsfrister bør under ingen omstændigheder føre til, at man går på kompromis med de høje miljøbeskyttelsesstandarder, navnlig ikke dem, der følger af anden EU-lovgivning på miljøområdet, og heller ikke med offentlighedens deltagelse og adgang til klage og domstolsprøvelse.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Udvalget bifalder det bidrag, som VVM-konceptet har ydet til at forbedre miljøets tilstand i medlemsstaterne og i EU som helhed. Dette koncept er et tværgående instrument under EU's og medlemsstaternes miljøpolitikker og retssystemer og er den praktiske udmøntning af denne politiks retlige rammer.

3.2 Kommissionens forslag om yderligere forbedringer af miljøkonsekvensordningen for projekter trækker på en omfattende erfaring med anvendelsen af VVM i de 27 år, der er gået, siden det første VVM-direktiv blev vedtaget ⁽¹⁾. Der blev desuden gennemført en offentlig høring, hvis resultater bidrog til at formulere de foreslåede ændringer og revidere bestemmelserne i det kodificerede VVM-direktiv 2011/92/EU ⁽²⁾, så manglerne afhjælpes, og så direktivet kommer til at afspejle den miljømæssige og samfundsøkonomiske udvikling og bringes i overensstemmelse med principperne om intelligent regulering.

⁽¹⁾ EFT L 175 af 5.7.1985, s. 40-48.

⁽²⁾ EUT L 26 af 28.1.2012, s. 1.

3.3 Hvor effektiv processen med at træffe en korrekt afgørelse om et projekts miljøpåvirkning er, afhænger i høj grad af kvaliteten af de oplysninger, der ligger til grund for miljøkonsekvensvurderingen, og af kvaliteten i vurderingsprocessen. Kvalitet bør defineres objektivt, og kravene til kvalitet bør fastlægges i tråd med proportionalitetsprincippet – dvs. i forhold til kvaliteten og omfanget af den information, som er til rådighed på det pågældende trin af den fysiske planlægning. Ud over informationens kvalitet og uafhængighed bør der også stilles krav om, at de, som forvalter proceduren – navnlig i de godkendende myndigheder – skal have de nødvendige kompetencer, og at disse løbende skal forbedres. EØSU understreger, at det ville være ønskværdigt at få fastlagt, under hvilke betingelser borgerne kan kræve en supplerende ekspertvurdering.

3.4 Mens der ikke findes standardløsninger, da det afhænger af det specifikke samspil mellem de enkelte foreslåede projekter og det omgivende miljø, skal de grundlæggende principper styrkes, når det drejer sig om sikring af data af bedre kvalitet til etablering af basisoplysninger samt vurdering af potentielle følgevirkninger, alternativer og den generelle datakvalitet. Fleksibilitet med hensyn til kravenes proportionalitet bør spille den afgørende rolle i effektive VVM-procedurer. Dette princip er også en afgørende forudsætning for at forbedre sammenhængen med andre af EU's retsinstrumenter og strømline forvaltningen, så omfanget af unødvendigt bureaukrati reduceres.

3.5 En styrket gennemførelse skal være en prioritet og bør ske på grundlag af en fælles europæisk ramme. Denne bør imidlertid tilvejebringe den nødvendige fleksibilitet og bør navnlig tilpasses de særlige lokale og regionale behov med hensyn til beskyttelse af sundhed og miljø. Når det gælder vurderingen af projekternes konsekvenser på tværs af grænserne, skal denne ramme samtidig være nøje defineret og omfattende nok til at forhindre, at ikke-legitime interesser spiller ind.

3.6 Vurderinger på lokalt, regionalt og nationalt niveau forudsætter adgang til data af god kvalitet på strategisk niveau, der kan danne baggrund for vurderingen af specifikke projekter. Det er den statslige forvalter, der skal have ansvaret for at indsamle sådanne data og gøre disse tilgængelige for vurderingsprocessen i alle sektorer.

3.7 EØSU sætter pris på, at Kommission i den forberedende fase har overvejet flere forskellige alternativer, når det gælder de nødvendige ændringer af VVM-direktivet, og at det forslag, som efter omfattende analyser er blevet fremsat, er baseret på et alternativ, hvor både de økonomiske omkostninger og de miljømæssige fordele ifølge konsekvensanalysen er rimelige. Ikke

desto mindre finder vi det nødvendigt at påpege, at de involverede omkostninger – både økonomiske, men især også mht. tid – kan vise sig at være en hæmsko for SMV'erne, navnlig kravet om alternativer, som ligefrem kan vise sig at være ødelæggende for projektet.

3.8 Hvad angår projekter, hvor de miljøkonsekvenser, der er kendte eller kortlagt på forhånd, er ubetydelige, bør VVM-direktivet gennemføres på en fleksibel og rimelig måde, således at procedurerne for miljøgodkendelse og byggetilladelse kan kombineres. Herved undgår man overdrevne og unødvendige forsinkelser igennem hele kæden af godkendelsesprocedurer. Denne anbefaling er endnu vigtigere nu, hvor transeuropæiske net, som er afgørende for integrationen af el- og gasmarkedene og for udviklingen af transportinfrastrukturen, er ved at blive godkendt.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU kan kun bifalde, at Kommissionen med den foreslåede revision af VVM-direktivet søger at forbedre sammenhængen i EU-lovgivningen ved bl.a. at skærpe definitionen af visse nøglebegreber, hvor det er nødvendigt. Dog bør bygherren og den kompetente myndighed for hvert enkelt projekt og med udgangspunkt i proportionalitetsprincippet vurdere og blive enige om en liste over relevante oplysninger og udvælgelseskriterier, der er nødvendige for miljøkonsekvensvurderingen.

4.2 EØSU ser også yderst positivt på forslaget om at fastsætte tidsrammer for de hovedfaser, direktivet kræver gennemført (offentlig høring, screeningafgørelse og endelig VVM-afgørelse), og indføre en slags VVM-kvikskranke, der skal sikre koordinering eller fælles gennemførelse af miljøkonsekvensvurderingerne med miljøvurderingerne. Det vil imidlertid virke mod hensigten, hvis den kompetente myndighed kan forlænge den »almindelige« frist på tre måneder til gennemførelse af den obligatoriske screening med yderligere tre måneder. Det er ganske enkelt helt afgørende, at processen harmoniseres i hele EU, og fristen på højst tre måneder plus en måned for den kompetente myndigheder til at nå frem til en afgørelse er tilstrækkelig.

4.3 EØSU er enig i forslaget om, at medlemsstaterne for projekter, der tjener et beredskabsformål, kan vælge ikke at gennemføre en miljøkonsekvensvurdering, når det er nødvendigt og berettiget. Udvalget bifalder også Kommissionens tiltag til at øge åbenheden og ansvarligheden og kravet om, at de kompetente myndigheder skal begrunde deres afgørelse (hvad enten den er positiv eller negativ) vedrørende et givent projekt.

4.4 EØSU bifalder og støtter Kommissionens tiltag til at forbedre retssikkerheden for dem, som er involveret i miljøkonsekvensvurderingsprocessen. Udvalget er dog overbevist om, at det kun vil kunne lade sig gøre, hvis der fastlægges bindende frister for ikke blot de enkelte faser i vurderingsprocessen, men også for fuldførelse af hele processen og vedtagelsen af en afgørelse om det foreslåede byggeri. Det er især vigtigt at begrænse risikoen for misbrug i de enkelte faser af miljøkonsekvensvurderingsprocessen, da det unødigt forsinker beslutningerne og dermed mindsker retssikkerheden for de involverede i processen.

4.5 EØSU henstiller, at man går meget forsigtigt til værks med hensyn til gennemførelsen af alternativer – et emne, som gentagne gange er blevet drøftet mange forskellige steder. Der er en klar begrundelse for og logik i »referencescenariet«, særligt når det gælder investeringer i modernisering. Antallet af alternativer og deres detaljeringsgrad bør stå mål med omfanget og karakteren af projektet og aftales på forhånd med den kompetente myndighed.

4.6 Særlige områder, hvor der er behov for en bedre gennemførelse, omfatter:

- sikring af, at indvirkningen på biodiversiteten ikke overses i screeningprocessen. Ofte akkumuleres indvirkningen på biodiversiteten, og den overses på grund af omfanget på trods af, at den kan være af stor betydning
- sikring af befolkningens deltagelse, hvilket sker tidligt i miljøkonsekvensvurderingsprocessen
- fastlæggelse af processerne for inddragelse af tredjeparters synspunkter og ekspertise
- sikring af miljøredegørelsernes og miljøkonsekvensvurderingernes uafhængighed og kvalitet
- vurdering af og fastlagte processer for sager, hvor de foreslåede modvirkningsforanstaltninger ikke virker, og hvor der sker en betydelig negativ indvirkning på miljøet
- sikring af, at de foreslåede modvirkningsforanstaltninger gennemføres i praksis.

4.7 Et andet problem er kravet om overvågning: Efter EØSU's opfattelse bør der kun stilles krav om overvågning i VVM-afgørelsen, når det er berettiget, og kun i det omfang det er strengt nødvendigt for at holde øje med væsentlige indvirkende faktorer i byggefasen af et projekt i overensstemmelse med artikel 8, stk. 2, i den foreslåede ændring. Dette skyldes, at der i lovgivningen om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening er krav om overvågning af projekter og anlæg, så snart de er i drift, og at disse bestemmelser fortsat finder anvendelse i henhold til eksempelvis direktivet om industrielle emissioner.

4.8 Hvad angår forslaget om at indføre en bestemmelse om »tilpasning af miljøkonsekvensvurderingen på baggrund af nye udfordringer« mener EØSU, at en sådan udvidelse af direktivets anvendelsesområde bør gælde alle projekter med en forventet indvirkning på de aspekter af miljøbeskyttelsen, som vurderes. EØSU henstiller, at følgende aspekter overvejes:

4.8.1 Byggeriets virkninger for beskyttelsen af biodiversiteten bør både vurderes i de tilfælde, hvor en region berøres, og hvor et lokalområde berøres. Selv om andre juridiske instrumenter beskytter visse miljøaspekter (såsom nationalparker, naturreservater, Natura 2000-områder osv.), er der tydeligvis behov for en mere omfattende vurderingsproces som f.eks. miljøkonsekvensvurderingen, der er underlagt lovgivning på både nationalt og europæisk niveau.

4.8.2 Klimaændringerne er et globalt fænomen, som har konsekvenser på lokalt niveau og kræver handling på lokalt niveau. Det er en større udfordring at vurdere, hvilken indvirkning et projekt har på klimaændringerne på verdensplan samt at bekæmpe klimaændringer. Proportionalitetsprincippet må finde anvendelse her, og der er behov for vejledning på nationalt og lokalt niveau. Af den grund bør vurderinger i relation til klimabeskyttelse fokusere på projektets reelle direkte indvirkning på det lokale klima (arealanvendelse, vandressourcer osv.) og virkningerne på regionalt plan. EØSU finder også spørgsmålet om vurdering af mulighederne for at modvirke de forventede (lokale, regionale og globale) virkninger af klimaændringerne vigtigt.

4.8.3 I den henseende påpeger EØSU, at det foreslåede kriterium for at vurdere et givent projekts indvirkning på de globale klimaændringer, nemlig drivhusgasemissionerne, er utilstrækkeligt. Udvalget opfordrer derfor til, at der vejledes om gennemførelsen af dette aspekt, og at der fastlægges krav om gennemførelse af en klimakonsekvensanalyse i forbindelse med den strategiske miljøvurdering af planer og programmer.

4.8.4 Katastroferisikovurderingen bør ikke have fokus på helt igennem hypotetiske situationer eller hypotetiske sammenfald af hændelser. En vurdering af denne art, under overholdelse af proportionalitetsprincippet, er i alt væsentligt ikke et nyt krav, for så vidt at den fortsat vil vedrøre potentielt forudsigelige naturkatastrofer (oversvømmelser, storbrande, jordskælv osv.).

4.8.5 EØSU mener, at der i rækken af godkendelsesprocedurer er behov for at inkludere en vurdering af forbruget af (natur)ressourcer i miljøkonsekvensvurderingen. Økonomisk brug af ressourcerne er uden tvivl et økonomisk princip, der er en selvfølge i ethvert projekt, hvis det skal have nogen som helst chance for at blive gennemført. Dog viser den negative udvikling i biodiversiteten, at der foruden dette er behov for proaktive tiltag. Der er imidlertid for få oplysninger til at kunne foretage en sådan vurdering i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen. Det er nødvendigt med vejledning og infor-

mationsindsamling for at kunne vurdere dette aspekt af miljøkonsekvensvurderingen. Selv om en vurdering af forbruget af råvarer, naturressourcer og energi i produktive investeringer er omfattet af den integrerede godkendelsesprocedure i henhold til direktivet om industrielle emissioner, tages der ikke hensyn til ødelæggelsen af biodiversiteten.

4.9 EØSU støtter borgernes ret til aktindsigt og til at deltage i miljøkonsekvensvurderingsprocessen. Samtidig opfordrer udvalget dog til, at procedurereglerne for miljøkonsekvensvurderingen af projekter udformes således, at man undgår, at bestemmelserne i VVM-direktivet misbruges til korrupte formål og til at trække sagerne i langdrag. En frist på 27 måneder til at udstede en afgørelse er ganske enkelt uacceptabel og gør, at EU som økonomisk område er helt uegnet for nye investeringer.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udtalelse

Følgende punkter i sektionens udtalelse er trods tilslutning fra over en fjerdedel af de afgivne stemmer blevet ændret for at afspejle ændringsforslag vedtaget på plenarforsamlingen (forretningsordenens artikel 54, stk. 4):

Punkt 1.1 og 3.1 (til afstemning under ét)

»Udvalget bifalder det store bidrag, som VVM-konceptet har ydet til en gradvis, men markant forbedring af miljøets tilstand i medlemsstaterne og i EU som helhed. Dette koncept er et tværgående instrument under EU's og medlemsstaternes miljøpolitikker og retssystemer og er den praktiske udmøntning af denne politik retlige rammer.«

Afstemningsresultat

For: 55

Imod: 41

Hverken for eller imod: 19

Punkt 1.2 og 3.3 (til afstemning under ét)

»Hvor effektiv processen med at træffe en korrekt afgørelse om et projekts miljøpåvirkning er, afhænger i høj grad af kvaliteten af de oplysninger, der ligger til grund for miljøkonsekvensvurderingen, og af kvaliteten i vurderingsprocessen. Problemet ligger imidlertid i, hvordan deltagerne i processen opfatter kvalitet. Kvalitet bør defineres objektivt, og kravene til kvalitet bør fastlægges i tråd med proportionalitetsprincippet – dvs. i forhold til kvaliteten og omfanget af den information, som er til rådighed på det pågældende trin af den territoriale planlægning. Ud over informationens kvalitet bør der også stilles krav om, at de, som forvalter proceduren – navnlig i de godkendende myndigheder – skal have de nødvendige kompetencer, og at disse løbende skal forbedres.«

Afstemningsresultat

For: 65

Imod: 44

Hverken for eller imod: 13

Punkt 3.4

»Med andre ord er der ingen standardløsninger, da det afhænger af det specifikke samspil mellem de enkelte foreslåede projekter og det omgivende miljø. Fleksibilitet med hensyn til kravenes proportionalitet bør spille den afgørende rolle i effektive VVM-procedurer. Dette princip er også en afgørende forudsætning for at forbedre sammenhængen med andre af EU's retsinstrumenter og strømline forvaltningen, så omfanget af unødvendigt bureaukrati reduceres.«

Afstemningsresultat

For: 68

Imod: 51

Hverken for eller imod: 11

Punkt 4.6

Følgende punkt fandtes ikke i sektionens udtalelse:

»4.6 Særlige områder, hvor der er behov for en bedre gennemførelse, omfatter:

— sikring af, at indvirkningen på biodiversiteten ikke overses i screeningprocessen. Ofte akkumuleres indvirkningen på biodiversiteten, og den overses på grund af omfanget på trods af, at den kan være af stor betydning

- sikring af befolkningens deltagelse, hvilket sker tidligt i miljøkonsekvensvurderingsprocessen
- fastlæggelse af processerne for inddragelse af tredjeparters synspunkter og ekspertise
- sikring af miljøredegørelsernes og miljøkonsekvensvurderingernes uafhængighed og kvalitet
- vurdering af og fastlagte processer for sager, hvor de foreslåede modvirkningsforanstaltninger ikke virker, og hvor der sker en betydelig negativ indvirkning på miljøet
- sikring af, at de foreslåede modvirkningsforanstaltninger gennemføres i praksis.»

Afstemningsresultat

For: 70

Imod: 54

Hverken for eller imod: 8

Punkt 4.7 (bliver 4.8)

»Hvad angår forslaget om at indføre en bestemmelse om »tilpasning af miljøkonsekvensvurderingen på baggrund af nye udfordringer« mener EØSU, at en sådan udvidelse af direktivets anvendelsesområde udelukkende bør gælde projekter med en høj og kvantificerbar forventet indvirkning på de aspekter af miljøbeskyttelsen, som vurderes. EØSU henstiller, at følgende aspekter overvejes:«

Afstemningsresultat

For: 69

Imod: 52

Hverken for eller imod: 11

Punkt 4.7.1 (bliver 4.8.1)

»Byggeriets virkninger for beskyttelsen af biodiversiteten bør kun vurderes i de tilfælde, hvor en hel region berøres, eller hvor der er tale om et lokalområde, der er beskyttet af særlig lovgivning (såsom nationalparker, naturreservater, Natura 2000-områder osv.).«

Afstemningsresultat

For: 71

Imod: 56

Hverken for eller imod: 5

Punkt 4.7.2 (bliver 4.8.2)

»Klimaændringerne er et globalt fænomen, og kun meget få bygherrer kan på kvalificeret vis vurdere, hvilken indvirkning deres byggeri har på klimaændringerne på verdensplan. Derfor må proportionalitetsprincippet finde anvendelse her. Af den grund bør vurderinger i relation til klimabeskyttelse fokusere på projektets reelle direkte indvirkning på det lokale klima (arealanvendelse, vandressourcer osv.) og virkningerne på regionalt plan. EØSU finder også spørgsmålet om vurdering af mulighederne for at modvirke de forventede (lokale, regionale og globale) virkninger af klimaændringerne vigtigt.«

Afstemningsresultat

For: 84

Imod: 53

Hverken for eller imod: 6

Punkt 4.7.3 (bliver 4.8.3)

»I den henseende påpeger EØSU, at det foreslåede kriterium for at vurdere et givent projekts indvirkning på de globale klimaændringer, nemlig drivhusgasemissionerne, er utilstrækkeligt. Udvalget opfordrer derfor til, at der fastlægges krav om gennemførelse af en klimakonsekvensanalyse i forbindelse med den strategiske miljøvurdering af planer og programmer i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet – og at man går bort fra enhver form for udvidelse af VVM-direktivets anvendelsesområde til at dække globale klimaændringer.«

Afstemningsresultat

For: 74

Imod: 51

Hverken for eller imod: 7

Punkt 4.7.5 (bliver 4.8.5)

»EØSU mener, at det er for tidligt i rækken af godkendelsesprocedurer at inkludere en vurdering af forbruget af (natur)ressourcer i miljøkonsekvensvurderingen. Økonomisk brug af ressourcerne er uden tvivl et økonomisk princip, der er en selvfølge i ethvert projekt, hvis det skal have nogen som helst chance for at blive gennemført. Desuden er der for få oplysninger til at kunne foretage en sådan vurdering i forbindelse med miljøkonsekvensvurderingen. En vurdering af forbruget af råvarer, naturressourcer og energi i produktive investeringer er omfattet af den integrerede godkendelsesprocedure i henhold til direktivet om industrielle emissioner.«

Afstemningsresultat

For: 78

Imod: 53

Hverken for eller imod: 6

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af særlige betingelser for fiskeriet efter dybhavsbestande i det nordøstlige Atlanterhav og bestemmelser for fiskeriet i internationale farvande i det nordøstlige Atlanterhav og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2347/2002

COM(2012) 371 final —2012/0179 COD

(2013/C 133/08)

Ordfører: **Mário SOARES**

Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 3. og den 11. september 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af særlige betingelser for fiskeriet efter dybhavsbestande i det nordøstlige Atlanterhav og bestemmelser for fiskeriet i internationale farvande i det nordøstlige Atlanterhav og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2347/2002«

COM (2012) 371 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 29. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, følgende udtalelse med 89 stemmer for, 3 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU anser det for hensigtsmæssigt og hastende at sikre dybhavsarternes bæredygtighed og beskyttelsen af havbunden. Der er tale om et kompliceret problem, som kræver en løsning baseret på omfattende data og en grundig videnskabelig analyse. Der bør anlægges en forsigtig tilgang for at undgå fiskeredskeer, hvis indvirkning ikke er kendt fuldt ud, og som kan forvolde langvarig skade.

1.2 Desuden mener EØSU, at enhver ændring, der foretages i dette fiskeri, bør tage hensyn til bæredygtigheden i såvel miljø- mæssig som socioøkonomisk henseende, da et stort antal arbejdspladser ikke kun på havet, men også på land – og i sidste ende kystsamfundenes levedygtighed – afhænger af dette fiskeri. Alle berørte parter bør inddrages i høringer og forhandlinger om udformningen af passende fiskerikontrolordninger og i deres gennemførelse og håndhævelse, som bør foregå i samarbejde.

1.3 En overflytning til kapitlet om fiskeritilladelser af artiklen om inddragelse af fiskeritilladelser, som nu står i kapitlet om kontrol, og hvori der også henvises til de videnskabelige observatører, vil efter EØSU's mening gøre forslaget mere sammenhængende og bortvejre enhver tvivl om de videnskabelige observatørers rolle. De må under ingen omstændigheder opfattes som kontrollører.

1.4 EØSU understreger nødvendigheden af, at enhver foranstaltning, der vedtages på dette område, baseres på resul-

taterne af de videnskabelige undersøgelser, som hidtil har givet vældigt gode resultater.

2. Baggrund

2.1 I reformen af den fælles fiskeripolitik⁽¹⁾, som Kommissionen tog fat på med grønbogen i 2009⁽²⁾, indgår andre ændringer af de forordninger, som gennemfører den fælles fiskeripolitik i bestemte zoner og/eller for bestemte arter. Således kan man opfatte det forslag, som denne udtalelse drejer sig om, og som i en vis forstand vil betyde, at dybhavs-fiskeriet i det nordøstlige Atlanterhav bliver omfattet af de ændringer, der generelt skal fastsættes for den fælles fiskeripolitik, især principperne om bæredygtighed og videnskabelige undersøgelser, som grundlag for fiskeriet.

2.2 Den revision af Rådets forordning (EF) nr. 2371/2002 af 20. december, som det nye forslag indeholder, implementerer på den ene side indholdet af resolution nr. 61/105 og 64/72, som De Forenede Nationers Generalforsamling har vedtaget og rettet til de regionale fiskeriorganisationer med det mål, at der kan træffes foranstaltninger, som kan sikre beskyttelsen af de sårbare marine økosystemer i dybhavet mod enhver skade forårsaget af fiskeriet, således at der kan foretages en ansvarlig udnyttelse af ressourcerne, ligesom det gælder generelt for enhver aktivitet. På den anden side erkender Kommissionen nødvendigheden af at rette op på nogle af de mangler, der er blevet påvist i gennemførelsen af den nuværende forordning.

⁽¹⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 183-195.

⁽²⁾ EUT C 18 af 19.1.2011, s. 53-58.

2.3 I den mellemliggende periode og i lyset af de problemer, som blev opdaget i den praktiske anvendelse af forordning (EF) nr. 2371/2002, har Kommissionen offentliggjort bestemmelser, som til en vis grad har tilpasset forordningens indhold.

2.4 Her kan fremhæves meddelelsen af 29. januar 2007, som henviste til bestandene af dybhavsfisk og divergensen mellem de fastsatte TAP'er (samlede tilladte fangstmængder) og de foretagne fangster. Det anførtes, at forskellene til dels skyldtes manglen på et solidt videnskabeligt grundlag, både når det gjaldt de arter, der nævnes i forordningen, og den reelle kapacitet af de flåder, som driver fiskeri i det nordøstlige Atlanterhav, hvis kvoter blev fastlagt forud for denne forordning. Det ansås også for nødvendigt at følge og overvåge dette fiskeri, hvilket blev lettere med det satellitbaserede fartøjsovervågningssystem.

2.5 Forordning (EF) nr. 199/2008 om fastlæggelse af en EF-ramme for indsamling, forvaltning og anvendelse af data i fiskerisektoren, udmøntede i et vist omfang Kommissionens forskellige forslag om fastlæggelse af et EU-program, som kunne føre ønsket om at forvalte og kontrollere fiskeriet på et videnskabeligt grundlag ud i livet.

2.6 Til sidst skal nævnes forordning (EU) nr. 1262/2012, som fastsatte fiskerimulighederne for fiskebestande af visse dybhavsarter for årene 2013 og 2014 for at efterkomme kravet om fastlæggelse af toårige fangstplaner. Heri fastsættes TAC'erne og – hvad der er vigtigere – fordelingen af dem.

3. Analyse af forslaget

3.1 Udgangspunktet er erkendelsen af, at målene i forordning (EF) nr. 2347/2002 ikke er blevet opfyldt tilfredsstillende, især hvad angår:

- mange dybhavsarters sårbarhed,
- de negative følger af anvendelsen af bundtrawl i sårbare marine økosystemer,
- det høje niveau af uønskede fangster,
- vanskeligheden ved at fastlægge et bæredygtigt niveau for fiskeritryk, fordi der ikke foreligger tilstrækkelige videnskabelige data.

3.2 EØSU mener, at de utallige retningslinjer om dette spørgsmål, som er blevet afstukket siden 2003, da forordningen

trådte i kraft, kan have haft negative følger, såvel miljømæssige som økonomiske, for fiskefartøjerne. Derfor – og som generel ledetråd for debatten om det nye forslag – bør der tilstræbes forenkling, lovgivningsmæssig stabilitet og retssikkerhed for medlemsstaterne og de berørte økonomiske og sociale aktører.

3.3 Dybhavsbestandene kan være såvel målarter som bifangster i andre fiskerier. Formålet med forslaget er så vidt muligt at sikre en bæredygtig udnyttelse af dybhavsbestandene, reducere fiskeriets indvirkning på miljøet og forbedre informationsgrundlaget for videnskabelige vurderinger. Som midler til opnåelse af dette mål fastsættes en række foranstaltninger, der omtales i det følgende.

3.4 Bæredygtig udnyttelse af dybhavsarter

3.4.1 Generelt fastsættes fiskerimulighederne på grundlag af en udnyttelsesgrad for de berørte dybhavsarter, som svarer til det maksimalt bæredygtige udbytte. For at opnå en sådan bæredygtighed anvendes forskellige foranstaltninger: for det første fastlægges der en ordning med fiskeritilladelser, hvor hver ansøger skal oplyse, hvilken eller hvilke arter i de opstillede lister der er målarter for det pågældende fiskeri. EØSU konstaterer, at listerne i det foreliggende forslag, der er baseret på aftaler indgået i Kommissionen for Fiskeriet i det Nordøstlige Atlanterhav (NEAFC), er mere omfattende end de nuværende og inkluderer fiskerier, som i dag ikke er medtaget i reguleringen af dybhavsbestandene. For det andet lægges der mere vægt på betydningen af videnskabelige oplysninger, skønt det skal bemærkes, at de fleste medlemsstater råder over forskningsinstitutioner og forskere, som har udført et eksemplarisk arbejde, der kan understøtte et bæredygtigt fiskeri.

3.4.2 Fiskeritilladelserne er en uomgængelig betingelse for at kunne drive dybhavsfiskeri, og visse fangstredskaber (bundtrawl og hildingsgarn) forbydes efter en overgangsperiode på to år. De fartøjer, som fisker efter andre målarter, kan få adgang til disse zoner med en fiskeritilladelse, hvori dybhavsarterne er anført som bifangst, inden for en bestemt grænse.

3.4.3 I dag kan der for nogle arters vedkommende (for eksempel glashvarre eller dybvandshummer) kun drives rentabelt fiskeri med trawlgrej. Et forbud herimod med meget kort frist, uden at det er blevet forhandlet med de berørte parter, kan medføre økonomiske tab og tab af arbejdspladser i denne sektor. EØSU mener, at et bedre videnskabeligt kendskab og et kontrolleret fiskeri af disse arter sammen med andre tekniske foranstaltninger og støtteindgreb ville muliggøre et bæredygtigt fiskeri set ud fra et miljømæssigt, socialt og økonomisk synspunkt. I dette øjemed bør der ydes støtte til udbredelsen af nye fangstmetoder med tekniske løsninger, som kan gøre det muligt at erstatte de nuværende trawledskaber med andre metoder til dybhavsfiskeri.

3.5 Videnskabeligt grundlag

3.5.1 Dette mål er et gennemgående kriterium i hele den fælles fiskeripolitik: uden videnskabelig viden om havmiljøet og dets levesteder kan man ikke identificere udnyttelsesgraden i overensstemmelse med princippet om en maksimalt bæredygtig udnyttelse heraf. Forvaltningen af fiskeriet skal ske på grundlag af en udnyttelsesgrad, som svarer til det maksimalt bæredygtige udbytte.

3.5.2 EØSU har allerede i udtalelsen om grønbogen og i de senere udtalelser herom efterlyst en bedre videnskabelig viden om havmiljøet og bestandenes tilstand, og det har foreslået, at de regionale fiskeriforvaltningsorganisationer (RFFO) får til opgave at koordinere forskningen og indsamlingen af data.

3.5.3 EØSU fastholder desuden sit forslag i udtalelsen om finansiering af den fælles fiskeripolitik⁽³⁾, som går ud på, at det bliver uafhængige videnskabelige organer, som sammen med fiskerne og deres organisationer skal varetage denne opgave. I forlængelse heraf gentager vi nødvendigheden af videreuddannelse for at øge den menneskelige kapital, især ved at vække unge forskeres interesse for havmiljøet.

3.6 Tekniske foranstaltninger til fiskeriforvaltning

3.6.1 Ifølge forslaget vil de årlige fiskerimuligheder, som i dag kan fastsættes ved hjælp af en begrænsning af fiskeriindsatsen eller fangstbegrænsninger, fremover udelukkende blive fastsat gennem begrænsninger af fiskeriindsatsen. Hvad dette angår, understreger EØSU atter, at enhver begrænsning bør baseres på et videnskabeligt grundlag.

3.6.2 Medlemsstaterne skal træffe foranstaltninger til at undgå en forøgelse af såvel fangstkapaciteten som bifangsterne af sårbare arter samt til at forebygge udsmid.

3.6.3 For at undgå diskrimination af EU's fiskere, der er underlagt kvoter eller begrænsninger af indsatsen, mens deres konkurrenter fra andre lande kan fiske ubegrænset, kræver EØSU, at Kommissionen bestræber sig kraftigt på at indgå regionale aftaler om bevarelse af ressourcerne, som er bindende for alle parter.

4. Særlige bemærkninger

4.1 EØSU er enig med Kommissionen i følgende elementer i forslaget:

— Dybhavets økosystemer og arter er særligt sårbare over for menneskelige aktiviteter.

— Fiskerne samarbejder allerede med videnskabsfolk i udforskningen af dybhavets miljø og marine arter; der er således allerede bestemmelser om, at forskere skal have regelmæssig adgang til fiskerflåderne.

— Formålet med forslaget bør være at sikre en bæredygtig udnyttelse af dybhavsbestandene og reducere dette fiskeris indvirkning på miljøet. I dette øjemed bør den tilgængelige information forbedres og tjene som grundlag for videnskabelige vurderinger og for de regler, der indføres om udnyttelsen af disse havområder.

— En ordning med fiskeritilladelser i dybhavet er et passende middel til at kontrollere adgangen til dette fiskeri.

4.2 På den anden side erkender EØSU, at bundtrawl kan udgøre en trussel ikke alene mod dybhavsarterne, men også mod havbunden i sårbare områder. Dog bør disse fiskeredskeer ikke demoniseres, for de er de eneste, som rigtigt anvendt gør det muligt at udnytte andre bestande uden at sætte deres bæredygtighed over styr. EØSU foreslår, at der fastsættes videnskabelige kriterier for at fastlægge grænserne for anvendelsen af disse redskaber.

4.3 Kort sagt mener EØSU, at forslaget går i den rigtige retning, men der bør findes en passende balance mellem beskyttelsen af levestederne og de sårbare arter og bæredygtig udnyttelse af ressourcerne set ud fra et økonomisk, socialt og miljømæssigt synspunkt. Derfor mener EØSU, at forbuddet mod bundredskaber (trawl og hildingsgarn) uden hensyntagen til de videnskabelige evalueringer muligvis er en overreaktion.

4.4 Som et alternativ til forbuddet foreslår EØSU, at man følger FAO's internationale retningslinjer for forvaltning af dybhavsfiskeri på åbent hav. De Forenede Nationer har vurderet, at anvendelsen af disse retningslinjer har givet gode resultater på internationalt plan og især i Den Europæiske Union. Ligeledes hilses det velkommen, at Kommissionen anerkender nødvendigheden af finansiel støtte til udskiftning af fangstredskaber og uddannelse af besætningerne. En sådan støtte bør afpasses efter den økonomiske og sociale krise, som præger Europa.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 133-140.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om henstilling med henblik på Rådets henstilling om gennemførelse af de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik i de lande, der har euroen som valuta

COM(2012) 301 final

(2013/C 133/09)

Ordfører: **Thomas DELAPINA**

Kommissionen besluttede den 14. august 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Henstilling med henblik på Rådets henstilling om gennemførelse af de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik i de lande, der har euroen som valuta«

COM(2012) 301 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 21. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 161 stemmer for, 3 imod og 9 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder etableringen af overordnede økonomiske retningslinjer for lande med euroen som valuta, der skal fungere som en sammenhængende ramme for den tiltrængte øgede integration samt for øget og mere effektiv samordning.

1.2 Derudover støtter udvalget formuleringen af landespecifikke henstillinger samt planerne om at overvåge gennemførelsen, der gør det muligt at tage højde for forskellene i økonomisk ydeevne samt årsagerne til krisen, der varierer fra land til land.

1.3 EØSU ønsker dog at benytte henstillingen om gennemførelse af de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik som en lejlighed til at fremhæve behovet for at revidere strategien for økonomisk politik, særligt med tanke på planerne om at ajourføre retningslinjerne i 2014. Udvalget mener, at det fremherskende makroøkonomiske policy-mix er skævt, fordi det ikke tilgodeser vigtigheden af efterspørgsel og en mere retfærdig fordeling. Flere reformbestræbelser ser ud til at have en stabiliserende effekt på finansmarkederne, hvilket skulle gøre det muligt at lægge større vægt på vækstpolitikker og jobskabelse i den nuværende økonomiske politiske strategi. Banksektorens og finansmarkedernes operationelle kapacitet er imidlertid ikke genoprettet fuldt ud.. Samtidig levner den stramme økonomiske politik heller ingen plads til et troværdigt ekspansionsprogram for at nedbringe statsgælden og arbejdsløsheden. Krisen er tværtimod blevet værre. I stedet for at arbejde sig ud af krisen, sparede euroområdet sig ind i et dobbeltdyk med vidtrækkende økonomiske og især sociale konsekvenser. Hvis man negligerer disse sociale konsekvenser, risikerer man på lang sigt at sætte Europas økonomiske vækst på spil.

1.4 Stabiliseringsbestræbelserne på nationalt politisk niveau er dømt til at mislykkes, hvis de undergraves af udviklingen på finansmarkederne og spekulation. Derfor kræver udvalget en strammere omstrukturering af finansmarkederne, der tager højde for skyggebanksystemet og samordnes på G20-niveau, samt en omlægning af finanssystemet, som igen skal være i overensstemmelse med de realøkonomiske behov. EØSU kræver en »realøkonomisk fornyelse« i Europa, som sætter fokus på iværksættervirksomhed frem for spekulative motiver.

1.5 Et troværdigt solidarisk sikkerhedsnet, der bl.a. bygger på et solidt fundament af vundet tillid, kan sikre, at vinden tages ud af sejlene på spekulation mod lande i vanskeligheder og dermed sænke deres finansieringsomkostninger. Desuden kan fælles europæiske obligationer samt større uafhængighed af kreditvurderingsbureauer medvirke til at sænke finansieringsomkostningerne i de lande, der er hårdest ramt af krisen.

1.6 Foranstaltningerne til konsolidering af de offentlige finanser, som er nødvendig af mange forskellige grunde, bl.a. udgifterne til bankstøtte, foranstaltningerne til genopretning af økonomien og i nogle lande den bristede bolig- og byggeboble, udviser forskellige grader af uopsættelighed og kræver derfor bredere og mere fleksible tidsrammer. De bør endvidere tage hensyn til efterspørgselseffekten og må tilpasses Europa 2020-strategiens social- og beskæftigelsespolitiske målsætninger. Vækst og beskæftigelse er nemlig alfa og omega for en vellykket konsolidering. Et lavt budgetunderskud er frem for alt et resultat af – og ikke forudsætningen for – en positiv overordnet makroøkonomisk udvikling og forsvarlig styring.

1.7 En bæredygtig finanspolitisk konsolidering skal være velafbalanceret og på den ene side tage hensyn til udbuds- og efterspørgselsvirkninger og på den anden side i samme omfang tage hensyn til indtægter og udgifter. Udvalget understreger eftertrykkeligt, at en integreret finanspolitisk ramme (»finanspolitisk union«) ikke bare omfatter de offentlige udgifter, men også de offentlige indtægter. Udvalget efterlyser en generel genovervejelse ikke kun af udgifterne, men også af skattesystemerne med henblik på en mere retfærdig fordeling. Det henviser til en række mulige foranstaltninger til at øge skatteindtægterne for hermed at sikre finansiering af det ønskede niveau af social sikring og fremtidsorienterede offentlige investeringer. Det ville være hensigtsmæssigt at harmonisere beskatningsgrundlaget og -systemerne på grundlag af tilbundsgående analyser af de forskellige økonomiske systemer i EU. Dermed kan man modvirke konkurrenceforvridning inden for EU i stedet for at underminere de offentlige indtægter yderligere ved at konkurrere på lave skatter.

1.8 Udvalget kræver en reevaluering af de fiskale multiplikatorer på baggrund af omfattende internationale undersøgelser, som viser, at disse multiplikatorer i en recession varierer fra land til land og har en langt større uønsket virkning på den økonomiske vækst og beskæftigelsen, end man hidtil har antaget. Politikken bør i højere grad drage nytte af, at de negative indkomst- og beskæftigelsesmultiplikatorer i reglen bliver mindre af foranstaltninger på indkomstsiden end af sænkede udgifter, særligt når foranstaltningerne på indkomstsiden rettes mod befolkningsgrupper med lavere forbrug. Dette kan give mulighed for at skabe beskæftigelse og efterspørgsel gennem budgetneutrale omlægninger, hvor man frigør midler til ekspansive foranstaltninger, f.eks. til uddannelses- og beskæftigelsesprogrammer, investeringer i industri, forskning og sociale tjenesteydelser. Det bidrager igen til at styrke virksomhedernes og forbrugernes tillid, hvilket er tvingende nødvendigt.

1.9 Sådanne ekspansive foranstaltninger vil også stimulere importen, særligt i lande med overskud. Det vil være langt mere effektivt at samordne disse foranstaltninger på EU-niveau, fordi importkvoten for det samlede euroområde (dvs. i forhold til tredjelande) er meget lavere end for de enkelte nationale økonomier hver for sig.

1.10 I forbindelse med afviklingen af de eksterne ubalancer er det af symmetrihensyn vigtigt, at overskudslandene bruger deres eksportfortjeneste til velfærdsforbedringer til gavn for den brede befolkning. Ved således at stimulere den indenlandske efterspørgsel ville man også medvirke til at mindske »importunderskuddet«.

1.11 Ved siden af den fornødne omlægning af det makro-økonomiske policy-mix kan socialt ansvarlige strukturreformer også øge efterspørgslen og forbedre den økonomiske ydeevne.

1.12 Generelt er det ikke hensigtsmæssigt at fokusere på den prismæssige konkurrenceevne i forbindelse med afviklingen af de eksterne ubalancer, hvilket ofte er forbundet med krav om løntilbageholdenhed. Tilbageholdenhed på lønområdet for at fremme eksporten i alle lande i euroområdet på samme tid får ikke kun vidtrækkende omfordelingsmæssige konsekvenser, men lægger også generelt en dæmper på efterspørgslen og skaber en ond cirkel, som trækker alle lande med ned.

1.13 Udvalget gentager sit krav om en lønpolitik, som udnytter produktivitetspotentialet fuldt ud, og afviser de aldeles uacceptable statslige bestemmelser for og indgreb i den selvstændige overenskomstpolitik.

1.14 Andre omkostningsfaktorer, der ofte har større betydning end lønforholdene, negligeres hyppigt. Desuden tilside-sætter man den rolle, som ikke-prisrelaterede faktorer spiller for konkurrenceevnen. Europa kan imidlertid kun opnå succes i den globale konkurrence med en »high-road«-strategi, hvor vægten ligger på merværdi af høj kvalitet. En »low-road«-strategi med fokus på underbudskonkurrence med andre regioner i verden er dømt til at mislykkes.

1.15 Overordnet set har den europæiske socialmodel med sine automatiske stabilisatorer i det sociale sikkerhedsnet bidraget til krisehåndteringen ved at fremme efterspørgslen og øge tilliden. Stækker man dette system, risikerer man at havne i en dyb recession på linje med 1930ernes depression.

1.16 Principielt går EØSU ind for at styrke arbejdsmarkedspartners rolle på nationalt og europæisk plan samt at øge samordningen af lønpolitikken på europæisk niveau, f.eks. ved at styrke den makroøkonomiske dialog, som også bør indføres i euroområdet. I udarbejdelsen af nye retningslinjer bør man holde sig for øje, at lande med en velfungerende arbejdsmarkedsdiallog har vist sig at være bedre rustede til at afbøde krisens følger og virkninger end andre lande.

1.17 Desuden fastholder udvalget sit krav om hurtigst muligt og i størst muligt omfang at inddrage arbejdsmarkedets parter og andre repræsentative civilsamfundsorganisationer i politikudformningen. De fornødne forandringer og reformer kan kun medføre positive resultater og accept, hvis byrdefordelingen virker retfærdig.

1.18 Sammenfattende kan det konstateres, at Europa har brug for en ny vækstmodel, hvor der er fokus på at bekæmpe den uacceptable arbejdsløshed og på at skabe tilstrækkeligt albuem til fremtidsinvesteringer og sociale og økologiske investeringer, der er med til at skabe vækst og efterspørgsel. Gennem finanspolitiske omlægninger og sikring af et tilstrækkeligt indtægtsgrundlag med henblik på en mere retfærdig fordeling skal man styrke de sociale systemer for at øge produktionsevn og stabilisere efterspørgslen og tilliden. Med en sådan vækstmodel kan man også opnå en holdbar konsolidering af de offentlige finanser.

2. Baggrund

2.1 I »Rådets henstilling af 13. juli 2010 om overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker« blev følgende retningslinjer fastlagt, som bør være stabile indtil 2014, således at der kan fokuseres på gennemførelsen:

- Retningslinje 1: Sikre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed
- Retningslinje 2: Rette op på makroøkonomiske ubalancer
- Retningslinje 3: Reducere ubalancerne i euroområdet
- Retningslinje 4: Optimere støtten til FoU og innovation, styrke videntrekanten og udnytte den digitale økonomis potentiale
- Retningslinje 5: Forbedre ressourceeffektiviteten og reducere drivhusgasserne
- Retningslinje 6: Forbedre erhvervsklimaet og forbrugernes situation og modernisere industrigrundlaget for at sikre et fuldt fungerende indre marked

2.2 I lyset heraf fremsatte Kommissionen den 30. maj 2012 sin seneste »Henstilling med henblik på Rådets henstilling om gennemførelse af de overordnede retningslinjer i den økonomiske politik i de lande, der har euroen som valuta«, som indeholder en ajourføring af henstillingerne om den overordnede udformning af den økonomiske politik i euroområdet. Desuden blev der udarbejdet ländespecifikke henstillinger til alle EU's 27 medlemsstater. Den 6. juli 2012 vedtog Rådet for Den Europæiske Union de relevante dokumenter.

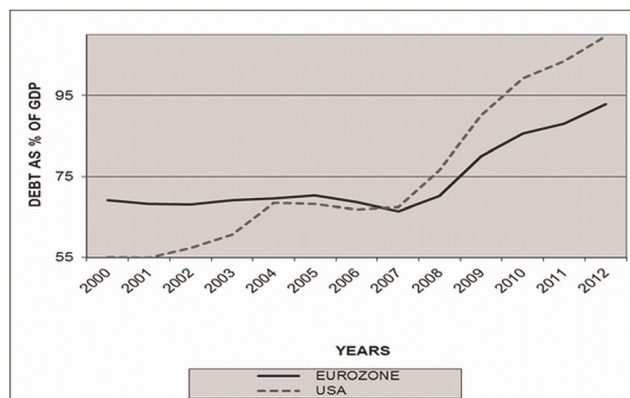
3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU bifalder Kommissionens bestræbelser på at skabe en sammenhængende ramme for den yderst tiltrængte øgede samordning af den europæiske økonomiske politik. Det er helt afgørende, hvis man igen vil slå ind på en fast kurs med sigte på vækst og beskæftigelse. Der er nemlig risiko for, at foranstaltninger til afvikling af ubalancer måske nok kan være hensigtsmæssige for et enkelt land, men at de samme foranstaltninger kan være kontraproduktive for euroområdet samlet set.

3.2 Derfor er det nødvendigt at have en overordnet europæisk indstilling samt en europæisk tankegang og anskuelse. Udvalget deler dermed Kommissionens synspunkt om, at et reelt økonomisk politisk samarbejde, i hvert fald i Eurogruppen, kræver fordybet integration samt øget og mere effektiv samordning. Her skal der tages hensyn til medlemsstaternes forskellige økonomiske resultater (BNP-niveau og vækst, beskæftigelsesniveau og udviklingstendenser, omfang og struktur af budgetunderskud og gæld, udgifter til FoU, sociale udgifter, betalingsbalancens løbende poster, energiforsyning mm.).

3.3 Den igangværende krise begyndte i USA i 2008 og bredte sig til resten af verden. I kølvandet på krisen blev det tydeligt, at valutaunionens struktur i for høj grad satte sin lid til markedskræfterne, og at risikoen for ubalancer ikke blev håndteret forsvarligt. Udviklingen i de offentlige budgetter i euroområdet frem til 2008 viste, at det ikke generelt var manglende budgetdisciplin, der lå til grund for krisen.

Forhold gæld/BNP i % (Kilde: AMECO 2012/11)

3.4 I euroområdet i gennemsnit voksede underskuddet og gælden først som følge af massive indsprøjtninger af offentlige midler, der skulle redde det finansielle system og støtte efterspørgslen og arbejdsmarkedet, som brød sammen i kølvandet på finanskrisen⁽¹⁾, og som følge af de faldende offentlige indtægter, der især skyldtes den dalende beskæftigelse. Dette aspekt er særligt vigtigt for udformningen af økonomisk-politiske strategier – en forkert diagnose fører nemlig til fejlbehandling. **Derfor bifalder EØSU principielt den landespecifikke differentiering i forbindelse med vurderingen af gennemførelsen af retningslinjerne.** Der findes ikke nogen universal-løsning, fordi også årsagerne til krisen varierer betydeligt fra land til land.

3.5 EØSU vil dog benytte lejligheden til at fremhæve **behovet for at revidere den økonomisk-politiske strategi.** Det vedrører ikke bare de årlige revisioner, men har også særlig relevans for den nye version af retningslinjerne for den økonomiske politik i 2014.

3.6 I 2012 kredsede krisen i Europa på femte år. Kort efter fastlæggelsen af de nuværende retningslinjer opererede Kommissionen i sin prognose for euroområdet fra efteråret 2010 stadig med en BNP-vækst på 1,6 % og med en ledighed på 9,6 % i 2012. Reelt befandt euroområdet sig allerede i en recession i 2012, og ledigheden steg til over 11 %, i nogle lande helt op til 25 %.

3.7 I modsætning hertil vokser USA's økonomi moderat, men stabilt, med omkring 2 %, hvilket bl.a. skyldes en fortsat stærkt ekspansiv monetær politik samt regeringens social- og finanspolitiske kurs. Forbrug, investeringer og industriproduktion vokser stabilt, så ledigheden ligger betydeligt under niveauet fra oktober 2009, hvor arbejdsløsheden toppede⁽²⁾.

3.8 I den »europæiske økonomiske genopretningsplan« fra 2008 - som stadig var stærkt præget af den voldsomme økonomiske nedgang efter Lehman Brothers-krakket - erkendte man behovet for at styrke den indenlandske efterspørgsel aktivt og regulere markederne, men den økonomiske politik vendte alligevel hurtigt tilbage til sit traditionelle fokus. De gentagne advarsler – også fra EØSU's side – om, at Europa skulle arbejde sig ud af krisen og ikke spare sig ind i en ny krise, blev ignoreret – og dermed blev det frygtede dobbeltdyk til virkelighed.

⁽¹⁾ For en detaljeret og differentieret fremstilling af den finansielle og økonomiske krises opståen, jf. EUT C 182 af 4.8.2009, s. 71, punkt 2.

⁽²⁾ Jf. Kommissionens prognose fra efteråret 2012.

3.9 For det første slog den europæiske økonomiske politik fejl, fordi det ikke lykkedes at stabilisere finansmarkederne. Stor volatilitet, høje *spreads* samt uretmæssigt høje langfristede rentesatser og bankernes store likviditetsreserver har vist, at finanssystemets funktionsdygtighed endnu ikke er fuldt genoprettet trods de første vigtige skridt hen imod en bankunion. Det har skabt tilsvarende usikkerhed blandt virksomheder og forbrugere, hvilket fortsat hæmmer vækstmulighederne.

3.10 For det andet har den økonomiske politik ikke formået at modvirke den manglende interne og eksterne efterspørgsel. Den markante stramning af bestemmelserne for medlemsstaternes finanspolitik samt den overilede og alt for radikale overgang til en restriktiv finanspolitik, der oven i købet blev gennemført samtidig i alle lande, svækkede alle de væsentlige elementer i den interne efterspørgsel. Og eftersom de vigtigste handelspartnere – nemlig de andre medlemsstater – er gået på smalkost på samme tid, er det klart, at den eksterne efterspørgsel også lægger en dæmper på vækstimpulserne. Samtidig med, at den interne efterspørgsel daler, oplever man altså en gensidig svækkelse af eksportmulighederne.

3.11 Det fremherskende **makroøkonomiske policy-mix** er skævt, fordi det ikke tilgodeser efterspørgselssiden samt fordelingsaspekterne. Det er ikke andet end en fortsættelse af den politik, der i sin tid blev Lissabonstrategiens endeligt, fordi den hverken tog højde for den manglende interne efterspørgsel i vigtige, store medlemsstater eller den stigende uretfærdighed i fordelingen. Samtidig fokuseres der ensidigt på finanspolitisk konsolidering og en strategi, der går ud på at sænke omkostningerne for at øge den prismæssige konkurrenceevne. Udvalget bifalder Kommissionens krav om en vækstfremmende finanspolitisk konsolidering, hvilket også fremhæves i Kommissionens efterfølgende dokumenter samt i den årlige vækstundersøgelse 2013⁽³⁾. Denne konsolidering eksisterer dog tilsyneladende kun på papiret – man har i hvert fald endnu ikke fundet empirisk belæg for, at den er blevet gennemført.

3.12 På europæisk niveau har den økonomiske politik ikke formået at iværksætte foranstaltninger, der gør det muligt at nedbringe statsgælden og arbejdsløsheden samtidig inden for rammerne af et troværdigt ekspansivt program. Væsentlige nedskæringer i de offentlige udgifter – særligt på velfærdsområdet – samt højere generelle skatter har fatale konsekvenser for økonomier, der i forvejen er præget af nedgang. Den disponible indkomst daler, og det smitter af på forbrugerefterspørgslen, produktionen og beskæftigelsen. En stram økonomisk politik bremser altså skatteindtægterne i langt større omfang, end

⁽³⁾ COM(2012) 750 final.

man oprindeligt troede, hvilket også IMF måtte erkende i sin seneste prognose ⁽⁴⁾. Dermed forværres recessionen yderligere, hvilket i sidste ende giver endnu større budgetunderskud – en ond cirkel, som man endnu ikke kan se enden på. De høje økonomiske og sociale omkostninger afspejles i den drastisk stigende arbejdsløshed.

3.13 Det er åbenlyst, at der – særligt pga. udgifterne til bankstøtte og foranstaltningerne til genopretning af økonomien og i nogle lande den bristede bolig- og byggeboble – er brug for landespecifikke konsolideringsstrategier til at sikre de offentlige finansers bæredygtighed. EØSU påpeger imidlertid, at programmerne til at nedbringe statsgælden skal tilpasses til Europa 2020-strategiens mål om økonomisk genopretning samt de sociale og beskæftigelsespolitiske mål i denne strategi. Vækst og beskæftigelse er alfa og omega for en vellykket konsolidering, hvorimod radikale strammingspolitikker og store sociale skævheder ligefrem kan øge gældskvoten.

3.14 Selv om udvalget i nærværende udtalelse har særligt fokus på det makroøkonomiske policy-mix, er det ikke ensbetydende med, at **strukturereformernes** betydning træder i baggrunden. Socialt afbalancerede strukture reformer på områder som afgiftsordninger, energiforsyning, forvaltning, uddannelse, sundhed, boligbyggeri, transport og pensioner skal medvirke til at styrke efterspørgslen og ydeevnen under hensyntagen til de landespecifikke forskelle mht. konkurrenceevne.

3.15 Regional- og strukturpolitikken bør også lægge vægt på at øge produktiviteten for at gøre det muligt at modernisere eller udvikle en bæredygtig industri- og serviceøkonomi. Generelt kan det konstateres, at lande med en økonomisk tung industrisektor klarede sig bedre igennem krisen, hvilket lægger op til, at man udvikler passende industrialiseringsorienterede politikker.

3.16 Udvalget foreslår imidlertid, at man udvider den gængse, ofte noget snævre opfattelse af begrebet »strukture reform«. Krav om strukture reformer bør f.eks. også tilgodeses strukturen i reguleringen af finansmarkederne, strukturen i

koordineringen af skattesystemerne samt strukturen i de offentlige udgifter og indtægter.

4. Særlige bemærkninger

4.1 *Det finansielle system*

4.1.1 EØSU deler Kommissionens synspunkt om vigtigheden af stabilitet i det finansielle system og dets funktionsdygtighed. Det grundlæggende princip bag enhver vellykket krisehåndtering og -forebyggelse er at undgå, at råderummet for den økonomiske politik ikke undermineres og modarbejdes af spekulation på finansmarkederne. Dermed opstår der behov for en klar, effektiv overvågningsstruktur samt en skrappe regulering af finansmarkederne (der tager højde for skyggebanksystemet), der udgør en større risiko for stabiliteten end manglende konkurrenceevne gør. For at undgå omgåelse af en sådan regulering, bør de relevante skridt samordnes på G20-niveau. Finansmarkederne skal reduceres til et fornuftigt niveau. De skal igen fungere som en støtte for realøkonomien og ikke som konkurrenter til den ⁽⁵⁾.

4.1.2 For at sænke de kunstigt høje spekulationsbaserede finansieringsomkostninger for lande i krise, er det på den ene side nødvendigt at mindske afhængigheden af private kreditvurderingsbureauer. På den anden side kan et troværdigt solidarisk sikkerhedsnet, der bl.a. bygger på et solidt fundament af vundet tillid, tage vinden ud af sejlene på og dermed afværge spekulation mod lande i vanskeligheder. Der blev for nylig taget flere vigtige skridt i denne retning (Den Europæiske Centralbanks seneste program til opkøb af statsobligationer, den europæiske stabilitetsmekanismes (ESM) endelige ikrafttræden og fulde funktionsdygtighed osv.). Med de rette rammebetingelser kan fælles europæiske obligationer også være med til at aflaste den finansielle situation i de lande, der er hårdest ramt af krisen ⁽⁶⁾.

4.1.3 Udvalget fremhæver behovet for at bekæmpe forbindelsen mellem forretningsbanker og statsgæld. Desuden skal man modvirke fragmenteringen og renationaliseringen af finansmarkederne ved at stabilisere sektoren. Også en optrapning af bestræbelserne på at udvikle en bankunion kan – sammen med effektive redskaber til genopretning og afvikling af kreditinstitutter på europæisk og nationalt niveau ⁽⁷⁾ – bidrage til en stabilisering.

⁽⁴⁾ I IMF's prognose fra 9.10.2012 fremhæves det, at udgiftsmultiplikatorerne under krisen tilsyneladende har ligget på mellem 0,9 og 1,7, hvor man oprindeligt havde regnet med ca. 0,5 (jf. IMF 2012, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/pdf/text.pdf>).

⁽⁵⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 34.

⁽⁶⁾ Vedr. diskussionen om statsobligationer, euroobligationer, projektoobligationer osv., se bl.a. EUT C 299 af 4.10.2012, s. 60 samt EUT C 143 af 22.5.2012, s. 10.

⁽⁷⁾ EUT C 44 af 15.2.2013, s. 68.

4.2 Offentlige finanser

4.2.1 En bæredygtig finanspolitisk konsolidering skal ikke kun tage hensyn til balancen mellem udbuds- og efterspørgselsvirkningerne, men skal også skabe balance mellem udgifter og indtægter. I mange lande er arbejdskraftfaktoren under uforholdsmæssigt stort pres. Det er derfor på sin plads med en generel nytænkning ikke kun af udgifterne, men også af hele skattesystemet, hvor man bør se nærmere på spørgsmålet om en retfærdig fordeling mellem forskellige former for indkomst og formue. I den henseende må der også kræves et passende bidrag fra de grupper, som i særlig grad har draget nytte af den uheldige udvikling på finansmarkederne og de bankredningspakker, som blev finansieret af skatteyderne.

4.2.2 På indtægtssiden findes der en række strategier for at styrke skatteindtægterne: afgifter på finansielle transaktioner (hvilket udvalget gentagne gange har krævet⁽⁸⁾), energi- og miljøafgifter, lukning af skatteparadiser⁽⁹⁾, målrettet bekæmpelse af skattesvig, beskatning af store formuer, ejendom og arv, beskatning af banker for at internalisere de eksterne omkostninger⁽¹⁰⁾, harmonisering af beskatningsgrundlag og -systemer for at modvirke konkurrenceforvridning inden for EU i stedet for som hidtil at underminere de offentlige indtægter yderligere ved at konkurrere på lave skatter. Der tages ikke altid højde for, at en integreret finanspolitisk ramme (finanspolitisk union) ikke kun omfatter de offentlige udgifter, men også indtægterne.

4.2.3 I nogle medlemsstater er der desuden behov for et langt mere effektivt skatteopkrævningssystem.

4.2.4 Den traditionelle tilgang til finanspolitisk konsolidering er ensbetydende med nedskæringer af de offentlige udgifter. Der findes dog ingen beviser for dogmet om, at reducerede udgifter giver bedre resultater end øgede indtægter. De empiriske erfaringer fra de lande, der er hårdest ramt af krisen – f.eks. Grækenland – viser, at håbet om såkaldte ikke-keynesianske virkninger var forgæves. Reducerede udgifter fremmer ikke private investeringer, som bygger på tillid, hvis de økonomiske stramninger svækker den interne efterspørgsel i hele valutaunionen. Desuden virker nedskæringer af udgifter, f.eks. på områder som socialsystemer eller offentlige tjenesteydelser, i reglen regressivt; dermed forværres den uretfærdige fordeling, og der lægges en dæmper på forbruget. Der er imidlertid rigelig plads til at reducere visse uproduktive udgifter, f.eks. på forsvarsområdet.

⁽⁸⁾ Jf. senest EUT C 181 af 21.6.2012, s. 55.

⁽⁹⁾ EUT C 229 af 31.7.2012, s. 7.

⁽¹⁰⁾ Dvs. at sikre, at det ikke bliver skatteyderne, der kommer til at finansiere de fremtidige omkostninger ved bankkriser.

4.2.5 Politikken bør i stedet drage nytte af de store variationer blandt indkomst- og beskæftigelsesmultiplikatorerne i de forskellige finanspolitiske foranstaltninger. Næsten alle empiriske undersøgelser viser, at multiplikatoreffekten af skatteforanstaltninger er ringere end multiplikatoreffekten af foranstaltninger på udgiftssiden. En politik, der stræber efter at øge statens indtægter kan dermed frigøre midler, der er hårdt brug for andre steder, f.eks. til beskæftigelsesprogrammer med særligt fokus på unge.

4.2.6 En sådan budgetneutral omfordeling ville straks skabe beskæftigelse og efterspørgsel uden at belaste de offentlige finanser. Ud over de positive virkninger på de nationale økonomier ville sådanne foranstaltninger, især i overskudslande, stimulere importen og dermed give ekspansive impulser til hele valutaunionen.

4.2.7 Det vil være langt mere effektivt at samordne disse foranstaltninger på EU-niveau, fordi importkvoten for det samlede euroområde (altså i forhold til tredjelande) er meget lavere end for de enkelte nationale økonomier hver for sig.

4.3 Eksterne ubalancer

4.3.1 Det er nødvendigt at overvåge betalingsbalancens løbende poster og elementerne heri i lyset af den enkelte medlemsstats svagheder i produktiviteten og de deraf følgende private og offentlige finansieringsproblemer, så man kan (re)agere i rette tid. Når man afvikler underskud på betalingsbalancen bør man dog tage hensyn til symmetrien: ét lands eksport er et andet lands import. Følgelig kan en afvikling ikke udelukkende opnås vha. nedskæringer i underskudslandene, tværtimod er der lige så stort behov for, at overskudslandene stimulerer importen ved at styrke deres interne efterspørgsel og med andre ord afvikler deres »importunderskud«.

4.3.2 Set fra et europæisk synspunkt udgør særligt energiområdet en undtagelse. Her har alle medlemsstater i praksis store handelsbalanceunderskud⁽¹¹⁾. Med en miljøvenlig omlægning af EU's indre marked, hvor man udnytter egne, alternative energiresourcer internt i EU, burde man kunne mindske afhængigheden af import af energi fra fossile brændstoffer. Netop på området solenergi har områderne i den sydlige periferi mulighed for også at forbedre de interne europæiske handelsbalancer

⁽¹¹⁾ EU-27: 2,5 % af BNP i 2010.

4.3.3 I forbindelse med bekæmpelsen af de eksterne under-skud lægges der for det meste stor vægt på den prismæssige konkurrence. Et ensidigt fokus på den prismæssige konkurrence indebærer en risiko: den »tyske model« (tilbageholdenhed på lønområdet for at fremme eksporten eller dæmpe importen) som løsning for alle lande på samme tid kan i betragtning af den interne handels store betydning i euroområdet skabe en ond cirkel (*»race to the bottom«*).

4.3.4 For det meste bliver enhedslønomkostningernes forskelligartede udvikling betragtet som en af de vigtigste årsager til krisen, hvilket resulterer i krav om at mindske lønomkostningerne. Bortset fra, at en sænkning af lønkvoten ville få vidtrækkende omfordelingsvirkninger og dæmpe efterspørgslen, overser man også andre relevante omkostningsfaktorer (f.eks. energi-, materiale- og finansieringsomkostninger) ⁽¹²⁾.

4.3.5 Inden krisen var de reelle enhedslønomkostninger i Portugal, Spanien og Grækenland f.eks. for nedadgående fra år 2000 og frem til 2007 ⁽¹³⁾. De alt for høje nominelle avancestigninger har åbenbart presset priserne lige så meget i vejret som de nominelle lønstigninger.

4.3.6 Knap 90 % af den samlede efterspørgsel i EU kommer fortsat fra EU's medlemsstater. Hvad lønudviklingen angår, fastholder EØSU derfor det synspunkt, det fremførte i sin udtalelse om den årlige vækstundersøgelse 2011: »En fornuftig lønpolitik må spille en central rolle i håndteringen af krisen. En lønudvikling, der retter sig efter den nationale produktivitetsstigning for hele økonomien, vil set ud fra et makroøkonomisk synspunkt være udtryk for, at der samlet set er fundet en balance mellem en passende udvikling i efterspørgslen og bevarelse af den prismæssige konkurrenceevne. Arbejdsmarkedets parter må derfor bestræbe sig på at undgå en tilbageholdenhed på lønområdet, der baserer sig på en *beggar-thy-neighbour*-politik og i stedet lade lønpolitikken tage udgangspunkt i produktiviteten. ⁽¹⁴⁾«

4.3.7 Desuden bliver den rolle, som andre faktorer end prisen spiller for konkurrenceevnen, for det meste undervurderet ⁽¹⁵⁾. I den forbindelse henvises der til Kommissionens definition af »konkurrenceevne«, nemlig »økonomiens evne til vedvarende at sikre befolkningen høje stigende levestandarder og høj beskæftigelse« ⁽¹⁶⁾.

4.3.8 Formueindkomstbalancens betydning er vokset i de lande, der er hårdest ramt af krisen, hvilket ikke mindst

skyldes den stærkt øgede nationale rentespredning. Når ubalancerne analyseres, må man derfor ikke udelukkende fokusere på handelsbalancens udvikling.

4.4 Den europæiske sociale model og sociale dialog

4.4.1 Den europæiske socialmodel giver Europa en komparativ fordel i den globale konkurrence. Velfærdsstaten bidrager nemlig til den økonomiske succes, hvis den økonomiske ydeevne på den ene side og den sociale balance på den anden side ikke opfattes som modsætninger, men som to sider af samme sag.

4.4.2 De automatiske stabilisatorer i de sociale sikrings-systemer har bidraget til Europas krisehåndtering, styrket efterspørgslen og forhindret en recession på linje med 1930ernes depression. De sociale beskyttelsessystemer har også stor psykologisk betydning, fordi de mindsker risikoen for panikopspæringer og dermed stabiliserer forbruget.

4.4.3 I nogle lande med en velfungerende social dialog (f.eks. Østrig, Tyskland og Sverige) har arbejdsmarkedets parter bidraget væsentligt til at mindske risikoen for stigende arbejdsløshed som følge af den nedsatte produktion. For ud over støtten fra økonomiske og socialpolitiske foranstaltninger bidrog aftalerne mellem arbejdsmarkedets parter, der blev indgået på virksomheds- og brancheniveau, væsentligt til at opretholde de eksisterende stillinger (f.eks. gennem nedsat arbejdstid, afspadsering, afholdelse af opspareret ferie, uddannelsesorlov osv.). Disse erfaringer bør inddrages i udarbejdelsen af de nye retningslinjer og i de årlige landerapporter.

4.4.4 De europæiske regeringer opfordres til at styrke arbejdsmarkedspartners rolle på europæisk og nationalt niveau. Disse bør støttes i at intensivere bestræbelserne på at koordinere lønpolitikken i hele Europa. Til dette formål bør man lægge større vægt på den makroøkonomiske dialog; der bør desuden etableres en lignende dialog inden for euroområdet.

4.4.5 Den frie forhandlingsret skal under alle omstændigheder sikres også i krisen: Lønpolitikken skal udformes i frie forhandlinger mellem arbejdstager- og arbejdsgiversammenslutninger med beføjelse til at indgå kollektive overenskomster. Nationale mål eller indgreb såsom lønnedskæringer, der forordnes af staten, er uacceptable og afvises ⁽¹⁷⁾.

⁽¹²⁾ I Spanien udgør lønandelen f.eks. kun ca. 13 % af de samlede omkostninger. Kilde: Carlos Gutiérrez Calderón/ Fernando Luengo Escalonilla, Competitividad y costes laborales en España, Estudios de la Fundación 49 (2011, <http://www.1mayo.ccoo.es/nova/files/1018/Estudio49.pdf>).

⁽¹³⁾ Jf. statistisk bilag til rapport om den europæiske økonomi, efterår 2012.

⁽¹⁴⁾ EUT C 132 af 3.5.2011, s. 26, punkt 2.3.

⁽¹⁵⁾ EUT C 132 af 3.5.2011, s. 26, punkt 2.2.

⁽¹⁶⁾ COM(2002) 714 final.

⁽¹⁷⁾ EUT C 132 af 3.5.2011, s. 26, punkt 2.4.

4.4.6 Ud over arbejdsmarkedsparternes betydning bør man også fremhæve den vigtige rolle, de øvrige repræsentative civilsamfundsorganisationer – bl.a. forbrugerne – spiller. Særligt i krisetider er sidstnævnte uomgængelige, både som talerør for borgerne og som partnere i den civile dialog.

4.4.7 De fornødne forandringer og reformer kan kun give positive resultater, hvis der kan opnås et afbalanceret forhold mellem økonomiske og sociale mål og hvis byrdefordelingen virker retfærdig (mellem lande, indkomstgrupper, kapital og arbejde, sektorer, forskellige befolkningsgrupper osv.). Retfærdighed og social balance er afgørende forudsætninger for accepten af konsolideringsforanstaltninger. Hvis de mangler, sættes den sociale samhørighed på spil, og populisme og EU-skepsis kan få urovækkende kraftig medvind. Udvalget gentager i den forbindelse sin indtrængende opfordring om hurtigst muligt og i størst muligt omfang at inddrage arbejdsmarkedets parter og andre repræsentative civilsamfundsorganisationer i politikudformningen.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr og om ændring af direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) Nr. 178/2002 og forordning (EF) Nr. 1223/2009

COM(2012) 542 final — 2012/0266 (COD)

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr til in vitro diagnostik

COM(2012) 541 final — 2012/0267 (COD)

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Sikker, effektiv og innovativ medicinsk udstyr og medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik til gavn for patienter, forbrugere og sundhedspersoner

COM(2012) 540 final

(2013/C 133/10)

Ordfører: **Cveto STANTIČ**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 15. oktober 2012 og den 22. oktober 2012 under henvisning til artikel 114 og 168, stk. 4, litra c), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr og om ændring af direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009«

COM(2012) 542 final – 2012/0266 (COD).

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 15. oktober 2012 og den 22. oktober 2012 under henvisning til artikel 114 og 168, stk. 4, litra c), i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik«

COM(2012) 541 final – 2012/0267 (COD).

Kommissionen besluttede den 26. september 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Sikker, effektiv og innovativ medicinsk udstyr og medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik til gavn for patienter, forbrugere og sundhedspersoner«

COM (2012) 540 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 5. februar 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 14. februar 2013, følgende udtalelse med 136 stemmer for og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU understreger, at sundhed har høj prioritet for Europas borgere, og slår fast, at medicinsk udstyr⁽¹⁾ og medi-

cinsk udstyr til in vitro-diagnostik (IVD)⁽²⁾ er yderst vigtigt for at forebygge, diagnosticere og behandle sygdomme. De har stor betydning for vores sundhed og for livskvaliteten hos mennesker, der lider af og lever med sygdomme og handicap.

⁽¹⁾ Medicinsk udstyr er bl.a. produkter som hæfteplaster, kontaktlinser, høreapparater, tandfyldningsmidler, kunstige hofter og avanceret udstyr som røntgenapparater, pacemakere mm.

⁽²⁾ Medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik (IVD) er bl.a. produkter, der bruges til at garantere sikkerheden ved blodprøver, til at opdage smitsomme sygdomme (som HIV), overvåge sygdomme (f.eks. diabetes) og til enhver form for blodkemiske undersøgelser.

1.2 EØSU hilser Kommissionens omarbejdning af den nuværende lovgivning velkommen, da den er mere vidtgående end blot en forenkling af regelsættet og fastlægger mere effektive regler med en skærpelse af proceduren for godkendelse inden markedsføring og især af overvågningen af udstyret, efter at det er bragt i omsætning. Set i lyset af den seneste skandale med defekte brystimplantater, der i juni 2012 fik Europa-Parlamentet til at vedtage en beslutning, men også andre store problemer med højrisiko medicinsk udstyr og implantater, er EØSU på samme måde som Europa-Parlamentet⁽³⁾ fortaler for, at der for disse produkters vedkommende indføres en godkendelsesprocedure af høj kvalitet, inden de markedsføres. Forslaget er en imødekomme af borgernes behov for patientsikkerhed og udstyr, der virker.

1.3 Højrisiko medicinsk udstyr (klasse III og implantabelt udstyr) og IVD må være underlagt en egnet og skrap EU-godkendelsesprocedure, inden det bringes i omsætning, hvorunder sikkerheden, effektiviteten og en positiv balance mellem risici og fordele må dokumenteres af resultaterne af kliniske undersøgelser af høj standard. Resultaterne bør opbevares i en offentligt tilgængelig central database. For højrisiko medicinsk udstyr og IVD, der allerede er markedsført, skal det sikres, at artikel 45 i forslaget til forordning overholdes, således at udstyrets sikkerhed og effektivitet påvises.

1.4 EØSU er helt enig i, at den retlige form skal være en »**forordning**« og ikke et »**direktiv**«, så der bliver færre muligheder for divergerende fortolkninger i medlemsstaterne, og således at patienterne i Europa stilles mere lige, og leverandørerne får lige vilkår.

1.5 I tillæg til sikkerhed er **hurtig adgang til de nyeste medicinske teknologier** til stor fordel for patienter. Hvis der går alt for lang tid, før nyt udstyr stilles til rådighed, skader det patienterne, som får færre (i nogle tilfælde livsbevarende) behandlingsmuligheder, eller om ikke andet hindres de i at lette deres handicap og forbedre deres livskvalitet.

1.6 EØSU påpeger, at sektorerne for medicinsk udstyr og IVD med deres store innovationskapacitet og højt kvalificerede job udgør en vigtig del af den europæiske økonomi og kan yde et betydeligt bidrag til gennemførelsen af Europa 2020-strategien og flagskibsinitiativerne. Den rigtige lovgivning er derfor altafgørende ikke blot for at sikre, at sundhedsbeskyttelsen er på så højt et niveau som muligt, men også for at skabe innovationsfremmende og konkurrencedygtige rammer for en industri, hvor 80 % af fabrikkerne er små, mellemstore og mikrovirksomheder.

1.7 EØSU er tilhænger af skrappe godkendelsesprocedurer for højrisiko medicinsk udstyr og IVD, inden de bringes på markedet, hvorunder sikkerheden og effektiviteten skal dokumenteres af resultaterne af egnede kliniske prøvninger og undersøgelser. Derimod er det betænkelig ved at indføre et centraliseret system for godkendelse inden markedsføring i Europa, der forlænger godkendelsesfristerne yderligere med det resultat, at patienterne ikke får hurtig adgang til den seneste medicinske teknologi, og omkostningerne for SMV'erne stiger markant, hvorved deres innovationskapacitet bringes i fare.

1.8 En skærpelse af godkendelseskravene til medicinsk udstyr og IVD skal ske på en måde, der er gennemsigtig og forudsigelig, og som ikke gør godkendelsesproceduren mindre effektiv og resulterer i færre fremtidige innovationer.

1.9 EØSU bifalder indførelsen af et system, hvorefter alt udstyr tildeles en **unik udstyrsidentifikation (UDI)**, hvilket vil gøre identifikationen hurtigere og forbedre sporbarheden. EØSU ville også bifalde et fuldt funktionsdygtigt **centralt registreringsredskab (Eudamed)**, hvorved man ville få udryddet registreringer flere steder og nedbragt SMV'ernes udgifter betragteligt.

1.10 EØSU støtter en **stærkelse af patienters** stilling. For at sikre en passende erstatning i skadestilfælde skal den skadelidte kunne gøre et direkte krav gældende og opnå fuld erstatning. Når patienter skal bevise, at en skade er forårsaget af fejlbehæftet medicinsk udstyr, bør fabrikanten stille al nødvendig dokumentation og information vedrørende det pågældende udstyrs sikkerhed og effektivitet til rådighed for patienten (og/eller den, der betaler behandlingsomkostningerne). Derudover opfordrer EØSU Kommissionen til ved hjælp af passende ordninger at sikre, at udbetalingen af erstatning ikke resulterer i markante prisstigninger på medicinsk udstyr.

1.11 EØSU konstaterer, at **civilsamfundets inddragelse** under de foreslåede lovrammer **er temmelig begrænset**. Civilsamfundets observatørstatus i de midlertidige undergrupper nedsat af den nyetablerede Koordinationsgruppe for Medicinsk Udstyr (MDCG) er ikke tilstrækkelig. EØSU foreslår, at der nedsættes et »**rådgivende udvalg**« bestående af repræsentanter for legitime interessenter etableret på EU-niveau. Dette udvalg bør fungere parallelt med og samarbejde med Koordinationsgruppen for Medicinsk Udstyr og rådgive Kommissionen og medlemsstaterne om de forskellige aspekter af medicinsk teknologi og gennemførelse af lovgivningen.

⁽³⁾ Beslutning af 14. juni 2012 (2012/2621(RSP)); P7_TA-PROV(2012)0262.

1.12 EØSU gentager, at der i forordningsforslagene må tilføjes passende bestemmelser om **uddannelse og efter- og videreuddannelse af de ansatte i sundhedssektoren** i overensstemmelse med anbefalingerne i Rådets konklusioner om innovation i sektoren for medicinsk udstyr ⁽⁴⁾.

1.13 **Relevant sammenkædning med andre juridiske sagsområder og organer:** EØSU fremhæver, at det skal sikres, at de nye regler for undersøgelse af IVD's kliniske ydeevne – ledsagende diagnosticering, er forenelige med de regler, som bliver resultatet af de igangværende drøftelser om det nye regelsæt for kliniske forsøg med lægemidler som anført i en nylig udtalelse fra EØSU ⁽⁵⁾.

1.14 **Interne prøvninger af IVD:** EØSU anbefaler, at princippet om vurdering af risici og fordele ved medicinsk udstyr skal gælde for alle produkter, uanset om de bringes i omsætning eller udelukkende udvikles og anvendes internt i en institution (intern prøvning).

1.15 Tre år efter forordningernes ikrafttræden bør myndighederne og interessenter fra civilsamfundet i fællesskab foretage en formel evaluering af deres virkemåde for at sikre, at målene med dem opfyldes.

2. Indledning og baggrund

2.1 Medicinsk udstyr og IVD er yderst vigtige for at forebygge, diagnosticere og behandle sygdomme. De har stor betydning for vores sundhed og for livskvaliteten hos mennesker med handicap.

2.2 Sektorerne for medicinsk udstyr og IVD udgør en vigtig og innovativ del af den europæiske økonomi. Årligt omsætter de for omkring 95 mia. euro (medicinsk udstyr tegner sig for 85 mia. euro og IVD for 10 mia. euro), og de investerer massivt i forskning og innovation (7,5 mia. euro om året). De beskæftiger mere end 500 000 mennesker (de fleste højt kvalificerede) fordelt på ca. 25 000 virksomheder, hvoraf mere end 80 % er små, mellemstore og mikrovirksomheder.

2.3 Den hurtige demografiske og samfundsmæssige udvikling, enorme videnskabelige fremskridt, den nyere skandale med defekte silikonebrystimplantater ⁽⁶⁾, problemer med metalmod-metal hofteimplantater og andre produkter ⁽⁷⁾ har alle medvirket til og fremskyndet behovet for at revidere de gældende lovrammer.

⁽⁴⁾ EUT C 202 af 8.7.2011, s. 7.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om Kliniske forsøg med humanmedicinske lægemidler, EUT C 44 af 15.2.2013.

⁽⁶⁾ Det franske firma Poly Implant Prothèse (PIP) har overtrådt reglerne ved at have anvendt industriel silikone i nogle implantater.

⁽⁷⁾ http://www.aok-bv.de/presse/medienservice/politik/index_06262.html

2.4 Blandt højrisiko medicinsk udstyr spiller implantater en stor rolle: f.eks. blev der solgt ca. 400 000 PIP-silikonebrystimplantater på verdensplan. Et stort antal kvinder i Storbritannien (40 000), Frankrig (30 000), Spanien (10 000), Tyskland (7 500) og Portugal (2 000) har fået indopereret PIP-silikonebrystimplantater med en lækagehyppighed på 10-15 % inden for 10 år efter implantationen ⁽⁸⁾. Alene i Tyskland blev der i 2010 indopereret ca. 390 000 hofte- og knæproteser, hvoraf ca. 37 000 var udskiftningsoperationer, hvor de kunstige led måtte udskiftes ⁽⁹⁾.

2.5 De væsentligste mangler ved det nuværende system kan efter EØSU's opfattelse opsummeres som følger:

- EU-landene fortolker og gennemfører reglerne forskelligt, hvilket skaber ulighed mellem borgerne i EU og hindringer for det indre marked;
- medicinsk udstyr kan ikke altid spores tilbage til leverandøren;
- patienter og de ansatte i sundhedssektoren har ikke adgang til vigtig information om kliniske undersøgelser og klinisk dokumentation;
- manglende koordinering mellem nationale myndigheder og Kommissionen;
- huller i lovgivningen vedrørende bestemte produkter ⁽¹⁰⁾.

3. Resumé af den nye pakke af reviderede lovgivningsmæssige rammer for medicinsk udstyr og IVD

3.1 Pakken består af en meddelelse ⁽¹¹⁾, et forslag til forordning om medicinsk udstyr ⁽¹²⁾ (til at erstatte direktiv 90/385/EØF om aktive, implantable medicinske anordninger og direktiv 93/42/EØF om medicinske anordninger) og et forslag til forordning om medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik ⁽¹³⁾ (til at erstatte direktiv 98/79/EF om medicinsk udstyr til in vitro-diagnostik).

⁽⁸⁾ Europa-Parlamentet beslutning af 14. juni 2012 (2012/2621(RSP)); P7_TA-PROV(2012)0262.

⁽⁹⁾ Meddelelse fra AOK-Bundesvorstand af 12.1.2012. (forbundssammenslutningen af lokale sygekasser).

⁽¹⁰⁾ Produkter fremstillet ved hjælp af ikke-levedygtige væv eller celler, genetiske test, implantater med kosmetisk formål mm.

⁽¹¹⁾ COM(2012) 540 final.

⁽¹²⁾ COM(2012) 542 final.

⁽¹³⁾ COM(2012) 541 final.

3.2 De vigtigste nyskabelser i forordningsforslagene er:

- udvidelse og tydeliggørelse af lovgivningens anvendelsesområde, således at det også omfatter implantater med kosmetiske formål og genetiske test samt medicinsk software;
- skrappe tilsyn med de vurderende (bemyndigede) organer fra de nationale myndigheders side for at sikre effektiv vurdering af udstyr inden markedsføring;
- klarere rettigheder og ansvar for fabrikanter, importører og distributører;
- udvidet centraliseret europæisk database over medicinsk udstyr og IVD (EUDAMED), som ansatte i sundhedssektoren, patienter og til dels befolkningen i almindelighed skal have adgang til;
- bedre sporbarhed af udstyr i hele forsyningskæden bl.a. ved hjælp af et system for unik udstyrsidentifikation (UDI), der gør det muligt at reagere hurtigt og effektivt, når der opstår tvivl om sikkerheden;
- skrappe krav til klinisk dokumentation og evaluering i hele udstyrets livscyklus;
- strengere bestemmelser om markedstilsyn og overvågning;
- bedre koordinering mellem nationale myndigheder med videnskabelig støtte fra Kommissionen for at sikre ensartet gennemførelse af lovgivningen;
- afstemning med internationale retningslinjer med henblik på en bedre tilpasning til de globale markeder for medicinsk udstyr.

3.3 Sektorerne for medicinsk udstyr og IVD med deres store potentiale for innovation og for at skabe højt kvalificerede job kan yde et betydeligt bidrag til gennemførelsen af **Europa 2020-strategiens** mål. Begge sektorer er af stor betydning for flere af flagskibsinitiativerne, især En digital dagsorden for Europa ⁽¹⁴⁾ og Innovation i EU ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 245 final/2 og EUT C 54 af 19.2.2011, s. 58.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 546 final og EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU er helt enig i, at der skal være tale om forordninger, som finder umiddelbar anvendelse og fjerner risikoen for uensartet gennemførelse og fortolkning i medlemsstaterne. Det er en god metode til at skabe mere lighed for patienter i hele EU og lige vilkår for leverandører.

4.2 Godkendelsessystem og procedurer for overensstemmelsesvurdering

4.2.1 Højrisiko medicinsk udstyr (klasse III og implantabelt udstyr) og IVD må være underlagt en egnet og skrap EU-godkendelsesprocedure, inden det bringes i omsætning, hvorunder sikkerheden, effektiviteten og en positiv balance mellem risici og fordele må dokumenteres af resultaterne af kliniske undersøgelser af høj standard. Resultaterne bør opbevares i en offentligt tilgængelig central database. For højrisiko medicinsk udstyr og IVD, der allerede er markedsført, skal det sikres, at artikel 45 i forslaget til forordning overholdes, således at udstyrets sikkerhed og effektivitet påvises.

4.2.2 På den baggrund støtter EØSU, at de eksisterende lovrammer for højrisiko medicinsk udstyr skærpes med udgangspunkt i modellen med overensstemmelsesvurdering og decentrale tilsynsmyndigheder som anført i forordningsforslagene. Vi bakker op om, at kravene til opnåelse af overensstemmelsesattest strammes for så vidt angår dokumentation og øvrige betingelser, herunder prækliniske og kliniske data, kliniske evalueringer og undersøgelser, analyse af forholdet mellem risici og fordele osv ⁽¹⁶⁾. Dermed vil den gældende standard for godkendelser i EU blive højnet betydeligt, og det vil ikke i særligt omfang påvirke den hurtige adgang til nye produkter.

4.2.3 EØSU er stærk tilhænger af skrappe godkendelsesprocedurer inden markedsføring, men er betænkelig ved at indføre et system for godkendelse inden markedsføring i Europa, som det er kendt fra USA. Sådant et system forlænger godkendelsesfristerne. For patienterne betyder det, at de først får adgang til de nyeste livsbevarende medicinske teknologier med en vis forsinkelse. Et centralt system for godkendelse inden markedsføring vil også have negative virkninger for de fleste europæiske SMV'er i sektoren for medicinsk udstyr, da deres omkostninger stiger markant, og deres innovationskapacitet bringes i alvorlig fare. De vil have vanskeligt ved at finansiere og overleve langtrukne markedsføringsgodkendelser.

4.2.4 *Nyt forslag til kontrolmekanisme* – (art. 44/42): EØSU konstaterer, at Koordinationsgruppen for Medicinsk Udstyr kan blande sig i den ansøgning, som indsendes af det bemyndigede organ. EØSU er helt klar over vigtigheden af

⁽¹⁶⁾ Se bilag II, III, V, IX, XII og XIV med de nærmere krav til opnåelse af en EU-overensstemmelsesattest.

patientsikkerhed. For ikke at skabe yderligere og uforudsigelige forsinkelser for fabrikkerne (og som en følge heraf for patienterne) skal det ske på en gennemsigtig og forudsigelig måde, som ikke gør godkendelsesproceduren mindre effektiv og resulterer i færre fremtidige innovationer.

4.3 Overvågning og markedstilsyn

4.3.1 EØSU hilser den foreslåede forbedring og skærpelse af overvågningen velkommen, ikke mindst indførelsen af en **EU-portal**, hvor fabrikkerne skal indberette alvorlige forhold og de korrigerende foranstaltninger, de har iværksat, for at mindske risikoen for gentagelse (art. 61/59). Alle berørte nationale myndigheder modtager automatisk indberetningerne, hvorved koordineringen mellem dem vil kunne forbedres.

4.3.2 Som en yderligere garanti for sikkerheden ved medicinsk udstyr og ikke mindst for at opdage problemer med sikkerheden ved implantater på lang sigt må de bestemmelser i lovgivningen, der gælder efter markedsføring, skærpes, og det gælder især klinisk opfølgning efter markedsføring, overvågning og markedstilsyn.

4.4 Gennemsigtighed

4.4.1 For EØSU er et af de allervigtigste elementer i begge omarbejdede forordninger forslaget om øget gennemsigtighed i hele systemet.

4.4.2 EØSU støtter derfor indførelsen af et system, hvorefter alt udstyr tildeles en **unik udstyrsidentifikation (UDI)**, hvilket vil gøre identifikationen hurtigere, forbedre sporbarheden og understøtte Europa-Parlamentets beslutning af 14. juni ⁽¹⁷⁾.

4.4.3 EØSU anser oprettelsen af et fuldt funktionsdygtigt **Eudamed** som et velegnet værktøj til at øge gennemsigtigheden. Med indførelsen af en sådan central registrering (Eudamed) vil man få udryddet registreringer i flere medlemsstater, hvilket vil være med til at nedbringe ansøgernes administrative omkostninger med op til 157 millioner euro.

4.5 Styrkelse af skadelidte patienters stilling

4.5.1 Ifølge det gældende produktansvarsdirektiv (85/374/EØF) er fabrikanten af medicinsk udstyr underlagt et produktansvar. Imidlertid skal den person, der har lidt skade (eller den, der betaler behandlingsomkostningerne), bevise den forvoldte skade, og at det medicinske udstyr var fejlbehæftet. Patienten er ofte ikke i besiddelse af den information, der er nødvendig for at bevise, at produktet var fejlbehæftet. Fabrikanten bør derfor forpligtes til at stille alle nødvendige doku-

menter og oplysninger om udstyrets sikkerhed og effektivitet til rådighed for den person, der har lidt skade.

4.5.2 EØSU er også helt enig i, at der bør etableres en erstatningsordning for patienter, der har lidt skade på grund af fejlbehæftet medicinsk udstyr eller IVD. For at sikre en passende erstatning i skadestilfælde skal den skadelidte kunne gøre et direkte krav gældende og opnå fuld erstatning. Bevisbyrden med hensyn til om fejlbehæftet medicinsk udstyr har forårsaget en skade eller ej, skal flyttes fra patienten til producenten. Patienten bør kun forpligtes til at påvise, at der foreligger en objektiv mulighed for, at det medicinske udstyr har forårsaget en skade. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til ved hjælp af passende ordninger at sikre, at udbetalingen af erstatning ikke resulterer i markante prisstigninger på medicinsk udstyr.

4.6 Bemyndigede organer og kompetente myndigheder

4.6.1 EØSU støtter, at der strammes op på **udpegelsen og overvågningen af bemyndigede organer** med henblik på at sikre samme kompetenceniveau i hele EU. Udvalget bifalder også det centrale tilsyn med medlemsstaternes udpegelser.

4.6.2 EØSU støtter alle forslag, der styrker rettighederne og forpligtelserne for de kompetente myndigheder på den ene side (bedre koordinerede og klarere procedurer, uvarslede kontrolundersøgelser på stedet) og leverandørerne (anmodning om »kvalificeret person«) på den anden side.

4.6.3 EØSU bifalder, at de høje kvalitetsstandarder og kompetencer for bemyndigede organer i EU gøres ensartede, men er bekymret for, om dette mål kan nås, hvis antallet af bemyndigede organer forbliver så højt, som det er nu (på næsten 80). EØSU anbefaler høj kvalitet i stedet for kvantitet.

4.7 Uddannelse og erhvervsuddannelse

4.7.1 EØSU bemærker, at medlemsstaterne i Rådets konklusioner om innovation i sektoren for medicinsk udstyr ⁽¹⁸⁾ opfordrede Kommissionen til at forbedre informationen og uddannelsen af sundhedspersoner, patienter og patienternes familier om den rigtige anvendelse af udstyr. Medicinsk udstyr virker kun, hvis det bruges korrekt. Om det er effektivt, afhænger af færdighederne og erfaringerne hos den læge eller det laboratoriepersonale, som bruger det.

4.7.2 EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at inkludere passende bestemmelser om uddannelse og efteruddannelse af det faguddannede personale i forordningsforslagene.

⁽¹⁷⁾ Se fodnote 3.

⁽¹⁸⁾ Se fodnote 4.

4.8 Inddragelse af civilsamfundet

4.8.1 EØSU mener ikke, at der er tilstrækkelig mulighed for at inddrage alle interessenter i Koordinationsgruppen for Medicinsk Udstyr, som forslaget er formuleret. Ifølge forordningsforslagene kan koordinationsgruppen nedsætte permanente eller midlertidige undergrupper, men EØSU mener, at det er utilstrækkeligt, hvis organisationer, der repræsenterer forbrugernes, ansatte i sundhedssektorens og industrien for medicinsk udstyrs interesser på EU-niveau, kun vil blive indbudt til at deltage i disse undergrupper som observatører. Det må være garanti for, at de aktivt høres.

4.8.2 Erfaringen har vist, at fremskridt i EU kun opnås, når de forskellige aktører har en fælles vision og fælles mål. Systemet kan i dag trække på et aktivt »rådgivende udvalg« inden for rammerne af Ekspertgruppen for Medicinsk Udstyr. Dette udvalg bør bibeholdes og specifikt omtales i lovgivningen. Ellers vil beslutninger blive truffet og politikken fastlagt, uden at man på et tidligt tidspunkt og retmæssigt har hørt patienter, sundhedspersoner, industrien og andre dele af civilsamfundet.

4.9 Revisionsklausul

4.9.1 Det vil være nødvendigt at kontrollere, om forordningen fungerer efter hensigten. Senest tre år efter forslagene ikrafttræden bør myndighederne og interessenter fra civilsamfundet i fællesskab foretage en formel evaluering af deres virkemåde for at sikre, at målene med dem opfyldes.

5. Særlige bemærkninger til IVD-forordningen for så vidt angår ledsagende diagnosticering

5.1 **Definition:** EØSU er bange for, at den foreslåede definition af ledsagende diagnosticering i artikel 2, nr. 6), er for bred

og kan skabe juridisk usikkerhed. EØSU foreslår følgende definition: »ledsagende diagnosticering: udstyr, som specifikt er bestemt til udvælgelse af patienter, som tidligere er blevet diagnosticeret med en sygdom eller disposition og er egnede til behandling med et bestemt medicinsk produkt« (i stedet for »egnede til målrettet behandling«).

5.2 **Klinisk dokumentation:** Forslaget til IVD-forordning indeholder omfattende regler for undersøgelser af klinisk ydeevne med IVD og indfører tillige muligheden for, at »sponsorer« af multinationale interventionelle undersøgelser af klinisk ydeevne kan indsende én enkelt ansøgning via en elektronisk portal, som skal etableres af Kommissionen.

5.2.1 Med forslaget til forordning må det imidlertid sikres, at de nye regler for undersøgelser af klinisk ydeevne er forenelige med de regler, der bliver resultatet af de igangværende drøftelser om det nye regelsæt for kliniske forsøg med lægemidler, som anført i EØSU's tidligere udtalelse ⁽¹⁹⁾. EØSU mener endvidere, at databaserne over forsøg skal være interoperable.

5.3 **»Interne prøvninger«:** Ifølge forslaget til IVD-forordning gælder der samme krav til interne højrisiko (klasse D) prøvninger som til kommercielle klasse D-prøvninger. Derimod gælder IVD-forordningen ikke fuldt ud for interne prøvninger i andre klasser (herunder klasse C og udstyr til ledsagende diagnosticering). EØSU anbefaler, at princippet om vurdering af risici og fordele ved medicinsk udstyr skal gælde for alle produkter, uanset om det bringes i omsætning eller udelukkende udvikles og anvendes internt i en institution (intern prøvning).

Bruxelles, den 14. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁹⁾ EØSU's udtalelse om Kliniske forsøg med humanmedicinske lægemidler, EUT C 44 af 15.2.2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af medlemsstaternes love om markedsføring af radioudstyr

COM(2012) 584 final — 2012/0283 (COD)

(2013/C 133/11)

Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 25. oktober 2012 og den 5. november 2012 under henvisning til artikel 26 og 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmonisering af medlemsstaternes love om markedsføring af radioudstyr«

COM(2012) 584 final – 2012/0283(COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 5. februar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, følgende udtalelse med 74 stemmer for og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU støtter Kommissionens forslag, idet det forenkler den retlige ramme, afklarer de eksisterende standarder og skaber større sammenhæng i EU-lovgivningen, når det gælder markedsføring af produkter.

1.2 Det skal understreges, at de erhvervsdrivende er ansvarlige for produkternes overensstemmelse med kravene i et omfang, der afhænger af deres rolle i forsyningskæden, for at sikre et højt niveau for beskyttelse af forbrugernes sundhed og sikkerhed. EØSU anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om, at de inden for deres respektive ansvarsområder garanterer, at produkter fra tredjelande, som markedsføres på EU's marked, opfylder direktivets krav.

1.3 Hvad sanktionerne angår beder EØSU Kommissionen om på overnationalt plan at præcisere deres art, klassificere de forskellige typer adfærd og fastlægge sanktionernes minimumsindhold, omend det er medlemsstaterne, som skal indføre dem i deres lovgivning. Derfor ser EØSU meget frem til, at Kommissionen vedtager den såkaldte »markedsovervågningspakke«, som indeholder detaljerede bestemmelser om en større grad af samarbejde og harmonisering.

1.4 Kommissionen, producenterne og forbrugerne bør undersøge muligheden for i fremtiden at indføre et nyt mærkningssystem, der sikrer oplysning om produkternes oprindelse og garanterer deres sporbarhed, for at forbedre forbrugeroplysningen.

2. Indledning

2.1 Den eksisterende retlige ramme for markedsføring, fri bevægelighed og ibrugtagning i EU af radio- og teleterminal-

udstyr blev indført i 1999⁽¹⁾ og har været afgørende for gennemførelsen af det indre marked på dette område.

2.2 EØSU udtrykte i sin tid⁽²⁾ sin støtte til dette direktiv, som indeholder væsentlige krav vedrørende beskyttelsen af sundhed og sikkerhed, elektromagnetisk kompatibilitet og undgåelse af skadelig interferens. Disse krav omsættes til tekniske krav inden for ikke-obligatoriske harmoniserede standarder, som i anden lovgivning efter »den nye metode«, hvormed direktivet begrænses til at fastlægge de væsentlige forskriftsmæssige krav⁽³⁾.

2.2.1 Den nuværende retlige ramme er kompleks, eftersom direktiv 1999/5/EF fastsætter, at kun udstyr, der opfylder direktivets krav, kan markedsføres, og medlemsstaterne kan ikke indføre yderligere restriktioner på nationalt niveau vedrørende samme krav, for så vidt angår beskyttelse af sundhed og sikkerhed, elektromagnetisk kompatibilitet og forhindring af skadelig interferens.

2.2.2 Disse produkter er også omfattet af anden EU-lovgivning om miljøforhold, navnlig direktivet om farlige stoffer, direktivet om affald af elektrisk og elektronisk udstyr og batteridirektivet samt gennemførelsesforanstaltninger i henhold til direktivet om miljøvenligt design.

2.2.3 Ibrugtagning og anvendelse af radioudstyr er underlagt national lovgivning. Når medlemsstaterne udøver denne kompetence, skal de overholde gældende EU-lovgivning, herunder:

— de generelle rammer for frekvenspolitikken, der er fastsat i programmet for radiofrekvenspolitikken

⁽¹⁾ EFT L 91 af 7.4.1999, s. 10.

⁽²⁾ EFT C 73 af 9.3.1998, s. 10.

⁽³⁾ Se Rådets afgørelse 90/683/EØF (EFT L 380 af 31.12.1990, s. 13) og Rådets afgørelse 93/465/EØF (EFT L 220 af 30.8.1993, s. 23), ophævet.

- de generelle kriterier, der er fastsat i rammedirektivet inden for elektronisk kommunikation
- de betingelser for tilladelse til brug af frekvenser, der er fastsat i tilladelsesdirektivet inden for elektronisk kommunikation
- gennemførelsesbestemmelser i henhold til frekvenspolitikbeslutningen, som harmoniserer de tekniske betingelser for anvendelse af visse frekvensbånd i EU, og som er bindende for alle medlemsstater.

2.3 I den forbindelse skal den nødvendige overensstemmelse med EU's andre politikker og mål sikres, herunder navnlig den nye lovgivningsmæssige ramme, der blev godkendt i 2008 ⁽⁴⁾, og som EØSU er enig i ⁽⁵⁾, eftersom den er baseret på følgende:

- en fælles ramme for markedsføring af produkter og
- en fælles ramme af generelle principper og referencebestemmelser, der skal gælde i al lovgivning, og som harmoniserer betingelserne for markedsføring af produkter, således at der skabes et ensartet grundlag for ændringer i eller omarbejdning af denne lovgivning.

2.4 For at gøre den komplekse retlige ramme mere overskuelig har Kommissionen fremsat et forslag, der tager sigte på at tydeliggøre anvendelsen af direktiv 1999/5/EF og erstatte det med henblik på at fjerne unødvendige administrative byrder for virksomheder og myndigheder ved at skabe øget frekvensfleksibilitet og lette de administrative procedurer i forbindelse med frekvensanvendelsen.

3. Kommissionens forslag

De vigtigste elementer i forslaget til revision af direktivet er følgende:

3.1 Tilpasning til afgørelse 768/2008/EF om fælles rammer for markedsføring af produkter, herunder definitionerne i kapitel R1 i afgørelse 768/2008/EF, forpligtelserne for erhvervsdrivende, tre moduler til overensstemmelsesvurdering, forpligtelserne til at notificere overensstemmelsesvurderingsorganer og de forenklede beskyttelsesprocedurer.

3.2 Afgørelse 768/2008/EF blev vedtaget sammen med forordning (EF) 765/2008 (om akkreditering og markedsovervågning). Begge bestemmelser har til hensigt at forbedre det indre markeds funktion og forsøger at opnå en mere sammenhængende tilgang til politikken til harmonisering af de tekniske bestemmelser vedrørende produkternes sikkerhed, en mere

effektiv overvågningsmekanisme for alle varer, der indføres fra EU eller tredjelande, samt en styrket beskyttelse af forbrugerne på det indre marked.

3.3 Der indføres en ny definition af »radioudstyr« omfattende alt udstyr og kun udstyr, som tilsigtet udsender signaler ved hjælp af radiofrekvenser, uanset om dette tjener et kommunikationsformål eller ej. Derfor lyder forslaget til en ny titel på direktivet: »Direktivet om markedsføring af radioudstyr«. Nærværende direktiv finder ikke anvendelse på fastnetterminaludstyr.

3.4 Forslaget giver mulighed for:

- at kræve, at radioudstyr skal fungere sammen med tilbehør som f.eks. opladere

- at kræve, at det i forbindelse med softwaredefineret radioudstyr sikres, at der kun leveres overensstemmende kombinationer af software og hardware, hvilket gør det muligt at indføre foranstaltninger for at undgå, at dette lovgivningsmæssige krav skaber hindringer for konkurrencen på markedet for tredjepartssoftware.

3.5 Der indføres mulighed for at kræve, at produktkategorier, der udviser lave overensstemmelsesniveauer, registreres i det centrale system på baggrund af overensstemmelsesoplysninger fra medlemsstaterne.

3.6 Forslaget tydeliggør forholdet mellem direktiv 1999/5/EF og lovgivningen om frekvensanvendelsen på EU-plan og nationalt plan.

3.7 Forenkling og begrænsning af den administrative byrde:

- a) Den nye definition af radioudstyr medfører en klar afgrænsning af anvendelsesområdet for direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet.
- b) Rene modtagerenheder og fastlinjeterminaler vil ikke længere være omfattet af direktivet, men bliver i stedet omfattet af direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet eller direktivet om elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser eller, afhængigt af deres spænding, af direktivet om elektromagnetisk kompatibilitet og direktivet om produktsikkerhed i almindelighed. Dette indebærer en vis begrænsning af den administrative byrde.
- c) Kravet om at underrette om markedsføring af udstyr, som anvender frekvensbånd, der ikke er harmoniseret i hele EU, ophæves.

⁽⁴⁾ EUT L 218 af 13.8.2008, s. 30 og 82.

⁽⁵⁾ EUT C 120 af 16.5.2008, s. 1.

d) Følgende forpligtelser og krav ophæves:

- forpligtelsen til at anbringe en identifikation for udstyrs-klassen på produktet
- kravet om anbringelse af CE-mærkning på brugervejledning.

e) Krav, som skal støtte konkurrencen på markedet for terminaludstyr (grænsefladespecifikationer samt tekniske årsager til teleterminaludstyrets forbindelse med grænsefladen) er fjernet fra teksten til direktivet, eftersom lignende krav gælder i medfør af direktivet om konkurrence på markederne for teleterminaludstyr.

3.8 Tilpasning af forslaget til direktiv til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og til forordning (EU) nr. 182/2011 om Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser, procedurerne for udøvelse af gennemførelsesbeføjelser og delegerede beføjelser og udøvelsen af delegerede beføjelser:

- Gennemførelsesbeføjelser foreslås til fastlæggelse af udstyrs-klasse og fremlæggelse af oplysninger om geografisk anvendelsesområde og om restriktioner for anvendelse af radio-udstyr.
- Der foreslås delegerede beføjelser til tilpasning af bilag II til den tekniske udvikling med en fortegnelse over visse typer udstyr, der er omfattet eller ikke er omfattet af definitionen af radioudstyr, yderligere væsentlige krav, tilvejebringelse af information om overensstemmelse for softwaredefineret radio og krav til registrering af radioudstyr i nogle kategorier.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Med henblik på at skabe større sammenhæng med EU-retten i henhold til artikel 7 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde støtter EØSU Kommissionens forslag om omarbejdning som lovgivningsteknik. Omarbejdning består i, at der vedtages en ny retsakt, der i én og samme tekst samler både de indholdsmæssige ændringer, der foretages af retsakten, og de bestemmelser i den tidligere retsakt, der forbliver uændrede. Den nye retsakt træder i stedet for og ophæver den tidligere retsakt, som ligeledes bør tilpasses terminologien i afgørelse 768/2008/EF og i Lissabontraktaten.

4.2 Den frie bevægelighed for varer er en af de fire grundlæggende og traktatfæstede friheder, og nærværende forslag til direktiv styrker den frie bevægelighed af sikre produkter ved at styrke beskyttelsen af forbrugerne, forbedre virksomhedernes konkurrenceevne og skabe lige konkurrencevilkår for erhvervsdrivende.

4.3 EØSU mener, at bestræbelserne på at sikre europæisk industri og genoprette konkurrenceevnen afhænger af, at det indre marked opnår fuld interoperabilitet og mindsker fragmenteringen, hvilket gælder for såvel de nationale markeder som investeringerne i forskning og innovation.

4.4 EØSU understreger behovet for at udvikle en proaktiv industripolitik, der bedre afspejler balancen mellem producenterne kapacitet, og som indfører en teknisk lovgivningsmæssig ramme for intellektuelle ejendomsrettigheder, navnlig for de produkter, som er omfattet af fælles og harmoniserede standarder, forskrifter og procedurer.

4.5 Vedtagelsen af tekniske standarder og forskrifter bør ske i henhold til principperne for den nye standardiseringspolitik, som sikrer offentliggørelse og gennemsigtighed samt fuld deltagelse af arbejdsmarkedets parter og repræsentanter for det organiserede civilsamfund.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Hvad angår anvendelsesområdet for dette direktiv, udelukker artikel 1, stk. 3, radioudstyr, der udelukkende anvendes i forbindelse med den offentlige sikkerhed, forsvar og statens sikkerhed, herunder statens økonomiske stabilitet, som bør defineres og præciseres med henblik på at skabe større klarhed.

5.1.1 Radioudstyr, der er udelukket i medfør af artikel 1, stk. 3, fremgår ikke af bilag I: udstyr, der ikke er omfattet af dette direktiv.

5.2 EØSU mener ligeledes, at det kan være nødvendigt, at udstyret kan fungere sammen med andet radioudstyr via netværk og kan forbindes med de relevante typer grænseflader i hele EU, hvilket kan forenkle anvendelsen af radioudstyr og fremme interoperabiliteten mellem radioudstyr og tilbehør.

5.3 For at forbedre beskyttelsen af brugernes personoplysninger og privatlivets fred bør der helt fra starten udarbejdes en etisk og social dimension for de teknologiske sikkerhedsforanstaltninger med henblik på at opnå samfundets accept. Det er nødvendigt at sikre beskyttelse af borgernes grundlæggende rettigheder helt fra starten og i alle faser, fra udformning og standardisering til den praktiske teknologiske anvendelse.

5.4 Det bør afklares, hvilke krav der gælder for markedsføring af produkter fra såvel EU som tredjelande. Derfor burde artikel 6 anføre de tilfælde, hvor det formodes at de væsentlige krav, som direktivet fastlægger, er opfyldt (harmoniserede europæiske standarder, internationale standarder offentliggjort af Kommissionen), såvel som de tilfælde, hvor der gælder supplerende nationale standarder.

5.5 EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre, at de markedsførte produkter opfylder de krav, der er fastlagt i relation til det pågældende frekvensbånd for at undgå interferens på 800 MHz-båndet såvel som unødigt kontaminering af radiofrekvensen. Denne opfordring er særligt nødvendig i grænseregioner, hvor en harmonisering af tidsslot og anvendt teknologi ville være ønskværdig.

5.6 EØSU støtter adgangen, navnlig for handicappede, til alarmtjenester, som skal understøtte de nødvendige funktioner.

5.7 Det bør påhvile de erhvervsdrivende, i forhold til den rolle, de hver især spiller i forsyningskæden, at drage omsorg for, at produkterne opfylder de gældende krav, således at der sikres et højt niveau for beskyttelse af forbrugernes sundhed og sikkerhed, og således at der sikres fair konkurrence på EU-markedet.

5.8 EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til i udøvelsen af deres respektive beføjelser at sikre, at produkter fra tredjelande, der kommer ind på EU-markedet, opfylder alle kravene i dette direktiv. Det bør navnlig sikres, at importører, der bringer produkter i omsætning, opfylder alle krav, og at de ikke bringer produkter i omsætning, der ikke opfylder sådanne krav eller udgør en risiko.

5.9 Det er vigtigt at sikre, at radioudstyr kan spores gennem hele forsyningskæden, idet det forenkler markedsovervågningen og fremmer forbrugernes ret til oplysninger.

5.10 EØSU gentager ⁽⁶⁾, at det nuværende mærkningssystem ikke garanterer, at produktet har gennemgået en procedure, der giver garanti for kvalitet og sikkerhed, hvilket skuffer forbrugernes forventninger.

5.11 Hvad angår akkrediteringsordningen og overensstemmelsesvurderingen, støtter EØSU fælles kompetenceniveauer for overensstemmelsesvurderingsorganerne samt strengere udvælgelseskriterier og harmoniserede udvælgelsesprocedurer for overensstemmelsesvurdering.

5.12 Ligeledes mener EØSU, at kravene til overensstemmelsesvurderingsorganernes uafhængighed bør skærpes ved at udvide de tilfælde af uforenelighed, der fastlægges i artikel 26, stk. 4, til en periode på 2 eller 3 år forud for overensstemmelsesvurderingen.

5.13 EØSU udtrykker bekymring over forslagens bestemmelser om delegerede retsakter, som ikke altid er konkretiseret tilstrækkeligt. Det fremgår bl.a. af artikel 5, som regulerer registreringen af radioudstyr i visse kategorier, at Kommissionen tillægges beføjelser til at foretage en efterfølgende identifikation heraf, uden at der angives nærmere kriterier herfor, hvilket giver Kommissionen en for omfattende skønsmagt.

5.14 Hvad angår indførelsen af sanktioner, bør forslaget på overnationalt plan præcisere arten og minimumsindholdet af de sanktioner, som medlemsstaterne skal indføre i deres lovgivning, eftersom det af forslaget til direktiv kun følger, at de nationale myndigheder skal indføre sanktioner for en sådan adfærd, som bør være »effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning«, og dette kan føre til »forum shopping« fra visse operatørers side eller til overtrædelse af princippet om »*ne bis in idem*« i tilfælde af sideløbende sanktioner.

5.15 EØSU anbefaler, at fristen på 5 år i artikel 47, stk. 2, forkortes i lyset af sektorens hastige udvikling.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 105.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede

COM(2012) 617 final — 2012/295 (COD)

(2013/C 133/12)

Ordfører: **Krzysztof BALON**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 22. november 2012 og den 19. november 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede«

COM(2012) 617 final – 2012/295 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 25. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 14. februar 2013, følgende udtalelse med 182 stemmer for, 7 imod og 12 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU støtter de grundlæggende principper i forslaget til forordning. Samtidig bemærker udvalget, at de finansielle ressourcer, der er afsat til den planlagte Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede, ikke er tilstrækkelige til, at fondens mål kan opfyldes.

1.2 Set i lyset af at 24,2 % af EU's befolkning risikerer fattigdom eller social udstødelse, et tal som forventes at stige yderligere, opfordrer EØSU til, at den nye fond tildeles et budget, som er skræddersyet til fondens behov. Budgettet for den nye fond bør stå i et rimeligt forhold til Europa 2020-strategiens mål om at mindske antallet af personer, som lever i eller risikerer fattigdom eller social udstødelse med mindst 20 millioner inden 2020. Budgettets størrelse bør ikke afvige fra de ressourcer, der er afsat til de eksisterende programmer for materiel bistand.

1.3 EØSU er bekymret for, at medfinansiering fra medlemsstaterne kan resultere i vanskeligheder i forbindelse med gennemførelsen af finansielle transaktioner under den nye fond og går derfor ind for, at den nye fond i fuldt omfang finansieres under EU-budgettet, som det har været tilfældet med tidligere års programmer for materiel bistand.

1.4 EØSU støtter de forenklede procedurer og den reduktion af medlemsstaternes administrative byrde, navnlig for partnerorganisationer, der er skitseret i forslaget til forordning. I den forbindelse advarer EØSU imod, at medlemsstaterne eventuelt bruger de komplekse procedurer under Den Europæiske Socialfond.

1.5 EØSU bifalder de bestemmelser, som sikrer, at partnerorganisationer forsynes med tilstrækkelige likvide midler til en effektiv gennemførelse af operationer, og bifalder det faktum, at fonden også dækker administrations-, transport- og lageromkostninger samt finansierer kapacitetsopbygning i partnerorganisationer.

1.6 EØSU støtter etableringen af en platform på EU-niveau til udveksling af erfaringer og bedste praksis. EØSU opfordrer også til, at civilsamfundsorganisationer inddrages i overvågningen og vurderingen af den nye fonds operationelle programmer på medlemsstatsniveau.

1.7 På baggrund af de forskellige forhold i medlemsstaterne opfordrer EØSU de nationale regeringer til at definere den nye fonds status og rolle i samarbejde med civilsamfundsorganisationerne med det formål at sikre, at der bliver tale om et instrument, som på effektiv vis supplerer andre tiltag under nationale strategier og planer til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, herunder foranstaltninger, der støttes af Den Europæiske Socialfond.

1.8 EØSU understreger, at EU og medlemsstaterne baserer deres socialpolitik på den europæiske sociale model, samfundsvidenskabelige standarder og Europa 2020-strategien. Dette betyder, at målene er rettighedsbaserede sociale ydelser, overholdelse af EU's kompetencefordeling, samfundsmæssig integration og solidaritet internt i medlemsstaterne og i EU. Der skal oprettholdes pålidelige socialstatslige strukturer, navnlig tilgængelige sociale tjenester, for bl.a. at forebygge eksistenstruende nødsituationer. Ved alle former for bistand skal det forhindres, at fattigdommen rodfæster sig, eller at de berørte personer stigmatiseres.

1.9 Set i lyset af forskellene i de nationale politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse i EU's medlemsstater og i betragtning af det helt utilstrækkelige budget, der er afsat til fonden, opfordrer EØSU derudover til, at der indføres et frivilligt system for de enkelte medlemsstaters brug af fonden. Dette bør imidlertid ikke resultere i nogen form for reduktion i de tilgængelige midler under Den Europæiske Socialfond for de medlemsstater, der ikke anvender fonden.

2. Baggrund

2.1 Denne EØSU udtalelse vedrører det nye EU-støtteprogram for de socialt dårligst stillede, Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede, som erstatter EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer samt støtteprogrammet for de dårligst stillede 2012-2013, som erstattede førnævnte program.

2.2 EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer blev iværksat i 1987. Det fastsatte de almindelige regler for levering af fødevarer fra interventionslagrene til visse organisationer med henblik på uddeling til de socialt dårligst stillede personer i Fællesskabet. Programmet fremmer den sociale samhørighed i EU ved at reducere den økonomiske og sociale ulighed.

2.3 Under EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer uddelte civilsamfundsorganisationer (akkrediterede velgørenhedsorganisationer) fødevarebistand til de socialt dårligst stillede personer i de fleste EU-medlemsstater. I mange tilfælde havde denne bistand afgørende betydning for den videre indsats til sikring af social integration af dårligt stillede grupper og var samtidig et klart og synligt udtryk for europæisk solidaritet.

2.4 Programmets budget steg fra 97 mio. euro i 1988 til 500 mio. euro i 2009 (navnlig i forbindelse med successive EU-udvidelser). Næsten 19 millioner af de fattigste europæere har indtil nu (2011) haft gavn af EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer ⁽¹⁾.

2.5 Et antal medlemsstater deltog imidlertid ikke i EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede

personer med det argument, at det var unødvendigt eller ufor- eneligt med deres nationale politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. Nogle civilsamfundsorganisa- tioner i disse lande har fremhævet det stigma, der er forbundet med at modtage direkte materiel bistand og mener, at det er bedre, at staten giver den nødvendige finansielle bistand til dækning af alle grundlæggende behov. Imidlertid findes der i disse lande også personer og grupper, som af forskellige årsager befinder sig uden for rækkevidde for den finansielle støtte, der ydes af offentlige bistandsprogrammer.

2.6 EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer blev, uafhængigt af programmets sociale dimension, et instrument i EU's landbrugspolitik, som bidrog til at stabilisere landbrugsmarkedene vha. anvendelsen af interventionslagre. En række reformer af den fælles landbrugs- politik har resulteret i en betydelig reduktion af interventions- lagrene, som i de seneste år ikke har været store nok til at imødegå behovet for fødevarehjælp. Der blev derfor i samråd med repræsentanter for civilsamfundsorganisationer udarbejdet et forslag til forordning med det formål at oprette et permanent system for hjælp til de dårligst stillede. De fleste af de dermed forbundne ændringer, herunder den trinvis intro- duktion af medfinansiering, planer for fødevareuddeling for tre år ad gangen, opstillingen af prioriterede aktioner, der skal gennemføres af medlemsstaterne og en forøgelse af det tilgæn- gelige budget opnåede ikke det nødvendige flertal i Rådet.

2.7 EU-Domstolen fastslog den 13. april 2011, at køb af fødevarer på markederne ikke regelmæssigt kunne anvendes til at erstatte stadig mindre interventionslagre. Europa-Parlamentet opfordrede herefter Kommissionen og Rådet (beslutning af 7. juli 2011) til at finde en overgangsløsning for de resterende år under den nuværende flerårige finansielle ramme med det formål at forhindre store restriktioner i fødevarehjælpen. Den 15. februar 2012 blev Europa-Parlamentets og Rådets forord- ning om midlertidig uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer i Unionen vedtaget for 2012 og 2013. Dette program udløber ved afslutningen af det årlige program for 2013 ⁽²⁾.

2.8 I 2011 var 24,2 % af EU's befolkning – ca. 120 millioner borgere – truet af fattigdom eller social udstødelse (sammen- lignet med 23,4 % i 2010 og 23,5 % i 2008) ⁽³⁾. Set i lyset af den nuværende økonomiske og finansielle krise kan det forven- tes, at antallet vil stige i næsten alle medlemsstater. Fattigdom og social udstødelse er derudover yderst komplekse fænomener. De vedrører ikke kun arbejdsløse, men rammer også personer i beskæftigelse, hvis lønninger ikke er tilstrækkelige til at dække de mest basale livsbehov.

⁽¹⁾ De væsentligste resultater af distributionsplanen i de senere år – AGRI C5, interessentmøde – 5/7/2012, Bruxelles, http://ec.europa.eu/agriculture/most-deprived-persons/meetings/05-07-2012/dg-agri-1_en.pdf (s. 9-10).

⁽²⁾ Europa-parlamentets og Rådets forordning EU nr. 121/2012 af 15. februar 2012.

⁽³⁾ Eurostat pressemeddelelse 171/2012 af 3. december 2012.

2.9 Inden for rammerne af Europa 2020-strategien har Den Europæiske Union sat sig det mål at mindske antallet af personer, som lever i eller risikerer fattigdom eller social udstødelse, med mindst 20 millioner inden 2020. 2010 blev udnævnt til det europæiske år for bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse. EØSU påpeger, at den økonomiske krise har resulteret i en forværring af fattigdom og social udstødelse og sået alvorlig tvivl om nogle medlemsstaters muligheder for at opfylde denne målsætning under Europa 2020-strategien, navnlig hvis der ikke gives en passende finansiel støtte fra EU's side.

2.10 Spørgsmålet om bistand til de socialt dårligst stillede har mange gange været genstand for en aktiv interesse og debat i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg. Alene i 2011 vedtog EØSU to udtalelser, som fremhævede behovet for at videreføre og videreudvikle denne form for støtte⁽⁴⁾. Set på baggrund af det overordnede mål for social integration, der er skitseret i Europa 2020-strategien, vedtog EØSU alene i 2012 udtalelser, som dækkede utallige aspekter vedrørende bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse, herunder emner som ældres og handicappedes situation, psykisk sundhed samt aspekter med relation til udviklingen af socialt landbrug og socialt boligbyggeri⁽⁵⁾.

2.11 De Forenede Nationers verdenserklæring om menneskerettigheder fastlægger enhvers ret til »en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans families sundhed og velvære, herunder til føde, klæder, bolig og lægehjælp og de nødvendige sociale goder (...)«⁽⁶⁾. Disse bestemmelser afspejles i EU-traktatens bestemmelser om respekt for den menneskelige værdighed, herunder bestemmelserne i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, der skal sikre en værdig tilværelse for alle, der ikke har tilstrækkelige midler⁽⁷⁾. Et af de mest grundlæggende principper i det europæiske samfund, som er baseret på historiske erfaringer, er solidaritetsprincippet⁽⁸⁾, som også, og først og fremmest, bør gælde for de borgere i Den Europæiske Union, som oplever dyb fattigdom og social udstødelse.

3. Centrale aspekter ved forslaget til forordning (Kommissionens forslag)

3.1 I modsætning til tidligere programmer for fødevareruddeling placerer forslaget til forordning, som er baseret på artikel 175, stk. 3 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), med henvisning til artikel 174 i TEUF, den nye Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst

Stillede under samhørighedspolitikken. Forslaget til forordning fastslår også, at formålet med forordningen, dvs. en forbedring af den sociale samhørighed i EU og bidrag til bekæmpelsen af fattigdom og social udstødelse, ikke i tilstrækkeligt omfang kan opfyldes af medlemsstaterne selv, men bedre kan realiseres på EU-niveau. Derfor kan EU i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet fastlagt i artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union træffe foranstaltninger i tråd med nærhedsprincippet som fastholdt i denne artikel⁽⁹⁾.

3.2 Formålet med den nye Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede er at fremme den sociale samhørighed i EU ved at bidrage til opfyldelsen af Europa 2020-strategiens mål om at mindske fattigdommen. Gennem imødekomelsen af basale behov er det hensigten med det foreslåede instrument, at det skal yde ekstra støtte til indsatsen for at afhjælpe fattigdom og social udstødelse i EU. Den nye fond bygger til dels på erfaringerne med EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer, samtidig med at en del af fondens ressourcer øremærkes til materiel bistand i form af nonfood forbrugsprodukter til hjemløse og/eller børn og ledsageforanstaltninger, som bidrager til social reintegration.

3.3 Fondens støtte er målrettet til personer, som lider under fødevarerangel, hjemløse og børn, som oplever materielle afsavn. Specifikke aktiviteter for målgrupperne og støttens udformning forbliver et anliggende for medlemsstaterne.

3.4 De partnerorganisationer, der direkte uddeler fødevarer eller varer inden for rammerne af operationer, der støttes af fonden, skal selv gennemføre aktiviteter, som supplerer den materielle bistand, og som tager sigte på social integration af de socialt dårligst stillede personer. Det er op til medlemsstaterne at afgøre, hvorvidt de ønsker at anvende fonden til at støtte denne form for ledsageforanstaltninger.

3.5 Niveaulet for medfinansiering fra fonden til operationelle programmer i de enkelte medlemsstater er blevet fastsat til maksimalt 85 % af de støtteberettigede udgifter med undtagelser for medlemsstater, der oplever midlertidige budgetproblemer.

4. Bemærkninger til Kommissionens forslag

4.1 Fondens budget og støttens anvendelsesområde

4.1.1 EØSU konstaterer med beklagelse, at de finansielle ressourcer, der er tildelt den planlagte fond, langt fra er tilstrækkelige til, at fondens mål kan opfyldes.

⁽⁴⁾ EUT C 84 af 17.3.2011, s. 49-52 og EUT C 43 af 15.2.2012, s. 94-97.

⁽⁵⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 16-20, EUT C 44 af 15.2.2013, s. 28-35, EUT C 44 af 15.2.2013, s. 36-43, EUT C 44 af 15.2.2013, s. 44-48 og EUT 44 C af 15.2.2013, s. 53-58.

⁽⁶⁾ Artikel 25, stk. 1, i FN's verdenserklæring om menneskerettigheder.

⁽⁷⁾ Jf. bl.a. artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union og artikel 34, stk. 3, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

⁽⁸⁾ Jf. artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union.

⁽⁹⁾ Jf. betragtning 3 og 42 i Kommissionens forslag.

4.1.2 Ved indkøb af fødevarer skal det sikres, at ingen konkurrenceregler overtrædes og at der tages behørigt hensyn til SMV, regionale, økologisk følsomme og socialt inklusive udbydere. Organisationer, der distribuerer levnedsmidler, må ikke operere med privat vinding for øje.

4.1.3 Det er allerede velkendt, at Kommissionen under den finansielle ramme for 2014-2020 har afsat et budget på 2,5 mia. euro til den nye fonds aktiviteter, dvs. 360 mio. euro pr. år. Debatten om den endelige udformning af EU's budget har imidlertid skabt frygt for, at dette beløb kan underkastes yderligere nedskæringer. Det beløb på 500 mio. euro om året, der er afsat under det nuværende program for perioden 2012-2013, er imidlertid allerede utilstrækkeligt til at imødekomme behovene i medlemsstaterne fuldt ud. Det anslås, at der er behov for et beløb på ca. 680 mio. euro om året⁽¹⁰⁾. En mulig stigning i antallet af medlemsstater, som anvender den nye fond (20 for nærværende)⁽¹¹⁾, og fleksibiliteten i den foreslåede støtte, f.eks. bestemmelsen vedrørende uddelingen af elementære forbrugsgoder, ud over fødevarer, til personlig brug for hjemløse eller børn samt de planlagte aktiviteter til social reintegration gør det sandsynligt, at behovene i betydeligt omfang vil overstige ressourcerne i det nuværende budget. Fondens foreslåede budget er dermed uden tvivl utilstrækkeligt til at opfylde de behov, som fonden har til formål at dække. Derudover er det, med udsigt til at Den Europæiske Unions budget forbliver på sit nuværende niveau eller kun falder let i perioden 2014-2020, vanskeligt at acceptere en reduktion på mindst 28 % (sammenlignet med programmet i 2012-2013) af de midler, der afsættes til materiel bistand.

4.1.4 Kommissionen vurderer, at »det samlede antal personer, som vil modtage bistand direkte fra fonden, gennem medlemsstaternes medfinansiering og naturalydelse fra partnerorganisationer vil udgøre ca. fire millioner«⁽¹²⁾. Selv hvis det antages, at denne målsætning opfyldes fuldt ud, kan der stilles spørgsmålstegn ved fondens effektivitet med hensyn til opfyldelsen af Europa 2020-strategiens mål (en reduktion af antallet af personer, der oplever fattigdom i EU, med mindst 20 millio-

ner). I den forbindelse opfordrer EØSU til, at den nye fond gives en passende høj prioritering på europæisk plan og til, at fonden tildeles et budget, der er tilstrækkeligt til at opfylde de eksisterende behov.

4.1.5 EØSU henviser i den henseende til Regionsudvalgets udtalelse, som i forbindelse med støtteprogrammet for 2012-2013 »opfordrer Kommissionen til løbende at vurdere, om det årlige finansielle loft på 500 millioner euro, der er fastsat for programmeringsperioden, er tilstrækkeligt set i lyset af, at finanskrisen kan øge kravet om offentlige nedskæringer, og at den økonomiske usikkerhed medfører højere arbejdsløshed i mange lande«⁽¹³⁾.

4.1.6 EØSU opfordrer ligeledes til, at fonden finansieres 100 % via EU-budgettet, som det var tilfældet med tidligere års programmer for fødevarerhjælp. Udvalget mener, at medfinansiering fra medlemsstaterne kan resultere i finansielle vanskeligheder ved gennemførelsen af programmet og ikke blot i medlemsstater, der står over for midlertidige budgetproblemer (hvor der er skabt en mulighed for en forhøjelse af betalingerne)⁽¹⁴⁾.

4.1.7 EØSU støtter den bestemmelse i forordningen, der gør det muligt at anvende interventionslagre til fødevarerhjælp, selvom det ikke forventes, at lagrene vil blive fyldt op i væsentligt omfang i nærmeste fremtid⁽¹⁵⁾. I betragtning af det langt fra tilstrækkelige budget, der er tildelt fonden, er udvalget imidlertid ikke tilhænger af, at værdien af de anvendte interventionslagre medregnes i budgettet.

4.1.8 Set i lyset af fondens beskedne budget og visse medlemsstaters opfattelse af, at fonden er unødvendig eller uforenelig med deres nationale politikker til bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse, opfordrer EØSU endelig til, at der indføres et valgfrit (frivilligt) system for de enkelte medlemsstaters brug af fonden, hvilket også kunne betyde, at der blev flere ressourcer til rådighed i fonden for de medlemsstater, der måtte ønske at gøre brug af den.

⁽¹⁰⁾ EU's program for uddeling af fødevarer til de socialt dårligst stillede personer, AGRI C.5, interessentmøde 5/07/2012, Bruxelles, http://ec.europa.eu/agriculture/most-deprived-persons/meetings/05-07-2012/dg-agri-2_en.pdf, s. 12.

⁽¹¹⁾ Belgien, Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Ungarn, Irland, Italien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien.

⁽¹²⁾ MEMO/12/800 af 24. oktober 2012, Poverty: Commission proposes new Fund for European Aid to the Most Deprived – frequently asked questions, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-800_en.htm

⁽¹³⁾ EUT C 104 af 2.4.2011, s. 44-46, pkt. 22 i udtalelsen.

⁽¹⁴⁾ Jf. artikel 18 og 19 i Kommissionens forslag.

⁽¹⁵⁾ Jf. artikel 21, stk. 3, i Kommissionens forslag.

4.2 Fondens målgrupper og støtteformer

4.2.1 EØSU mener, at fødevarehjælp bør ydes under hensyntagen til samtlige de tre situationer, der beskrives i forslaget – fødevaremangel, hjemløshed og materielle afsavn hos børn, men også grupper og personer, der er socialt udstødte af særlige herunder historiske grunde. Adgang til fødevarer er det første skridt på vejen mod social integration og reintegration af de udstødte. Set i lyset af de forskellige forhold i de enkelte medlemsstater foreslår EØSU imidlertid, at fastlæggelsen af de forskellige former for støtte til individuelle målgrupper helt og fuldt overlades til medlemsstaterne.

4.2.2 EØSU er også modstander af, at organisationer, som uddeler direkte fødevarehjælp eller anden bistand, forpligtes til at engagere sig i aktiviteter, som supplerer tildelingen af materiel bistand, når disse aktiviteter ikke støttes af medlemsstatens operationelle program inden for rammerne af fonden ⁽¹⁶⁾.

4.3 Forvaltning af fonden

4.3.1 EØSU støtter Kommissionens holdning til en forenkling af procedurerne og en reduktion af de administrative byrder for medlemsstater og navnlig partnerorganisationer ⁽¹⁷⁾. Strømlinede og forenklede procedurer for operationer skal være i tråd med fondens specifikke mål og målgrupper. I den forbindelse vil EØSU gerne advare mod at anvende Den Europæiske Socialfonds procedurer ⁽¹⁸⁾. I nogle medlemsstater er disse procedurer

komplekse og kan vise sig at være uegnede for partnerorganisationerne.

4.3.2 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at etablere en EU-plattform, hvis aktiviteter vil blive finansieret inden for rammerne af den tekniske bistand. Udvekslingen af erfaringer og bedste praksis mellem EU-institutioner, medlemsstater, arbejdsmarkedet parter og andre civilsamfundsorganisationer vil give en merværdi for fonden ⁽¹⁹⁾.

4.3.3 EØSU bifalder kravet om, at medlemsstaterne skal udarbejde operationelle programmer i samarbejde med organer, der repræsenterer civilsamfundet ⁽²⁰⁾. EØSU foreslår også, at det bliver obligatorisk at etablere overvågningsudvalg eller andre organer, der skal overvåge og vurdere de operationelle programmer i medlemsstaterne under inddragelse af civilsamfundsorganisationer, personer, som er direkte berørt af fattigdom eller deres repræsentanter.

4.3.4 EØSU bifalder den kendsgerning, at fonden dækker omkostninger til administration, transport og lagring af fødevarer og forbrugsgoder og, at det vil være muligt at finansiere partnerorganisationers kapacitetsopbygning ⁽²¹⁾. Dermed kan partnerorganisationerne inddrages i den effektive gennemførelse af operationer under fonden.

4.3.5 EØSU er tilfreds med, at partnerorganisationerne får tildelt tilstrækkeligt med likvide midler til en effektiv gennemførelse af operationerne ⁽²²⁾.

Bruxelles, den 14. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁶⁾ Jf. artikel 4, stk. 2, og artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forslag.

⁽¹⁷⁾ Jf. artikel 23 i Kommissionens forslag.

⁽¹⁸⁾ Jf. artikel 32, stk. 4, i Kommissionens forslag.

⁽¹⁹⁾ Jf. artikel 10 i Kommissionens forslag.

⁽²⁰⁾ Jf. artikel 7, stk. 2, i Kommissionens forslag.

⁽²¹⁾ Jf. artikel 24, stk. 1c, og artikel 25, stk. 2, i Kommissionens forslag.

⁽²²⁾ Jf. artikel 39 og 41 i Kommissionens forslag.

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag fik mere end en fjerdedel af de afgivne stemmer, men blev forkastet under debatten:

Punkt 4.1.3

Ændres som følger:

»Kommissionen vurderer, at »det samlede antal personer, som vil modtage bistand direkte fra fonden, gennem medlemsstaternes medfinansiering og naturalydelser fra partnerorganisationer vil udgøre ca. fire millioner«. Selv hvis det antages, at denne målsætning opfyldes fuldt ud, kan der stilles spørgsmålstegn ved fondens effektivitet med hensyn til opfyldelsen af Europa 2020-strategiens mål (en reduktion af antallet af personer, der oplever fattigdom i EU, med mindst 20 millioner). ~~I den forbindelse opfordrer EØSU til, at den nye fond gives en passende høj prioritering på europæisk plan og til, at fonden tildeles et budget, der er tilstrækkeligt til at opfylde de eksisterende behov.~~

Afstemningsresultat:

Stemmer for: 55

Stemmer imod: 102

Stemmer hverken for eller imod: 15

Punkt 4.2.1

Ændres som følger:

»EØSU mener, at ~~fødevarer~~ ~~hjelpe~~ der bør ydes hjælp under hensyntagen til samtlige de tre situationer, der beskrives i forslaget – fødevarerangel, hjemløshed og materielle afsavn hos børn, men også grupper og personer, der er socialt udstødte af særlige herunder historiske grunde. Adgang til fødevarer ~~er~~ kan i denne sammenhæng være det første skridt på vejen mod social integration og reintegration af de udstødte. Set i lyset af de forskellige forhold i de enkelte medlemsstater foreslår EØSU imidlertid, at fastlæggelsen af de forskellige former for støtte til individuelle målgrupper helt og fuldt overlades til medlemsstaterne.«

Afstemningsresultat:

Stemmer for: 54

Stemmer imod: 108

Stemmer hverken for eller imod: 21

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om en mere ligelig kønsfordeling blandt menige bestyrelsesmedlemmer i børsnoterede selskaber og tilhørende foranstaltninger

COM(2012) 614 final — 2012/0299 (COD)

(2013/C 133/13)

Ordfører: **Madi SHARMA**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede hhv. den 22. november 2012 og den 10. december 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om en mere ligelig kønsfordeling blandt menige bestyrelsesmedlemmer i børsnoterede selskaber og tilhørende foranstaltninger«

COM(2012) 614 final – 2012/0299 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 25. januar 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, følgende udtalelse med 128 stemmer for, 58 imod og 10 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 I den foreliggende tekst stiller Kommissionen forslag til et direktiv om en mere ligelig kønsfordeling blandt menige bestyrelsesmedlemmer i børsnoterede selskaber med et mål om, at det underrepræsenterede køn skal udgøre mindst 40 % inden 2020.

1.2 EØSU glæder sig over dette forslag. Selv om udvalget foretrækker frivillige foranstaltninger frem for kvoter, anerkender det, at kønsbalancen i børsnoterede EU-selskaber ikke vil rykke sig meget uden juridisk bindende målsætninger. I dag er blot 13,7 % af bestyrelsesmedlemmer kvinder, hvilket vidner om en tydelig forskelsbehandling.

1.3 EØSU og Kommissionen anerkender behovet for at respektere friheden til at drive virksomhed. Dette direktiv er en mindstenorm, der har til formål at forbedre betingelserne for et velfungerende erhvervsliv, og som giver medlemsstaterne mulighed for at gå videre end de anbefalede foranstaltninger. Arbejdsmarkedets parter i EU udarbejdede i 2005 en plan, hvori de præsenterede flere af argumenterne for kønsligestilling og fremhævede praktiske redskaber til medlemsstaterne og virksomheder⁽¹⁾.

1.4 Ønsket om at skabe forandring er forankret i stærke beviser for, at der er et udbud af højt kvalificerede kvinder i

medlemsstaterne, og derfor bør argumenterne for kønsbalance være baseret på reglen om fortjeneste og præference frem for positiv forskelsbehandling. Der er dog stadig forhold, som gør det vanskeligt for kvinder at blive ledere, såsom manglen på foranstaltninger, der gør det nemmere at forene erhvervs- og familieliv, den begrænsede adgang til de netværk, som er vigtige for at få de højere stillinger, manglende selvtilid osv.

1.5 EØSU håber, at alle offentlige og private beslutningstagende organer vil indføre denne mindstenorm ved hjælp af selvregulering for at undgå yderligere lovgivning. Denne norm kunne omfatte administrerende direktører, bestyrelser i børsnoterede SMV'er og alle offentlige organer med henblik på at fremme et mere kønsligestillet miljø, et krav om gennemsigtig anvendelse og gennemførelse og en kultur, der er baseret på inklusion og »valg« i samfundet som helhed.

1.6 EØSU anbefaler ydermere, at beslutningstagerne og virksomhederne ser nærmere på følgende områder for at sikre, at målet på 40 % opnås eller overgås:

— forbedret synlighed for kvinder i lederroller

— større gennemsigtighed i forbindelse med headhunting af talenter

⁽¹⁾ http://www.etuc.org/IMG/pdf/framework_of_actions_gender_equality_010305-2.pdf

- opbygning og bevarelse af en kritisk masse
- udfordring af stereotyper i forhold til kønsroller
- planlægning af udskiftninger i ledelsen
- oprettelse af en »talent pipeline«
- videreformidling af eksempler på god praksis
- oprettelse af en EU-omfattende database over kvinder, der er kvalificerede til en bestyrelsespost.

1.7 EØSU lykønsker Viviane Reding og hendes støtter i Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre institutioner med at have taget de første skridt mod et mere afbalanceret EU og med at have udfordret opfattelsen af, hvem der bør være i bestyrelseslokalerne, med henblik på at sikre et mere inklusivt samfund. Der er tale om en vigtig holdningsændring. EØSU anerkender, at der er blevet gennemført grundig forskning, juridisk analyse og høring af civilsamfundet med henblik på at præsentere et praktisk direktiv med den nødvendige fleksibilitet i gennemførelse og tidsfrister for både virksomheder og medlemsstater, samtidig med at nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet overholdes.

1.8 Hindringerne for at opnå ligestilling i beslutningsprocessen stikker dybere end blot indøvede argumenter om kønsbaserede antagelser og udbudsrelaterede problemer. Der vil ikke ske nogen fremskridt, førend både mænd og kvinder er villige til at træffe positive foranstaltninger, træde til handling og respektere hinandens synspunkter. **»Forenet i mangfoldighed« er Europas styrke, men dette kræver, at mangfoldigheden er til stede.**

1.9 EØSU opfordrer til, at der i direktivforslaget indarbejdes specifikke bestemmelser om ligestilling mellem mænd og kvinder for medarbejderrepræsentanter i bestyrelser under hensyntagen til de særlige regler for deres udnævnelse.

2. Baggrund

86,3 % af bestyrelsesmedlemmer er mænd

2.1 Ligestilling mellem kønnene er en af EU's grundlæggende målsætninger, hvilket påpeges i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) artikel 3, stk. 3, og i chartret om grundlæggende

rettigheder (artikel 23). I henhold til artikel 8 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) skal Unionen tilstræbe at fjerne uligheder og fremme ligestilling mellem mænd og kvinder. EU's ret til at handle i forbindelse med ligestilling inden for beskæftigelse og arbejdsforhold er fastlagt i TEUF artikel 157, stk. 3.

2.2 Der er væsentlige forskelle mellem EU-medlemsstaterne, hvad angår antallet af kvinder i bestyrelser, som følge af forskellige politikker. Man har forsket i kvinders rolle i bestyrelser i flere årtier og særligt de seneste to år i forbindelse med, at EU har fornyet sit løfte om at fremme ligestilling mellem kønnene i børsnoterede virksomheders bestyrelser. Debatten har bevæget sig mellem indførelse af juridisk bindende kvoter og vedtagelse af selvpålagte regler uden sanktioner for manglende overholdelse. I praksis har udviklingen været langsom inden for frivillige ordninger. **Sidste år skete der kun en stigning på 0,6 % i antallet af kvinder i bestyrelser**, og kun 24 virksomheder skrev under på hensigtserklæringen fra 2011.

2.3 Medlemsstaternes tiltag varierer fra juridisk bindende kvoter med mulighed for sanktioner til selvregulering i enkelte sektorer, og repræsentationen af kvinder i bestyrelser er derfor, som forventet, lige så varieret. Dog har det vist sig, at **lande med bindende kvoter overordnet set har oplevet en stigning på 20 % i antallet af kvinder i bestyrelser**. Seks lande, der ikke har indført nogen ordninger, har oplevet et fald i antallet af kvinder i bestyrelser (se bilag 1).

2.4 Ved udgangen af 2011 havde 11 medlemsstater vedtaget lovgivning indeholdende kvoter eller mål for repræsentation af kvinder og mænd i virksomhedsbestyrelser. Frankrig, Italien og Belgien har indført kvoter indeholdende sanktioner for manglende overholdelse. Spanien og Nederlandene har indført kvoter uden sanktioner. Danmark, Finland, Grækenland, Østrig og Slovenien har indført regler, som kun gælder for bestyrelser i statskontrollerede virksomheder, og i Tyskland dækkes kønsaspektet af bestemmelser om arbejdstagernes repræsentation i bestyrelser.

2.5 Forskellene mellem de enkelte medlemsstater har uundgåeligt haft en indvirkning på kvinders repræsentation i bestyrelser. Lande med juridisk bindende kvoter har oplevet en stigning på 20 %, selvom der i Italien kun er sket en stigning på 4 %. I de lande, der har indført kodekser for corporate governance, er der sket en procentvis stigning på mellem 11 % og 2 %.

2.6 Ser man på de resultater, der er opnået indtil videre, er **Frankrig det eneste land, der er på vej mod at opfylde målet om, at kvinder skal udgøre mindst 40 % af bestyrelser inden 2020**. Hvis de nuværende niveauer for kvinders repræsentation ekstrapoleres yderligere, vil EU samlet set ikke opnå en 40 % repræsentation af kvinder inden 2040 ⁽²⁾.

2.7 Mål har kun en virkning, hvis de ledsages af sanktioner, hvorfor disse bør indføres i tilfælde af manglende overholdelse. Direktivet giver mulighed for bevis for manglende overholdelse i alle sager, men bevisbyrden ligger på virksomheden, der skal bevise, at den har handlet med den fornødne omhu i rekrutteringsprocessen. Sanktioner har den største virkning, hvis de udarbejdes, pålægges og gennemføres af det pågældende land, og af denne grund har Kommissionen blot udarbejdet anbefalinger til retningslinjer for mulige sanktioner.

2.8 Kommissionen anerkender, at der er behov for at respektere virksomhedernes grundlæggende ret til at operere uden indblanding, men mener samtidig, at denne frihed ikke bør tilsidesætte retsstatsprincippet eller grundlæggende rettigheder. Direktivet indeholder en mindstenorm, der har til formål at forbedre betingelserne for virksomheder og det indre marked ved at skabe lige vilkår for virksomheder, der opererer i flere medlemsstater.

2.9 Direktivet fastlægger en tidsfrist for gennemførelsen af det kvantitative mål om 40 % inden 2020 for at tage hensyn til de enkelte virksomhedsbestyrelses valgcyklus. Direktivet indeholder desuden en udløbsklausul (2028), hvorefter der ikke bør være behov for det.

2.10 Kun en fleksibel ordning på EU-niveau, der tager højde for mangfoldigheden i medlemsstaterne og samtidig respekterer nærhedsprincippet fuldt ud, kan optimere potentialet af kvinders evner.

3. Ligestilling er en grundlæggende rettighed og en fælles værdi for hele EU

3.1 EØSU er af den opfattelse, at alle civilsamfundsaktører, der aktivt arbejder for at fremme ligestilling, har et fælles mål om at øge andelen af kvinder i beslutningstagende stillinger. Udvalget har udsendt adskillige udtalelser om kønsbalancen i samfundet, og dets informationsrapport om »Økonomiske og sociale råd og lignende institutioners rolle i den nye økonomiske, sociale og miljømæssige verdensorden« understregede at, »(...) politisk ligestilling, ægte demokrati og lige muligheder

ikke [vil] blive etableret uden et retsgrundlag, som kræver ligelig repræsentation«.

3.2 Ligestilling er både en forudsætning for et ægte demokrati og et retfærdigt samfund samt et vigtigt element i EU's bestræbelser på at opnå målsætningen om intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Undersøgelser fra Verdensbanken og Transparency International viser, at gennemsigtigheden stiger, og korruptionen daler, når kvinder er godt repræsenteret i beslutningsprocessen. God forvaltning i alle samfundslag er godt for samfundet.

3.3 Mere end 51 % af EU's befolkning er kvinder, som udgør 45 % af de beskæftigede og er drivkraften bag flere end 70 % af købsbeslutningerne. Derfor så EØSU gerne, at man havde indført obligatoriske juridiske tiltag med sanktioner i alle samfundslag og i alle beslutningstagende organer med henblik på at forbedre kønsbalancen. Dette ville ændre opfattelsen af, hvem der skal inddrages i beslutningsprocessen, og sikre et inklusivt samfund.

»Det er helt klart, at man i dag ikke kan gøre forskel på mænd og kvinder på grund af køn« ⁽³⁾

Men faktum er, at 96,8 % af alle bestyrelsesformænd er mænd.

3.4 Fremgangen i den globale økonomi er et direkte resultat af den menneskelige kapacitet, anført af kvinder, som er drivkraft for geopolitiske forandringer inden for sundhed, uddannelse, social velfærd, miljø og økonomisk produktivitet, og dette er et stærkt forretningsmæssigt argument for at have kvinder i bestyrelser. Kønsdiversitet er ikke blot et aktiv for virksomheders image, men skaber også en tættere forbindelse mellem virksomheder, arbejdstagere, aktionærer og forbrugere. Dermed anerkender man mangfoldighed som et grundlæggende element i alle VSA-politikker i den private sektor på grund af dens værdi, men mange virksomheder har endnu ikke ført planerne ud i livet.

3.5 Uanset, hvor ubehagelige kvoter måtte være, er de et effektivt middel til at sikre kvinder bestyrelsesposter, hvilket Laurence Parisot, formand for MEDEF, understregede i en tale på EØSU's plenarforsamling i 2012: **»Der burde ikke være behov for kvoter – men de er den eneste måde, hvorpå vi kan ændre mænds forudindtagethed over for kvinders inkompetencer«.**

⁽²⁾ Ifølge en konsekvensanalyse.

⁽³⁾ COM(2012) 615 final.

3.6 På den anden side har nogle kvinder i ledende stillinger udtalt sig skarpt imod juridisk bindende kvoter, da de mener, at deres resultater dermed devalueres. Der er en konkret frygt for, at kvoter stigmatiserer kvinder, der påtager sig ledende stillinger.

3.7 For at få kvinder ind i bestyrelserne er det vigtigt at opstille de politikker, der er nødvendige for at tilskynde kvinder til at blive ledere, herunder foranstaltninger, der gør det muligt at forene erhvervs- og familieliv, fremmer networking og karriereudvikling på alle niveauer, skaber større bevidsthed og ændrer holdninger.

4. En drivkraft for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst

4.1 Økonomisk potentiale

4.1.1 Europa fortsætter sine økonomiske kvaler, og en genopretning afhænger af, at man har en fuldt funktionsdygtig arbejdsstyrke, hvilket indebærer kvinders aktive deltagelse. Selv inden krisen var EU's arbejdsmarkedsparter, BusinessEurope/UEAPME, CEEP og EFSI, engagerede i at fremme kønsligestillingen på arbejdsmarkedet og på arbejdspladserne. I 2005 udpegede de fremme af kvinder i beslutningsprocessen som en af deres nøgleprioriteter og anbefalede i deres rapport praktiske redskaber til at fremme inddragelsen af kvinder ⁽⁴⁾.

4.1.2 Europæiske virksomheders konkurrenceevne kræver, at der sættes fokus på vækst igennem innovation, forskning, uddannelse, kompetencer, forbrugerbeskyttelse og virksomhedernes sociale ansvar (VSA), som alle er vigtige mål for Kommissionens bestræbelser på at frembringe flere forretningsmuligheder. For at opnå bæredygtige resultater kræver alle disse områder en afbalanceret kønsfordeling.

4.1.3 51 % af EU's befolkning er kvinder. Mange er højtuddannede og velkvalificerede og dermed en vigtig bestanddel af arbejdsstyrken. Der er flere kvindelige end mandlige studerende på de videregående uddannelser, hvilket fører til, at der er **50 % flere højt kvalificerede kvinder end mænd til rådighed på arbejdsmarkedet**. Davies-rapporten påviste en mangel på arbejdskraft i Det Forenede Kongerige, som kan udbedres ved at engagere to millioner kvalificerede arbejdstagere i løbet af de næste 10 år, hvoraf de fleste bør være højt kvalificerede kvinder ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ http://www.etuc.org/IMG/pdf/framework_of_actions_gender_equality_010305-2.pdf

⁽⁵⁾ Davies, Women on Boards, One Year On, marts 2012 <http://www.bis.gov.uk/assets/biscore/business-law/docs/w/12-p135-women-on-boards-2012.pdf>

4.1.4 Desuden har kvinders økonomiske deltagelse vidtrækkende finansielle og sociale fordele for lande. Global Gender Gap Index for 2011 viste, at **lande med en høj ligestilling har et højere BNP pr. indbygger** ⁽⁶⁾.

4.1.5 Ifølge Goldman Sachs kan flere kvinder i arbejdsstyrken forøge BNP med:

— 21 % i Italien,

— 19 % i Spanien,

— 9 % i Frankrig og i Tyskland og

— 8 % i Det Forenede Kongerige.

4.1.6 En lang række undersøgelser om det økonomiske incitament til at have kvinder i bestyrelser leverer overbevisende argumenter for, at virksomheden vil præstere bedre. Undersøgelser fra Credit Suisse (2012) ⁽⁷⁾, McKinsey (2007) ⁽⁸⁾ og Catalyst (2004) ⁽⁹⁾ har uafhængigt af hinanden påvist en sammenhæng mellem andelen af kvinder i bestyrelser og virksomhedens økonomiske resultater. For eksempel:

— Rapporten fra McKinsey påviste en **41 % højere egenkapitalforrentning for virksomheder med den største andel af kvinder i bestyrelsen** i forhold til virksomheder uden kvinder i bestyrelsen;

— Catalyst opdagede, at **virksomheder med mellem 14,3 og 38,3 % kvinder i topledelsen havde en egenkapitalforrentning, der var 34,1 % højere** end virksomheder, der ikke havde den samme andel af kvinder i topledelsen;

⁽⁶⁾ Global Gender Gap Index for 2011; World Economic Forum, <http://www.uis.unesco.org/>.

⁽⁷⁾ Undersøgelse fra Credit Suisse Research Institute (august 2012): »Gender diversity and corporate performance«.

⁽⁸⁾ Undersøgelse fra McKinsey: Women Matter: Gender Diversity: a corporate performance driver (2007).

⁽⁹⁾ Undersøgelse fra Catalyst: The Bottom Line: Connecting Corporate Performance and Gender Diversity, januar 2004.

— Credit Suisse fandt ud af, at aktier i **virksomheder med kvinder i bestyrelsen præsterede bedre** end aktier i lignende virksomheder uden kvinder i bestyrelsen.

4.1.7 Der findes undersøgelser, der viser, at kønsdiversitet i bestyrelser har haft ringe eller ingen indvirkning på de økonomiske resultater, men den overvejende tendens viser en positiv forbindelse mellem kvinder i bestyrelsen og en virksomheds økonomiske resultater.

4.2 Aktionsplan

4.2.1 Der er flere forklaringer på de forbedrede resultater for virksomheder, der har en mangfoldig kønsrepræsentation i deres bestyrelse. Et af de primære argumenter skal findes i tilbøjeligheden til en mere mangfoldig, kritisk tilgang til forretningsbeslutninger, hvilket skaber en mere proaktiv forretningsmodel.

4.2.2 At forstå mangfoldighed på markedet har en enorm økonomisk værdi, og det er en forudsætning for virksomheder, der agerer på et internationalt marked.

4.2.3 **Innovation og bestyrelsens arbejde:** Den styrke, kvinder tilfører bestyrelsen, ligger i deres mangfoldighed, deres erfaring, deres måde at håndtere problemer, nye markeder og muligheder på gennem deres egen forbrugerekspertise. En mangfoldig tankegang bidrager til innovation og bedre virksomhedsresultater, sætter spørgsmålstejn ved antagelser og tilskynder til et større eksternt fokus på nuværende og nye markeder. Man opnår en enorm gevinst ved udveksling af ideer, som kan anvendes til grænseoverskridende muligheder for repræsentation i bestyrelser. Udfordringen for bestyrelserne ligger i at tilpasse sig til en egentlig mangfoldig sammensætning og finde ud af, hvordan man kan udnytte udfordringer for virksomheden på en konstruktiv måde.

4.2.4 Mangfoldighed i bestyrelser betyder reel mangfoldighed i ordets bredeste betydning. EØSU er ikke fortalende for at begrænse bestyrelsesposter til en lille gruppe kvinder, der pendler imellem en række bestyrelser. Denne praksis, som også er kendt som argumentet om »de gyldne nederdele«, underminerer den vigtigste begrundelse for mangfoldighed i bestyrelser.

ser. Norske undersøgelser viser, at 62 % af mænd kun besidder én bestyrelsespost, mens tallet er 79 % for kvinder. EØSU går ind for kvinders og mænds lige ret til at vælge og have adgang til bestyrelsesposter baseret på fortjeneste.

5. Gennemførelse

5.1 For at opnå de kvantitative mål om kvinder i bestyrelser kræves tiltag, der kan sikre succes. Det er nødvendigt at gennemføre en kombination af kort- og mellemlangsigtede tiltag med henblik på at sikre, at mangfoldigheden i bestyrelser også består efter 2028. Følgende bør tages i betragtning:

5.1.1 **Større synlighed for kvinder i lederroller:** Man bør profilere kvinder, der har opnået bestyrelsesposter, på tværs af medlemsstaterne, skabe opmærksomhed om disse kvinder i erhvervslivet og vise indvirkningen af mangfoldighed i bestyrelser på virksomhedernes resultater.

5.1.2 **Større gennemsigthed i forbindelse med head-hunting af talenter:** Rekrutteringsprocessen for bestyrelsesmedlemmer er i overvejende grad uigennemsigtig og tager udgangspunkt i personlige netværk. For at tiltrække et større udbud af talent er det nødvendigt at formidle muligheder og præsentere dem på en måde, der opfordrer til ansøgninger fra alle talentfulde enkeltpersoner.

5.1.3 **Opbygning og bevarelse af en kritisk masse:** Værdien af en mangfoldig tilgang i en bestyrelse gør sig kun gældende, når den kritiske masse er stor nok til at stille spørgsmålstejn ved antagelser. Derfor er det afgørende, at kvinder udgør mindst 40 % af en bestyrelse. En større gennemsigthed i rekrutteringsprocessen vil sikre, at den bredest mulige vifte af kandidater tages i betragtning, og at man ikke risikerer, at »gyldne nederdele« bliver en realitet⁽¹⁰⁾.

5.1.4 **Udfordring af stereotyper i forhold til kønsroller:** Der er gjort store fremskridt i forhold til roller i hjemmet, der udgør hindringer for kvinders økonomiske deltagelse. Tiltagene er et skridt i den rigtige retning og vil bidrage til at øge kvinders deltagelse i bestyrelser.

⁽¹⁰⁾ »Golden Skirts fill the board rooms«, artikel fra Handelshøjskolen BI i Norge, 31.12.2012. Redigeret af Morten Huse (2011): The »Golden Skirts«, Changes in board composition following gender quotas on corporate boards.

5.1.5 **Oprettelse af en pipeline.** Den langsigtede gevinst ved mangfoldige bestyrelser kræver en stabil tilstrømning af højt kvalificerede enkeltpersoner, som har både ambitioner om og evnerne til at beklæde en bestyrelsespost. Det er afgørende at skabe et miljø, der gør kvinder i stand til at navigere igennem labyrinten ⁽¹⁾ i løbet af deres karrierer og opnå bestyrelsesposter. Ovenstående punkter vil medføre en stærk pipeline. Flere kvindelige forbilleder, en mere gennemsigtig rekrutteringsproces og en klar planlægning af ledelsesudskiftning danner grundlaget for køns mangfoldighed i bestyrelser.

5.1.6 **Oprettelse af en EU-omfattende database** over kvinder, der er kvalificerede til en bestyrelsespost. På den måde vil man kunne håndtere problemstillingen om, at kvinder, der er kvalificerede til en bestyrelsespost, er usynlige. Database vil ydermere begrænse risikoen for, at et lille mindretal af kvinder rekrutteres til mange poster, og skabe større gennemsigthed i ansættelsesprocessen. En EU-omfattende database vil støtte argumentet om krydsning af færdigheder og erfaringer mellem forskellige medlemsstater samtidig med muligheder for at arbejde på tværs af forskellige sektorer.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ Se »Through the Labyrinth: The Truth About How Women Become Leaders« af Alice Eagly og Linda Carli.

BILAG 1

til udtalelse Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 1.2

Ændres som følger:

»EØSU glæder sig over, at andelen af kvinder i selskabsbestyrelser er steget fra 13,7 % i januar 2012 til 15,8 % i januar 2013. Virksomhedernes vilje til forandring er forudsætningen for, at denne udvikling fortsætter, og derfor kan EØSU ikke bakke op om kvoter overordnet set, selv om udvalget anerkender, at Kommissionens forslag i høj grad har bidraget til at skabe opmærksomhed om emnet og dermed til indsatsen for at sætte endnu mere skub i denne udvikling, dette forslag. Selv om udvalget foretrækker frivillige foranstaltninger frem for kvoter, anerkender det, at kønsbalancen i børsnoterede EU-selskaber ikke vil rykke sig meget uden juridisk bindende målsætninger. I dag er blot 13,7 % af bestyrelsesmedlemmer kvinder, hvilket vidner om en tydelig forskelsbehandling.«

Afstemmingsresultat

For: 78

Imod: 102

Hverken for eller imod: 5

Punkt 1.5

Ændres som følger:

»EØSU håber, at alle offentlige og private beslutningstagende organer vil indføre denne mindstenorm ved hjælp af er af den opfattelse, at 40 %-målet kan nås i alle offentlige og private beslutningstagende organer ved hjælp af frivillige foranstaltninger og »peer pressure« samt ved at øge antallet af kvinder (og mænd) i lederstillinger i alle berørte sektorer. Udvalget foretrækker selvregulering og bløde foranstaltninger for at undgå yderligere lovgivning. Denne norm Dette kunne omfatte administrerende direktører, bestyrelser i børsnoterede SMV'er og alle offentlige organer med henblik på at fremme et mere kønsligestillet miljø, et krav om gennemsigtig anvendelse og gennemførelse og en kultur, der er baseret på inklusion og »valg« i samfundet som helhed. EØSU understreger, at en lang række medlemsstater allerede har iværksat en bred vifte af initiativer, der skal øge antallet af kvinder i virksomhedsbestyrelser, og at eventuelle EU-tiltag må respektere sådanne nationale initiativer.«

Afstemmingsresultat

For: 75

Imod: 107

Hverken for eller imod: 3

Punkt 1.7

Tekst slettes:

»EØSU lykønsker Viviane Reding og hendes støtter i Kommissionen, Europa-Parlamentet og andre institutioner med at have taget de første skridt mod et mere afbalanceret EU og med at have udfordret opfattelsen af, hvem der bør være i bestyrelseslokalerne, med henblik på at sikre et mere inklusivt samfund. Der er tale om en vigtig holdningsændring. EØSU anerkender, at der er blevet gennemført grundig forskning, juridisk analyse og høring af civilsamfundet med henblik på at præsentere et praktisk direktiv med den nødvendige fleksibilitet i gennemførelse og tidsfrister for både virksomheder og medlemsstater, samtidig med at nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet overholdes.«

Afstemningsresultat

For: 79

Imod: 107

Hverken for eller imod: 5

Punkt 2.2

Tekst tilføjes:

»Der er væsentlige forskelle mellem EU-medlemsstaterne, hvad angår antallet af kvinder i bestyrelser, som følge af forskellige politikker. Man har forsket i kvinders rolle i bestyrelser i flere årtier og særligt de seneste to år i forbindelse med, at EU har fornyet sit løfte om at fremme ligestilling mellem kønnene i børsnoterede virksomheders bestyrelser. Debatten har bevæget sig mellem indførelse af juridisk bindende kvoter og vedtagelse af selvpålagte regler uden sanktioner for manglende overholdelse. I praksis har udviklingen været langsom inden for frivillige ordninger. **Sidste år skete der kun en stigning på 0,6 % i antallet af kvinder i bestyrelser**, og kun 24 virksomheder skrev under på hensigtserklæringen fra 2011. EØSU påpeger, at menige bestyrelsesmedlemmer sædvanligvis sidder på posten i 3-5 år. Det ville derfor have foretrukket, hvis europæiske virksomheder havde fået mere tid til at underskrive hensigtserklæringen fra 2011 med det sigte at øge antallet af kvindelige bestyrelsesmedlemmer.«

Afstemningsresultat

For: 82

Imod: 90

Hverken for eller imod: 8

Punkt 2.7

Ændres som følger:

~~»Mål har kun en virkning, hvis de ledsages af sanktioner, hvorfor disse bør indføres i tilfælde af manglende overholdelse. Direktivet giver mulighed for bevis for manglende overholdelse i alle sager, men bevisbyrden ligger på virksomheden, der skal bevise, at den har handlet med den fornødne omhu i rekrutteringsprocessen. Sanktioner har den største virkning, hvis de udarbejdes, pålægges og gennemføres af det pågældende land, og af denne grund har Kommissionen blot udarbejdet anbefalinger til retningslinjer for mulige sanktioner. EØSU efterlyser imidlertid en garanti for, at en sanktion i form af, at udnævnelsen eller valget af et menigt bestyrelsesmedlem dømmes ugyldigt eller annulleres, ikke får indvirkning på de beslutninger, denne bestyrelse har truffet. I modsat fald vil de berørte virksomheder lide alvorlig skade.»~~

Afstemningsresultat

For: 71

Imod: 93

Hverken for eller imod: 7

Punkt 2.10

Tekst tilføjes:

»Kun en fleksibel ordning på EU-niveau, der tager højde for mangfoldigheden i medlemsstaterne og i bestyrelsesstrukturerne og samtidig respekterer nærhedsprincippet og den private ejendomsret fuldt ud, kan optimere potentialet af kvinders evner. En virksomhed har forskellige behov, som afhænger af dens produktsortiment og kunder, og som skifter med tiden, afhængig af virksomhedens type, størrelse, ejerstruktur, aktiviteter, udviklingsstadiet etc.«

Afstemningsresultat

For: 80

Imod: 100

Hverken for eller imod: 8

Nyt punkt 2.11

»Derfor havde EØSU foretrukket selvregulering som det rette redskab til at forbedre situationen, da dette ville medføre den nødvendige fleksibilitet til at sikre lige muligheder på alle niveauer samt en passende blanding af begge køn på bestyrelsesniveau, alt efter bestyrelsernes egen cyklus, fornyelse og langsigtede vækstprognoser. EØSU understreger, at en lang række medlemsstater allerede har iværksat en bred vifte af initiativer, der skal øge antallet af kvinder i virksomhedsbestyrelser, og at eventuelle EU-tiltag må respektere sådanne nationale initiativer.«

Afstemningsresultat

For: 78

Imod: 99

Hverken for eller imod: 9

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker

COM(2012) 709 final — 2012/0335 (NLE)

(2013/C 133/14)

Hovedordfører: **Wolfgang GREIF**

Rådet besluttede den 11. december 2012 under henvisning til artikel 148, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker«

COM(2012) 709 final – 2012/0335 (NLE).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium henviste den 11. december 2012 det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, Wolfgang Greif til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 170 stemmer for, 5 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Europa har endnu ikke formået at overvinde krisen. Den splittelse, der præger kontinentet, bliver derfor stadig mere udtalt. I lyset af den økonomiske stramning, som EU er i færd med at gennemtvunge i et forsøg på at overvinde krisen, gentager EØSU sine dybe bekymring for, at hverken de beskæftigelsesmål eller mål for fattigdomsbekæmpelsen, der indgår i Europa 2020-strategien, vil kunne opfyldes.

1.2 EØSU efterlyser en europæisk genopretningsplan med omfattende arbejdsmarkedspolitiske følgevirkninger i størrelsesordenen 2 % af BNP. Det er nødvendigt at gennemføre yderligere nationale investeringer og udpege europæiske investeringsprojekter på en hurtig, målrettet og koordineret måde for at øge beskæftigelsen.

1.3 Fuld inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet i alle stadier i udformningen og gennemførelsen af beskæftigelsespolitikken er en hjørnesten i en vellykket politisk koordinering. EØSU insisterer på, at alle berørte interessenter, herunder udvalget selv, bør have tilstrækkelig tid mellem offentliggørelsen af det næste forslag og fristen for vedtagelse af afgørelsen til at føre en grundig debat om forslaget. Dette er særlig vigtigt med henblik på de nye retningslinjer, der skal vedtages i 2014.

1.4 Herudover har EØSU fremsat forslag under følgende overskrifter:

- Generelle europæiske beskæftigelsesmål bør suppleres med mål for specifikke grupper;
- ungdomsgarantien bør træde i kraft så tidligt som muligt, dvs. ideelt set i det øjeblik, de unge melder sig på arbejdsformidlingen;
- der bør oprettes en særlig ungdomssolidaritetsfond for de hårdest ramte lande, hvis ESF-midlerne ikke slår til;
- kvalitetsstandarder for den første erhvervs erfaring og oplæring på arbejdspladsen bør fremmes;
- vekseluddannelsessystemet med praktikophold bør undersøges med henblik på en bredere anvendelse, hvor arbejdsmarkedets parter skal spille en central rolle;
- usikre ansættelsesforhold bør bekæmpes, f.eks. ved at udvide flexicuritystrategien og fokusere mere på intern fleksibilitet;
- virksomhedernes, herunder navnlig SMV'ernes, rolle i jobskabelsen bør i højere grad anerkendes;
- arbejdsmarkedsinstitutionernes rolle i de nationale reformprogrammer bør styrkes;
- lande, der står i en vanskelig arbejdsmarkedssituation, bør have lettere adgang til EU-midler;
- EU-støtten skal være tilstrækkelig, hvilket der fuldt ud bør tages hensyn til i den flerårige finansielle ramme.

2. Indledning

2.1 Rådet besluttede den 21. oktober 2010 at lade de nye beskæftigelsespolitiske retningslinjer gælde uforandret til 2014 med det formål at fokusere på gennemførelsen⁽¹⁾. Den 28. november 2012 indgav Kommissionen sit forslag til Rådets afgørelse for at opretholde gyldigheden af retningslinjerne for 2013.

2.2 På baggrund af den forværrede beskæftigelsessituationen i de fleste EU-lande, især den voldsomme stigning i ungdomsarbejdsløsheden og den fortsat høje langtidsledighed, og med henblik på at forberede ajourføringen af retningslinjerne næste år, ønsker EØSU at benytte den årlige høring, som er foreskrevet i EUF-traktatens artikel 148, stk. 2, til at gentage sin vigtigste anbefaling fra sidste år vedrørende retningslinjerne og deres gennemførelse⁽²⁾.

3. Generelle bemærkninger

3.1 *Europa 2020-strategiens beskæftigelsesmål bliver måske ikke opfyldt*

3.1.1 Europa vil stå i en yderst anspændt situation på beskæftigelsesområdet i de kommende år. Bestemte grupper rammes hårdere end andre: unge, lavtuddannede, langtidsledige, handicappede, migranter og enlige forsørgere. I finanskrisens femte år tegner samtlige prognoser, herunder også Kommissionens undersøgelse af beskæftigelsen, et fortsat dystert billede for udviklingen på arbejdsmarkedet i hele Europa, i hvert fald i 2013. Europa har endnu ikke formået at overvinde krisen. Den splittelse, der præger kontinentet, bliver derfor stadig mere udtalt.

3.1.2 Opsvinget i beskæftigelsen er gået i stå. Beskæftigelsen falder. Jobskabelsen er fortsat afdæmpet og er endog blevet mindre på trods af et uudnyttet potentiale inden for visse sektorer med høj beskæftigelse og i hele det indre marked. Segmenteringen af arbejdsmarkedet er fortsat stigende, idet der bliver flere tidsbegrænsede kontrakter og mere deltidsarbejde. Beskatningen af arbejdskraft er fortsat høj og er steget i en række medlemsstater. Arbejdsløsheden er igen stigende og har nået nye højder. Ikke kun ungdomsarbejdsløsheden, men også langtidsledigheden er steget til et foruroligende niveau, særlig i medlemsstater, hvor der foregår en stærk finanspolitisk konso-

lidering. Den gennemsnitlige husstandsindkomst falder i mange medlemsstater, og de seneste data tyder på, at der er tendens til stigende og alvorligere former for fattigdom og social udstødelse, idet fattigdom blandt personer i arbejde og social polarisering vokser i mange medlemsstater⁽³⁾.

3.1.3 I lyset heraf gentager EØSU sine dybe bekymring for, at hverken de beskæftigelsesmål eller mål for fattigdomsbekæmpelsen, der indgår i Europa 2020-strategiens inklusive vækstprioritet, vil kunne opfyldes set i lyset af de nuværende politiske præmisser i EU, der fremtvinger en besparelsesorienteret krisestyring.

3.2 *Fremme af et opsving med høj beskæftigelse ved hjælp af en europæisk genopretningsplan*

3.2.1 Spareforanstaltninger, der bevirker en nedgang i efterspørgslen i en medlemsstat, udløser betydelige kædereaktioner i andre stater, hvilket kan sætte gang i en nedadgående spiral. Hvis man iværksætter spareprogrammer samtidig i flere medlemsstater, forværrer vækstudsigterne yderligere, og det er muligt, at der på den måde opstår en ond cirkel af usikkerhed, bl.a. i forbindelse med investeringer i uddannelse og efteruddannelse, forskning og innovation, beskæftigelse og forbrug.

3.2.2 Beskæftigelsespolitikken kan imidlertid ikke rette op på makroøkonomiske politiske fejl. Efter EØSU's mening er det derfor afgørende, at beskæftigelsespolitikken understøtter udbygningen af den europæiske infrastruktur og den kvalitative vækst. Der er et umiddelbart behov for målrettede europæiske og nationale investeringer med en høj beskæftigelsesmæssig effekt, som bør gennemføres på koordineret vis for at øge den beskæftigelsespolitiske gennemslagskraft. Derfor skal man arbejde på højtryk for at mobilisere både private og offentlige investeringer og gennemføre de nødvendige reformer.

3.2.3 Udvalget er enig med Kommissionen i, at væksten i beskæftigelsen i høj grad afhænger af, om det lykkes EU at skabe økonomisk vækst gennem sin politik på områderne makroøkonomi, industri og innovation og supplere dette med en beskæftigelsespolitik, der sigter mod at skabe et opsving med høj beskæftigelse. EØSU er bange for, at mange af de positive forslag i beskæftigelsespakken, der blev vedtaget i april 2012, ikke kan gennemføres, hvis de økonomiske stramninger fortsætter i uformindsket omfang i EU.

⁽¹⁾ Rådets afgørelse 2010/707/EU.

⁽²⁾ Jf. navnlig EØSU's udtalelse af 27. maj 2010 om »Retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker« (EUT C 21 af 21.1.2011, s. 66); EØSU's udtalelse af 22. februar 2012 om »Retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker« (EUT C 143 af 22.5.2012, s. 94); EØSU's udtalelse af 22. maj 2012 om »De sociale konsekvenser af lovgivningen om den nye økonomiske styring« (EUT C 143 af 22.5.2012, s. 23); EØSU's udtalelse af 25. april 2012 om »Strukturfondene – generelle bestemmelser« (EUT C 191 af 29.6.2012, s. 30); EØSU's udtalelse af 12. juli 2012 om »Initiativet »Muligheder for Unge«« (EUT C 299 af 4.10.2012, s. 97) og EØSU's udtalelse af 15. november 2012 om »Et opsving med høj beskæftigelse« (EUT C 11 af 15.1.2013, s. 8-15).

⁽³⁾ COM(2012) 750 final: Årlig vækstundersøgelse 2013, Bilag: Udkast til rapport om beskæftigelsen.

3.2.4 Desuden er EØSU bekymret for, at de foreslåede foranstaltninger alene ikke er nok til at nå målsætningerne i EU's beskæftigelsesstrategi. Derfor har EØSU flere gange efterlyst en europæisk genopretningsplan med omfattende arbejdsmarkedspolitiske følgevirkninger i størrelsesordenen 2 % af BNP. Med vækst- og beskæftigelsespagten, som blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i juni 2012, tog man de første vigtige skridt i denne retning. Nu skal der handling bag ordene for at skabe det stærkt tiltrængte spillerum for bæredygtig vækst og beskæftigelse i hele Europa. EØSU har også efterlyst en social investeringspagt for på langt sigt at overvinde krisen og investere i fremtiden. Udvalget vil nøje følge den sociale investeringspakke, som ifølge Kommissionen vil blive vedtaget i februar.

3.3 Inddragelse af civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter

3.3.1 EØSU har flere gange givet udtryk for sin tilfredshed med den flerårige cyklus af politisk koordinering inden for Europa 2020-strategien og samtidig konsekvent påpeget, at fuld inddragelse af parlamentarikere, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet på europæisk og nationalt niveau i alle stadier i udformningen og gennemførelsen af beskæftigelsespolitikken er en hjørnesten i en vellykket politisk koordinering.

3.3.2 Da retningslinjerne danner rammen omkring medlemsstaternes udformning, gennemførelse og overvågning af de nationale politikker som led i den samlede EU-strategi, insisterer EØSU på, at alle berørte interessenter, herunder udvalget selv, bør have tilstrækkelig tid mellem offentliggørelsen af det næste forslag og fristen for vedtagelse af afgørelsen til at føre en grundig debat om forslaget. Dette er ekstra vigtigt i betragtning af, at den europæiske beskæftigelsespolitik i højere grad skal bidrage til at hjælpe medlemsstaterne med at håndtere krisen.

3.3.3 I overensstemmelse med tidsplanen for det europæiske halvår bør arbejdsmarkedets parter i Europa høre på et tidligt tidspunkt i forberedelsen af den årlige vækstundersøgelse – i forbindelse med fastsættelsen af de centrale strategiske prioriteter for beskæftigelsespolitikken samt udformningen, gennemførelsen og vurderingen af de beskæftigelsespolitiske retningslinjer. Dette er særlig vigtigt med hensyn til de nye retningslinjer, der skal vedtages i 2014.

4. Særlige bemærkninger og konkrete forslag

4.1 **Supplere generelle beskæftigelsesmål med europæiske mål for specifikke grupper:** I tillæg til målet om høj beskæftigelse i hele EU bør der fremover også opstilles kvantificerbare EU-mål for særskilte målgrupper som langtidsledige, kvinder, ældre arbejdstagere, handicappede og navnlig unge. Den vidtgående uddelegering af formuleringen af konkrete mål på det beskæftigelsespolitiske område til medlemsstatsniveau har hidtil givet beskedne resultater. I den forbindelse er

der behov for en særlig indikator med det formål at opnå en væsentlig reduktion af antallet af unge, der står uden job og ikke er under uddannelse (NEET – »not in employment, education, or training«).

4.2 **Ungdomsgarantien bør træde i kraft så hurtigt som muligt:** EØSU går helhjertet ind for Kommissionens forslag om en ungdomsgaranti, hvis mål er at sikre, at alle unge under 25 på et tidligt tidspunkt får et godt tilbud om beskæftigelse, fortsat uddannelse, læreplads eller praktikophold⁽⁴⁾. EØSU mener imidlertid, at det er for sent at gribe ind efter fire måneder. Ideelt set bør ungdomsgarantien træde i kraft så tidligt som muligt, dvs. i det øjeblik de unge melder sig arbejdsløse, da en mislykket overgang skader økonomien og efterlader ar, som aldrig forsvinder. Der skal skabes konkrete foranstaltninger til det formål inden for rammerne af de nationale reformplaner.

4.3 **Oprette en særlig ungdomssolidaritetsfond for de hårdest ramte lande, hvis ESF-midlerne ikke slår til:** EØSU bemærker, at der bør lægges særlig vægt på at sikre ressourcer til unge fra Den Europæiske Socialfond i forbindelse med udarbejdelsen af de finansielle overslag for perioden 2014-2020. Situationens alvor kræver, at der etableres en særlig ungdomssolidaritetsfond som en solidaritetsbaseret løsning i lighed med globaliseringsfonden (EGF). De vanskeligst stillede lande kunne modtage midlertidig støtte i forbindelse med gennemførelsen af ungdomsgarantien. Hvis omkostningerne ikke kan dækkes af ESF-midler alene, skal der flere europæiske midler til (en ungdomssolidaritetsfond) for at sikre finansieringen. Hvis det kunne lade sig gøre at iværksætte redningsforanstaltninger på flere milliarder euro til bankerne, må det også være muligt at tilvejebringe disse midler.

4.4 **Fremme kvalitetsstandards for den første erhvervs-erfaring og oplæring på arbejdspladsen:** EØSU støtter udvikling af færdigheder, der er relevante for arbejdsmarkedet, gennem et aktivt samarbejde mellem erhvervslivet og uddannelsesinstitutionerne. EØSU finder det hensigtsmæssigt at støtte den første erhvervs-erfaring og oplæring på arbejdspladsen og er derfor enig i, at virksomhedspraktik og praktikantophold samt volontørtjenesteprogrammer er vigtige veje for unge til at erhverve færdigheder og erhvervs-erfaring. EØSU understreger betydningen af kvalitetsstandards for virksomhedspraktik og praktikantophold. I den forbindelse bifalder EØSU, at Kommissionen vil fremlægge en kvalitetsramme for at støtte udbud og anvendelse af praktikantophold af høj kvalitet.

4.5 **Undersøge muligheden for en bredere anvendelse af vekseluddannelsessystemer med praktikophold:** Det er vigtigt at mindske kløften mellem arbejdsmarkedets behov, uddannelse og de unges forventninger. Det kan bl.a. gøres ved at indføre incitamenter og støtte til udviklingen af lærlingeordninger af høj kvalitet. EØSU hilser Kommissionens retningslinjer

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse af 21. marts 2013 om »Ungdomsbeskæftigelsespakken« (endnu ikke offentliggjort i EUT).

på dette område velkommen. Det bør undersøges, om vekseldannelsessystemet med sin kombination af virksomheds- og skolekomponenter i erhvervsuddannelsen kan overføres til andre lande. Ungdomsarbejdsløsheden er markant lavere i lande med et vekseldannelsessystem end i lande uden lærlingeordninger. I nogle af de hårdest ramte lande er der desuden interesse for at indføre vekseldannelsesordninger. EØSU efterlyser i den forbindelse bedre udveksling af erfaringer og ESF-støtte til lærlingeordningerne. Det er nødvendigt at befordre en sådan udveksling samt at fremme startfinansieringer og udvikling af en kvalitetsramme for vekseldannelse. EØSU understreger den rolle, inddragelse af arbejdsmarkedets parter spiller i erhvervsuddannelsessammenhæng. Udvalget anser det derfor for nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter i medlemsstaterne inddrages fuldt ud i udformningen og gennemførelsen af disse ordninger og i overvågningen af deres udvikling.

4.6 Bekæmpe usikre ansættelsesforhold: EØSU har allerede udtalt sig om flexicurity ved flere lejligheder. Udvalget glæder sig over, at erfaringerne med krisen har medført, at »flexicuritystrategien« er blevet udvidet. Hidtil har debatten om flexicurity ikke i tilstrækkeligt omfang fokuseret på større intern fleksibilitet. Tidsbegrænsede ansættelser og deltidsbeskæftigelse kan på kort sigt muliggøre overgange og kan i nogle situationer være nødvendige for at give særligt dårligt stillede grupper lettere adgang til arbejdsmarkedet. Den deraf følgende jobusikkerhed må dog kun være midlertidig, og den skal ledsages af foranstaltninger til social sikring. Hvad angår ungdomsarbejdsløshed fraråder EØSU endvidere, at der sættes på for mange midlertidige og udsigtsløse løsninger ved integrationen på arbejdsmarkedet. I stedet for usikre ansættelsesforhold bør der gennemføres foranstaltninger, som sikrer, at tidsbegrænsede ansættelser og job med lav løn og ringe social sikring ikke bliver normen for unge.

4.7 Øget anerkendelse af virksomhedernes rolle i jobskabelsen: Europas virksomheder spiller en afgørende rolle, når det gælder om at overvinde krisen på arbejdsmarkedet. Især små og mellemstore virksomheder (SMV'er) har skabt nye arbejdspladser i de seneste år. Derfor skal SMV'erne have bedre adgang til kapital, og startomkostningerne skal reduceres. Ifølge Kommissionen vil dette kunne få stor betydning for EU's

økonomi: BNP vil stige med ca. 1,5 % eller omkring 150 mia. EUR, uden at det samtidig går ud over beskyttelsen af arbejdstagerne. Også de sociale virksomheder og civilsamfundets organisationer kan bidrage til øget beskæftigelse, hvilket EØSU har påpeget ved flere lejligheder. Desuden gjorde man for nylig i en initiativudtalelse fra CCMI opmærksom på, at kooperativer – navnlig arbejdstagerkooperativer – er med til at sikre flere arbejdspladser, også i krisetider, fordi de reducerer fortjenesten for at beskytte arbejdspladserne ⁽⁵⁾.

4.8 Styrke arbejdsmarkedsinstitutionernes rolle i de nationale reformprogrammer: I mange lande vil det være nødvendigt med en betydelig udbygning af den specifikke støtte, som de offentlige arbejdsformidlinger yder, og i den forbindelse at lægge særlig vægt på ugunstigt stillede grupper. EØSU opfordrer til, at alle medlemsstater undersøger og i givet fald forbedrer mulighederne for at opnå støtte for unge uden beskæftigelse og langtidsledige, der søger en arbejds- eller uddannelsesplads. Det tilrådes, at der i den henseende fastsættes relevante mål i de nationale reformprogrammer.

4.9 Lettere adgang til EU-midler for lande med vanskelige arbejdsmarkedsforhold: Trods stramme budgetter i medlemsstaterne skal den nationale og europæiske støtte til aktive arbejdsmarkedsindgreb – ved siden af støtten til unges og langtidslediges uddannelse og beskæftigelse – bibeholdes og om nødvendigt øges. Medlemsstater, som befinder sig i en særlig vanskelig arbejdsmarkedssituation, og som samtidig skal overholde restriktive budgetkrav, skal have lettere adgang til EU-fondsmidler. Det er nødvendigt med såvel pragmatiske og fleksible fremgangsmåder og forenklet forvaltning af støtten samt et midlertidigt bortfald af kravet om national medfinansiering ved støtte fra ESF og andre EU-fonde.

4.10 Supplerende EU-støtte: Den økonomiske krises alvor sætter spot på, at Kommissionens nuværende forslag til strukturfondene for 2014-2020 måske vil være for lavt til at kunne få den ønskede effekt på den økonomiske vækst og beskæftigelsen og til at kunne skabe mere økonomisk, social og territorial samhørighed i EU. Dette bør der fuldt ud tages hensyn til i den flerårige finansielle ramme (FFR).

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse af 25. april 2012 om »Kooperativer og omstruktureringer« (EUT C 191/24 af 29.6.2012).

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen —
Årlig vækstundersøgelse 2013**

COM(2012) 750 final

(2013/C 133/15)

Hovedordfører: **Xavier VERBOVEN**

Kommissionen besluttede den 19. december 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen – Årlig vækstundersøgelse 2013«

COM(2012) 750 final.

Den 13. november 2012 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Styringsgruppen for Europa 2020.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar, Xavier VERBOVEN til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 180 stemmer for, 4 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Udvalget gør opmærksom på, at dette års vækstundersøgelse offentliggøres på en baggrund af **dystre økonomiske og beskæftigelsesmæssige udsigter**, men også i en tid, hvor der iværksættes **nye foranstaltninger og indgås nye forpligtelser** såsom vækst- og beskæftigelsespagten og den omfattende omlægning af den økonomiske styring i EU. Udvalget henstiller, at vækst- og beskæftigelsespagten og de foranstaltninger, der skal bryde forbindelsen mellem banker og stater, som bankunionen og ECB's nye program (direkte monetære transaktioner), gennemføres hurtigt og på afbalanceret vis, da de vil være yderst vigtige for at få økonomien genoprettet og genskabt tilliden.

1.2 Da det er usikkert, om EU vil kunne nå Europa 2020-målene til tiden, beklager EØSU, at **vækstundersøgelsen 2013 ikke indeholder en analyse af årsagerne til, at udviklingen hen imod opfyldelsen af målene er gået i stå.**

1.3 Med tanke på den trængte økonomi, de negative virkninger for den sociale samhørighed, den høje og stigende arbejdsløshed og den voksende fattigdom **advarer udvalget imod en videreførelse af den nuværende politik med stramninger og mod de meget alvorlige konsekvenser af en dyb og langvarig recession**, som kan svække økonomien strukturelt og bringe overgangen til en miljømæssigt bæredygtig model i fare. Lignende bekymring over situationen i Europa og sparepolitikken indvirkning på den økonomiske vækst høres også fra mange andre internationale politiske aktører.

1.4 Med hensyn til ideen om **»vækstfremmende« konsolidering** har udvalget allerede tidligere ⁽¹⁾ opfordret til, at konsolideringsperioden for de offentlige finanser bliver så fleksibel

som mulig for ikke at skade vækstperspektiverne, og til en »intelligent« balance mellem indtægter og udgifter og mellem udbud og efterspørgsel. Udvalget gentager også sin advarsel om faren ved at udhule systemer for offentlige tjenesteydelser og kollektiv solidaritet, således at den sociale sikring mod de store risici i samfundet (arbejdsløshed, sygdom, aldring) ikke svækkes, og usikkerheden ikke giver sig udslag i større opsparring.

1.5 Hvad angår modellen med **»differentieret« konsolidering** og forslaget om, at medlemsstater, der har problemer med finanserne, »straks« bør »tilpasse finanspolitikken«, mens andre medlemsstater kan lade deres automatiske stabilisatorer virke, tvivler udvalget på, at en sådan kombination af politikker vil fungere. Det kan få direkte negative virkninger for euroområdet som helhed og især for de medlemsstater, som allerede er i dyb recession som følge af stramningerne. Det er tillige klart, at nogle økonomier, i takt med at de overvinder krisen, står foran et langt større arbejde med at genskabe stabiliteten og væksten end andre.

1.6 Udvalget ser med bekymring på de ubalancerede økonomiske politikker og den store vægt, der er lagt på stramninger. Udvalget er af den opfattelse, at finanspolitisk konsolidering for at rette op på alvorlige ubalancer på budgettet kræver en **langsigtet tidshorisont**, og anbefaler en **betydeligt styrket og konkret vækst- og beskæftigelsespagt** som modvægt til den frist, der er fastlagt for den finanspolitiske konsolidering.

1.7 Vækstundersøgelsen 2013 synes at begrunde den finanspolitiske konsolidering i behovet for tillid, især på de finansielle markeder. EØSU anerkender vigtigheden af låne- og kreditmuligheder og af at få rettet op på finanssektoren, men ønsker at understrege, at tilliden hos husholdninger og virksomheder er

⁽¹⁾ EUT C 248 af 25.8.2011, s. 8-15.

lige så vigtig, og at der ikke kan være tillid i en situation, hvor virksomhederne er bekymrede over efterspørgslen, og borgerne er bange for at miste deres job, løn eller sociale sikkerhed. **Tillid på de finansielle markeder og hos forbrugerne og producenterne** må følges ad.

1.8 Udvalget efterlyser en **målrettet indsats for at genskabe væksten, beskæftigelsen, og konkurrenceevnen** i den europæiske økonomi og opfordrer det siddende formandskab til at udstikke en målbevidst dagsorden for vækst. Der er behov for ambitiøse vækst- og beskæftigelsesforanstaltninger og en investeringspolitik med fokus dels på at give en saltvandsindsprøjtning på kort sigt, dels på en strukturel omlægning af den europæiske økonomi for at løfte de grundlæggende opgaver, det er at sikre bæredygtighed, flere og bedre jobs, opadstræbende social konvergens og konkurrenceevne drevet af innovation.

1.9 **Rækkefølgen af de politikker**, der igen skal sætte gang i økonomien ved at stramme de finanspolitiske tøjler, er yderst vigtig ⁽²⁾.

Den nye politiske tilgang til Europas fremtid skal bygge på flere principper. I stedet for at medlemsstaterne konkurrerer mod hinanden er det, der må sættes på, en stærkt integreret europæisk, supranational og flerårig strategi. Markedskræfterne, især de finansielle markeder, skal kontrolleres og styres af demokratisk besluttede politiske prioriteter. Finanserne skal være solide, men også rimelige og retfærdigt fordelt. De stærkere regioner må støtte de svagere regioner og hjælpe sidstnævnte med at indhente efterslæbet og få en mere produktiv, innovativ og stærk økonomi. Til gengæld må medlemsstater, som er i stand til at øge skatteindtægterne, bruge disse indtægter til at nedbringe gældsbyrden.

1.10 Udvalget hilser **vækst- og beskæftigelsespagten** velkommen og henstiller, at Kommissionen og Det Europæiske Råd hurtigt gennemfører den og udvider den til et omfattende europæisk investeringsprogram. EØSU gentager derfor, at **budgettet må styrkes**, så det afspejler EU's ambitioner og de opgaver, der skal løftes, og at man hurtigt må nå til enighed om den næste flerårige finansielle ramme, hvorunder en væsentlig rolle må gives til **EIB**, som arbejder på projekter for at skabe høj beskæftigelse (f.eks. projekter for SMV'er, vigtig infrastruktur, energi og klima).

1.11 EØSU gentager også, hvor vigtig **samhørighedspolitikken** er for at skabe konvergens i hele EU.

1.12 Med henblik på igen at skabe vækst minder udvalget om **det indre markeds** potentiale og nødvendigheden af

innovation for den europæiske økonomis konkurrenceevne. Det fremhæver **den vigtige rolle, som virksomheder, navnlig SMV'er, iværksætteri og virksomhedsnetablering, socialøkonomiske virksomheder og kooperativer** spiller i genopretningen.

1.13 Da de finansielle, økonomiske, sociale og miljømæssige aspekter af krisen ikke kan ses isoleret, mener EØSU, at der bør være større fokus på en grønnere økonomi og det europæiske semester, og beder om, at civilsamfundet i højere grad inddrages på disse områder.

1.14 Hvad angår **beskæftigelse og opkvalificering** understreger EØSU igen behovet for at investere i uddannelse, efter- og videreuddannelse samt livslang læring (herunder praktisk uddannelse på arbejdspladsen, vekseluddannelse for lærlinge) for at fjerne kvalifikationsflaskehalse og afhjælpe den manglende overensstemmelse mellem udbudte og efterspurgte kompetencer.

Udvalget gentager, at det må gøres lettere at komme i arbejde, at de offentlige arbejdsformidlingstjenester må forbedres, der må iværksættes flere aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, og at der må være støtte til iværksættere og selvstændige. Der må sættes alt ind på at rejse investeringer, som kan øge beskæftigelsen.

EØSU henviser til sine nyere udtalelser om disse emner og er for øjeblikket ved at udarbejde særlige udtalelser om ungdomsbeskæftigelsespakken ⁽³⁾ og de fremtidige retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker ⁽⁴⁾.

Udvalget konstaterer, at vækstundersøgelsen 2013 argumenterer for fleksibilitet på arbejdsmarkedet uden stor, hvis overhovedet nogen, hensyntagen til spørgsmålet om sikkerhed. I tidligere udtalelser har det anført, at man er nødt til at **finde en balance mellem fleksibilitet og sikkerhed**, og at det i spørgsmålet om fleksibilitet er vigtigt, »at arbejdsmarkedets parter deltager aktivt i **en stærk og intens social dialog**, hvor de har mulighed for at forhandle [...], øve indflydelse [...] og tage et ansvar« ⁽⁵⁾.

Med hensyn til **lønninger** er udvalget bange for, at strukturelle reformer vil få medlemsstaterne til at underbyde hinanden. Det understreger, at en reform af lønfastsættelsen skal forhandles på plads på nationalt niveau mellem arbejdsmarkedets parter, og beder Kommissionen præcisere sit syn på lønninger, inflation og produktivitet.

⁽²⁾ ETUC/CES, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP, Fælles erklæring om Europa 2020-strategien, 4. juni 2010.

⁽³⁾ EØSU's udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen *Unge på vej ind i beskæftigelse*, COM(2012) 727 final, endnu ikke offentliggjort i EUT.

⁽⁴⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 94-101.

⁽⁵⁾ EUT C 211/48 af 19.8.2008, s. 48-53.

1.15 Udvalget mener, at spørgsmålet om **rimelighed og social retfærdighed** bør vægtes højere. Omkostningerne og fordelene ved reformer må fordeles rimeligt på alle (arbejdstagere, husholdninger, virksomheder).

1.16 Udvalget efterlyser en yderligere indsats for at sikre, at **socialsikringsordningerne beskytter effektivt** mod krisens følger, at den sociale rummelighed fremmes, og at der gennemføres en »strategi for aktiv inklusion«, der sikrer rummelighed på arbejdsmarkedet, og at fattigdommen bekæmpes.

1.17 Endelig gentager EØSU behovet for at øge **den demokratiske ansvarlighed i og legitimiteten af de forskellige processer i det europæiske semester** og forbedre samordningen af de nationale økonomiske politikker. Arbejdsmarkedsdialogen og dialogen med borgerne er yderst vigtige for den rigtige udformning og gennemførelse af politikker og reformer. Der er derfor behov for **tæt samarbejde og høring af arbejdsmarkedets parter**. Udvalget efterlyser en større rolle for arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund på EU-niveau og især på nationalt niveau. Større inddragelse af arbejdsmarkedets parter burde give sig udslag i bedre gennemførelse.

2. Indledning

2.1 Kommissionens meddelelse om den årlige vækstundersøgelse 2013, som markerer starten på det europæiske semester, beskriver, hvad der ifølge Kommissionen bør være de generelle budgetmæssige, økonomiske og sociale prioriteter for 2013. Formålet med det europæiske semester er at forbedre samordningen af de økonomiske og sociale politikker i Europa, så de helt centrale mål i Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst rent faktisk kan nås.

2.2 Den årlige vækstundersøgelse skal fungere som input til de nationale økonomiske og budgetmæssige beslutninger, som medlemsstaterne redegør for i stabilitets- og konvergensprogrammerne og de nationale reformprogrammer.

2.3 På grund af behovet for at fastholde genopretningen og genskabe tilliden har Kommissionen vurderet, at de fem prioriteter fra 2012 også skal gælde for 2013: fortsættelse af en differentieret og væksthæmmende finanspolitisk konsolidering; genetablering af normale lånemuligheder i økonomien; fremme af vækst og konkurrenceevne på kort og længere sigt; bekæmpelse af arbejdsløsheden og krisens sociale konsekvenser og modernisering af den offentlige forvaltning.

2.4 Dette forslag til udtalelse indeholder en analyse, bemærkninger og forslag til vækstundersøgelsen 2013.

— Afsnit 2 indeholder generelle bemærkninger til den kontekst, hvori dette års vækstundersøgelse offentliggøres.

— Afsnit 3 er særlige bemærkninger og forslag. Da Europa ikke synes at være på rette vej mod opfyldelse af Europa 2020-målene, stiller udtalelsen spørgsmål ved valget af en stram finanspolitik og konsekvenserne heraf for økonomien, beskæftigelsen og den sociale samhørighed. Udtalelsen gør gældende, at tiden er kommet til at prioritere realøkonomien, vækst og foranstaltninger på beskæftigelsesområdet. Særligt med henblik på Det Europæiske Råd i marts 2013 opfordres politikerne i EU til at ændre politik og i stedet fokusere på investeringer målrettet mod at give en saltvandsindsprøjtning til økonomien, beskæftigelsen og mod opgaven med at sikre bæredygtig udvikling. Endelig understreges vigtigheden af at inddrage det organiserede civilsamfund og arbejdsmarkedets parter i politikudformningen både på EU- og nationalt niveau.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Baggrunden for dette års vækstundersøgelse er vanskelig med dystre udsigter for væksten og beskæftigelsen. Udvalget deler bekymringen over, at medlemsstaterne på grund af krisens varighed ikke har kunnet fortsætte bestræbelserne på at opfylde deres mål for beskæftigelse, F&U, klima/energi, uddannelse og fattigdomsbekæmpelse, og stadig flere er skeptiske med hensyn til EU's evne til at opfylde disse mål.

Udvalget bemærker endvidere, at vækstundersøgelsen 2013 er skrevet på en baggrund af hidtil usete udviklinger. På den ene side vedtog Det Europæiske Råd vækst- og beskæftigelsespagten ⁽⁶⁾ i juni 2012. På den anden side er der blevet gennemført grundlæggende ændringer af EU's styringsstruktur (først og fremmest øget gensidig overvågning af finanspolitikkerne) som en følge af, at den eksisterende struktur ikke kunne løse den økonomiske krise og forhindre, at den spredte sig, hvilket er en trussel mod euroens og Den Europæiske Unions fortsatte beståen og har forlænget recessionen samt medført stor arbejdsløshed. Udvalget henstiller, at disse foranstaltninger gennemføres så hurtigt som muligt og på afbalanceret vis, da de vil være afgørende for at få økonomien genoprettet og genskabt investorerne, erhvervslivets og forbrugernes tillid.

3.2 EØSU noterer sig den nylige offentliggørelse af to vigtige dokumenter: »Hen imod en egentlig økonomisk og monetær union« ⁽⁷⁾ og »En plan for en udbygget og egentlig Økonomisk og Monetær Union« ⁽⁸⁾, som udvalget er ved at udarbejde en udtalelse om.

⁽⁶⁾ EUCO 76/12, s. 7-15.

⁽⁷⁾ Rapport fra formanden for Det Europæiske Råd, Herman Van Rompuy, 5. december 2012.

⁽⁸⁾ COM(2012) 777 final/2 af 30.11.2012.

Det glæder udvalget, at det er blevet slået helt klart fast, at forbindelsen mellem banker og stater ubetinget må brydes, og at der træffes nogle første skridt i retning mod en bankunion⁽⁹⁾. Der er blevet givet tilsagn om, at »gøre det, der er nødvendigt« for at sikre den finansielle stabilitet, og ECB har forpligtet sig til at træffe betydelige foranstaltninger for at berolige Europas kriseramte statsgældsmarkeder.

En bankunion vil medvirke til at sikre lige låne- og kreditmuligheder for privatpersoner og virksomheder overalt i EU, og det indre marked vil igen kunne blive konkurrencedygtigt, så Europa 2020-målene kan opfyldes.

4. Særlige bemærkninger og forslag

4.1 *Europa har ikke kurs mod at opfylde Europa 2020-målene, hvilket politikerne straks må erkende.*

4.1.1 Udvalget konstaterer desværre, at Europa 2020-strategien bortset fra en kortfattet fodnotehenvisning til en rapport⁽¹⁰⁾ fra Eurostat stort set ikke omtales i Kommissionens vækstundersøgelse. Blot anføres det i meddelelsen: »generelt er EU bagud, når det drejer sig om opfyldelsen af disse mål«. Vækstundersøgelsen indeholder ingen fyldestgørende analyse af de nøjagtige årsager til de manglende fremskridt mod Europa 2020-målene, og spørgsmålet om, hvorvidt de politikker man har valgt, er årsagen til, at EU har rykket sig længere væk fra Europa 2020-strategien, rejses slet ikke. Udvalget mener, at Europa 2020-processen må omlægges radikalt, og struktur-fondsmidlerne omfordeles, så målene kan opfyldes med en anderledes vægtning af balancen mellem på den ene side konkurrenceevne og sparepolitikker og på den anden side vækst, beskæftigelse og socialpolitikker.

4.1.2 Den støt faldende beskæftigelsesfrekvens blandt de 20-64-årige er bekymrende. Tallet er faldet fra 70,3 % i 2008 til 68,6 % i 2011, selvom det er et Europa 2020-mål, at 75 % af befolkningen mellem 20 og 64 år skal være i beskæftigelse. I absolutte tal har Europa mistet 5 millioner jobs i denne periode⁽¹¹⁾. Dette giver sig udslag i højere og stigende arbejdsløshed, som nu har nået 10,7 % i EU-27 og endda 11,8 % i euroområdet⁽¹²⁾.

Krisen har skabt høj arbejdsløshed og kombineret med nedskæringerne i de offentlige udgifter på det sociale område, har den

fra 2009 til 2011 lagt yderligere 5,9 millioner til de 113,8 millioner mennesker, der trues af fattigdom og social udstødelse i EU (24,2 % af befolkningen)⁽¹³⁾.

Det er svært at se, hvordan Europa 2020-målene for beskæftigelsen og om at få løftet 20 millioner mennesker ud af fattigdom kan nås, hvis denne udvikling fortsætter.

4.1.3 I skarp kontrast til verdens andre større økonomier er den europæiske økonomi faldet tilbage i recession i 2012 med økonomiske prognoser om meget lille vækst i 2013 og et usikkert og lige så lille opsving i 2014. Hvis finanspolitikken ikke omlægges, og der ikke gennemføres flere politikker for at fremme væksten og beskæftigelsen, bliver følgen, at arbejdsløsheden og den sociale situation forværres yderligere.

4.1.4 Udvalget bemærker, at mange andre internationale politiske aktører har givet udtryk for lignende bekymringer over situationen i Europa. ILO har advaret om, at yderligere 4,5 mio. jobs kan gå tabt i euroområdet, hvis man ikke i fællesskab går væk fra den barske økonomiske strategi⁽¹⁴⁾. I FN's »Global outlook on the World economic situation and prospects 2013«⁽¹⁵⁾ advares der om, at recessionen i 2012 vil fortsætte og forværres indtil langt ind i 2015⁽¹⁶⁾, hvis der gennemføres endnu skrappe budgetbesparelser i Grækenland, Italien, Portugal og Spanien i 2013. Lagt sammen med USA's balancegang på kanten af en finansiell afgrund (den såkaldte »fiscal cliff«) og Kinas hårde landing ses EU's strategi om finanspolitisk konsolidering som en trussel mod den internationale økonomiske aktivitet. Selv IMF giver i sin World Economic Outlook⁽¹⁷⁾ udtryk for store betænkeligheder og har erkendt, at man alvorligt har undervurderet sparepolitikken indvirkning på den økonomiske vækst, og rejser tvivl om størrelsen af de finanspolitiske multiplikatorer, der er blevet anvendt.

4.1.5 Udvalget advarer politikerne i Europa om, at en langvarig recession kan svække økonomien strukturelt og bringe overgangen til en anden miljø- og energimodel i fare.

Langtidsledighed kan føre til tab af kvalifikationer, desillusion, forskelsbehandling ved ansættelse og udtræden af arbejdsmarkedet og således få langvarige negative strukturelle virkninger for produktiviteten og vækspotentialet.

⁽¹³⁾ Eurostatoversigt: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=0&language=en&pcode=t2020_50

⁽¹⁴⁾ ILO 2012, *Eurozone job crisis: trends and policy responses*, bl.a. s. 11.

⁽¹⁵⁾ United Nations, *World economic situation and prospects 2013 – global outlook*, offentliggjort i december 2012, side 28.

⁽¹⁶⁾ – 0,9 % i 2013, – 2,1 % i 2014 og – 3,3 % i 2015.

⁽¹⁷⁾ IMF 2012, *World Economic outlook, Coping with High Debt and Sluggish Growth*, oktober 2012, bl.a. side 21 og boks 1.1 på side 41.

⁽⁹⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 34-38.

⁽¹⁰⁾ Eurostat, *Statistics in focus*, 39/2010, *Europe 2020 Strategy – towards a smarter, greener and more inclusive EU economy?*

⁽¹¹⁾ COM(2012) 750 final.

⁽¹²⁾ Eurostat, *News release* 4/2013, 8. januar 2013.

Utilstrækkelige offentlige og private investeringer (virksomheder med dårlige efterspørgselsperspektiver) kan påvirke vækstpotentialet i økonomien, da tekniske fremskridt og innovation ikke i tilstrækkelig grad inkorporeres. Det haster derfor med at revurdere de makroøkonomiske politikker og fremme reformforanstaltninger som aktive arbejdsmarkedspolitikker, investeringsincitament og politikker for social inklusion.

Differentieret og vækstfremmende finanspolitisk konsolidering

4.1.6 I vækstundersøgelsen 2013 anerkender Kommissionen, at finanspolitisk konsolidering kan indvirke negativt på økonomien på kort sigt, hvorefter den straks fremsætter to andre argumenter, som reducerer denne virkning til et minimum. Udvalget ønsker at imødegå begge argumenter.

1) Vækstundersøgelsen 2013 omtaler »vækstfremmende konsolidering«, hvormed der menes, at udgiftsnedskæringer er mere »fremmende« for væksten end at øge skatteprovenuet i lande, hvor skattebyrden allerede er høj. Udvalget konstaterer, at Kommissionen ikke præciserer, hvad der er en »høj« skattebyrde, og gør opmærksom på sin udtalelse fra 2011 om intelligente strategier for finanspolitisk konsolidering ⁽¹⁸⁾, hvori det argumenterede for, at konsolideringsperioden for de offentlige finanser bliver så fleksibel som mulig for ikke at skade vækstperspektiverne, og for en »intelligent« balance mellem indtægter og udgifter og mellem det samlede udbud og den samlede efterspørgsel. I samme udtalelse advarede udvalget også om faren ved at udhule systemer for offentlige tjenesteydelser og kollektiv solidaritet. Hvis den sociale forsikring mod de store risici i samfundet (arbejdsløshed, sygdom, alderdom) alvorligt svækkes - som det nu er tilfældet i flere medlemsstater, er det kun naturligt, at denne mere udbredte usikkerhed får husholdningerne til at blive mere forsigtige og spare mere op - og det er det sidste en økonomi i recession har brug for.

2) Det andet argument er, at medlemsstater, der har problemer med finanserne, bør fortsætte den stramme økonomiske politik og endda »straks ... tilpasse finanspolitikken«, mens andre medlemsstater kan lade deres automatiske stabilisatorer virke.

Selvom det er klart, at nogle økonomier, i takt med at de overvinder krisen, står foran et langt større arbejde med at genskabe stabiliteten og væksten end andre, tvivler udvalget på, at en sådan kombination af politikker vil fungere. Kombinationen af en skrap restriktiv finanspolitik i mange medlemsstater og en neutral finanspolitisk kurs i nogle få medlemsstater vil få direkte negative virkninger for euroområdet som helhed og især for de medlemsstater, som allerede er i dyb recession som følge af stramningerne.

4.1.7 Kort sagt er udvalget betænkelig ved økonomiske politikker, der er ubalancerede. Der er blevet lagt alt for stor vægt på økonomiske stramninger, og den finanspolitiske konsolidering, der skal rette op på finanspolitiske ubalancer, er længere tid om at virke. De seneste tal fra IMF Fiscal Monitor ⁽¹⁹⁾ bekræfter dette. Inden for en kort periode (2011-2012) er BNP i euroområdet faldet med 3 % ⁽²⁰⁾ på grund af udgiftsnedskæringer og skattestigninger, hvilket har sat gang i en ny recession. Det er tre gange hurtigere end den konsolidering, de europæiske politikere tidligere blev enige om i den reviderede stabilitetspagt (hvori der tales om, at det strukturelle underskud skal reduceres med mindst 0,5 % af BNP om året).

For at forhindre at samme årsager får samme konsekvenser, anbefaler udvalget en betydeligt styrket og konkret vækst- og beskæftigelsespagt som modvægt til den frist, der er fastlagt for den finanspolitiske konsolidering.

4.1.8 Grundtanken i den årlige vækstundersøgelse 2013 er, at det er altafgørende at få genskabt og fastholdt tilliden, især på de finansielle markeder, da de er i stand til at stramme den finansiering, der er til rådighed i medlemsstaterne. Det er med udgangspunkt heri, at vækstundersøgelsen 2013 fortsætter den barske økonomiske kurs.

4.1.9 Udvalget anerkender, at de finansielle markeder spiller en vigtig rolle i krisen, og at en udbedring af manglerne i sektoren er en forudsætning for genopretningen. Låne- og kreditmuligheder er således livsnerven i enhver økonomi, da virksomheder ellers ikke kan investere og handle, og forbrugere ikke kan købe varer eller bolig.

Udvalget mener dog, at tilliden hos andre økonomiske aktører (husholdninger og virksomheder) er lige så vigtig. Selvom lettere låne- og kreditadgang gør det muligt for virksomheder at handle og vokse, er virkningen af lavere rente og rigelige låne- og kreditmuligheder ikke den samme, hvis borgerne er bekymrede for deres job, løn og/eller sociale sikkerhed, og hvis virksomhederne er meget usikre med hensyn til den fremtidige efterspørgsel.

Udvalget vil gerne understrege, at tillid på de finansielle markeder og tillid hos forbrugere og producenter ikke nødvendigvis er modstridende. I takt med at flere virksomheder, især SMV'er, får gang i normal handel, fordi de igen har adgang til finansiering, vil forbrugere efterhånden genvinde tilliden.

⁽¹⁹⁾ IMF Fiscal Monitor, *Taking stock – a progress report on fiscal adjustment*, oktober 2012.

⁽²⁰⁾ De 3 % svarer til ændringen i det strukturelle underskud mellem 2010 og 2012; det strukturelle underskud beregnes ved at ekskludere virkningerne af konjunktursvingninger. Dette underskud skal korrigeres.

⁽¹⁸⁾ EUT C 248 af 25.8.2011, s. 8–15.

Dertil kommer, at nok er markederne urolige over statsgæld, men de er endnu mere nervøse, når økonomien er i fare for at bryde sammen.

Udvalget minder om en central tanke i udtalelsen om den årlige vækstundersøgelse 2012, nemlig at »statsgældskrisen ikke kan afhjælpes uden tilstrækkelig vækst«⁽²¹⁾. Prioriteres vækst lavt, er der stor risiko for, at der fremtvinges en økonomisk recession, hvorefter gælds bæredygtigheden straks forværres.

4.2 *Kriseforanstaltningerne må vige, og realøkonomien, vækst og foranstaltninger på beskæftigelsesområdet prioriteres.*

Omdannelse af vækst- og beskæftigelsespagten til et omfattende europæisk program for investeringer i bæredygtig vækst

4.2.1 Udvalget efterlyser en målrettet indsats for at genskabe væksten, beskæftigelsen og konkurrenceevnen i den europæiske økonomi og opfordrer det siddende formandskab til at udstikke en ambitiøs dagsorden for vækst. Alt for ofte har Det Europæiske Råd valgt minimalistiske indgreb som vejen ud af krisen og har kun vist handlekraft, når pres fra markederne har truet med at kuldsejle europrojektet. Der er behov for at sikre en mere vedholdende videreførelse af en forsvarlig og afbalanceret økonomisk styring og kombinere den med reformer, som vil øge den strukturelle konkurrenceevne i hele EU og sætte gennemførelsen af Europa 2020-strategien i centrum for det europæiske semester. Enhver form for korrigerende finanspolitiske foranstaltninger følges af nedgang, men hvis udgifterne, der fremmer vækstpotentialet (uddannelse, kurser for arbejdsløse, F&U, støtte til SMV'er) kan holdes på niveau, og foranstaltningerne ledsages af konkrete fremskridt mod at få fjernet fragmenteringen af den finansielle sektor, kan de mellemlange og lange vækst- og beskæftigelsesperspektiver forblive uændrede.

4.2.2 Udvalget hilser vækst- og beskæftigelsespagten velkommen, idet den er et første vigtigt skridt i erkendelsen af, at vækst er afgørende for at komme ud af krisen, og henstiller, at Kommissionen og Det Europæiske Råd hurtigt gennemfører den og udvider den til et konkret og omfattende europæisk investeringsprogram.

4.2.3 Det er de »vækstfremmende udgifter«, der må prioriteres, f.eks. udgifter til uddannelse og kvalifikationer, udgifter til innovation som nøglen til den europæiske økonomis konkurrenceevne, udgifter til at gøre økonomien grønnere, hvilket må blive drivkraften bag den næste industrielle revolution, og udgifter til store netværk, f.eks. højhastighedsinternet, energi- og transportsammenkoblinger. Udnyttelse af potentialet i

sektorer med stor beskæftigelse er altafgørende – sundhedssektoren, den grønne økonomi, seniormarkedet, byggebranchen, tjenesteydelser til virksomheder, turisme osv.

4.2.4 Det indre marked kan stadig skabe fordele, som vil kunne mærkes direkte af virksomhederne, forbrugerne og borgerne, men der er stadig mere at gøre på områder som tjenesteydelser, mobilitet, e-handel, den digitale dagsorden, e-udbud, mikro- og familievirksomheder, tiltag til fremme af etableringen af nye virksomheder samt inden for forbrugerbeskyttelse og den sociale dimension af det indre marked. Der er brug for større gennemsigtighed og større bevidsthed, deltagelse og ansvarlighed i civilsamfundet⁽²²⁾.

4.2.5 Udvalget betoner den vigtige rolle, som virksomheder, især SMV'er, iværksætter og virksomhedsetablering spiller i genopretningen og som drivkraft for økonomisk vækst, innovation, kvalifikationer og jobskabelse. Udnyttelse af SMV'ernes potentiale omfatter forskellige tiltag som at lette deres internationalisering, fjerne administrative byrder, nedbringe etableringsomkostningerne og gøre det lettere for dem at få adgang til lån og kredit, kapitalmarkederne, SMV-rettede obligationsplatforme, strukturfondsmidler og lånegarantier.

4.2.6 Udvalget påpeger endvidere, at socialøkonomiske virksomheder er vigtige for den europæiske sociale model og det indre marked. De fortjener tydelig anerkendelse og støtte, særligt i det aktuelle barske økonomiske klima, og der må tages hensyn til deres særlige karakteristika ved udformningen af EU-politikker.

4.2.7 Også kooperativernes rolle må nævnes, da de bidrager til den sociale og territoriale samhørighed, udvikler nye iværksætterinitiativer og er mere stabile og modstandsdygtige end andre typer af virksomheder, og selv i krisetider værner om arbejdspladserne⁽²³⁾.

4.2.8 Det glæder udvalget, at vækstundersøgelsen 2013 understreger vigtigheden af at iværksætte tiltag til fremme af bæredygtig udvikling, vedvarende energi og energieffektivitet med henblik på at nå Europa 2020-strategiens klima- og energimål⁽²⁴⁾. Fremme af en ressourceeffektiv og »grøn« lavemissionsøkonomi er vigtig for at opretholde den økonomiske konkurrenceevne og fremme beskæftigelsen. Ligeledes er det nødvendigt med omfattende bygningsrenoveringer for at gøre dem energieffektive, og der skal investeres i miljøvenlige transporttjenester, affaldshåndtering og vandforvaltning. Samtidig

⁽²²⁾ EUT C 76 af 14.3.2013, s. 24-30.

⁽²³⁾ EUT C 191 af 29.6.2012, s. 24-29.

⁽²⁴⁾ Europa 2020-målene: udledningen af drivhusgas skal være nedbragt med 20 % i forhold til 1990'erne, 20 % af energien skal komme fra vedvarende energikilder i 2020, og ressourceeffektiviteten skal være øget med 20 % i 2020.

⁽²¹⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 51-68, punkt 16.

skal energitransmissionsnetene udbygges, så det bliver muligt at transportere store mængder og udveksle elektricitet i hele Europa. For at forbedre EU's konkurrenceevne yderligere bør der tillige investeres i højtydende transeuropæiske transportnet og i at udvide infrastrukturen til bredbåndsnet.

4.2.9 Industripolitikken, effektiv anvendelse af naturressourcerne og innovation må alle bruges til at skabe bæredygtig vækst.

4.2.10 Der er brug for massive investeringer for at sætte gang i strukturændringer og sørge for, at EU's økonomi har kurs mod intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst.

Udvalget noterer sig den aftale, stats- og regeringscheferne har indgået om den næste flerårige finansielle ramme (FFR), og understreger vigtigheden af en FFR, som gør det muligt at nå Europa 2020-målene.

EØSU henviser til sine seneste udtalelser om EU-budgettet ⁽²⁵⁾, hvori det konsekvent har anført, at EU har behov for et styrket budget, hvis det skal klare de aktuelle udfordringer. I stedet for at betragte EU-budgettet som en byrde bør det ses som et intelligent redskab til at opnå stordriftsfordele, nedbringe omkostninger og styrke konkurrenceevnen, væksten og beskæftigelsen.

Der kunne desuden rejses flere midler ved hjælp af supplerende finansieringskilder. EØSU støtter EIB's tiltag, der stiller langfristet finansiering til rådighed for investeringer i realøkonomien og tiltrækker yderligere privat finansiering. Udvalget hilser det velkommen, at projekter med den største indvirkning på den bæredygtige vækst og det største beskæftigelsespotentiale (såsom projekter for SMV'er, videnøkonomien, menneskelige ressourcer, energieffektivitet og klimaændringerne) vil blive prioriteret, og opfordrer til, at de øgede midler, der tilføres EIB, hurtigst muligt kanaliseres ud til SMV'erne. Udvalget bifalder også muligheden for, at EIB kan garantere private investeringer i renovering af bygninger for at gøre dem energieffektive.

EØSU går også ind for, at der indføres projektobligationer til at få gang i finansieringen af vigtige infrastrukturprojekter inden for transport, energi og ikt. Det er et vigtigt første skridt i retning af et stærkt tiltrængt EU-investeringsprogram i de kommende år.

⁽²⁵⁾ EUT C 229 af 31.7.2012, s. 32–38 og EUT C 248 af 25.8.2011, s. 75–80.

4.2.11 EØSU gør opmærksom på samhørighedspolitikens betydning for at opnå økonomisk, social og territorial konvergens i hele EU i overensstemmelse med Europa 2020-strategien. EØSU gentager, at der er behov for en fælles og integreret samhørighedspolitik, hvori civilsamfundet aktivt inddrages, og som i højere grad har fokus på reelle, bæredygtige resultater og kan støtte de mindre udviklede medlemsstater og dem, der er hårdest ramt af krisen ⁽²⁶⁾.

4.2.12 Udvalget bifalder, at vækstundersøgelsen lægger vægt på en modernisering af den offentlige forvaltning. Som udvalget ser det, indebærer dette bl.a., at offentlige indkøb skal bruges som drivkraft for innovation, at korruption skal bekæmpes, skatte- og afgiftsopkrævningen gøres mere effektiv, at der skal tilvejebringes tilstrækkelige finansielle midler, og at kapaciteten til at absorbere strukturfondsmidlerne skal øges.

Jobskabelse og opkvalificering

4.2.13 I vækstundersøgelsen 2013 anerkendes det, at »Efter flere år med svag vækst har krisen alvorlige samfundsmæssige konsekvenser«, og at »Arbejdsløsheden er steget markant, og nød og fattigdom bliver mere og mere udbredt«. Nogle grupper – de unge, kortuddannede, langtidsledige, eneforsørgere og personer med indvandrerbaggrund ⁽²⁷⁾ – er hårdere ramt end gennemsnittet.

Der må sættes alt ind på at rejse offentlige og private investeringer, som kan øge beskæftigelsen. EØSU har igen og igen efterlyst en europæisk genopretningsplan med omfattende arbejdsmarkedspolitiske følgevirkninger i størrelsesordenen 2 % af BNP ⁽²⁸⁾. EØSU har også efterlyst en »social investeringspagt« for at modvirke krisen på en måde, der er bæredygtig, og investere i fremtiden ⁽²⁹⁾.

Udvalget gentager, at flere må ud på arbejdsmarkedet, kvalifikationsniveauet højnes, mobiliteten fremmes, de offentlige arbejdsmarkedsformidlingstjenester forbedres, der må iværksættes aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, og der må være støtte til iværksættere og selvstændige. For visse regioners og sektors vedkommende er udvalget enig i Kommissionens beskrivelse af misforholdet mellem på den ene side høj arbejdsløshed og på den anden side situationer, hvor de rette kvalifikationer mangler, og hvor udbud og efterspørgsel er dårligt afstemt

Det foreslår endvidere foranstaltninger til fremme af en arbejdsmarkedsdialog på et passende niveau om arbejdstidsfordelingen.

⁽²⁶⁾ EUT C 44 af 15.2.2013, s. 76–82.

⁽²⁷⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 94–101.

⁽²⁸⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 65–70.

⁽²⁹⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 23–28.

Udvalget hilser Kommissionens nyligt offentliggjorte ungdomsbeskæftigelsespakke velkommen⁽³⁰⁾. Forslagene deri, herunder gennemførelsen af en ungdomsgaranti, bør iværksættes i tide og være bindende samt understøttes med tilstrækkelige ressourcer. Alle medlemsstater bør gives mulighed for at vedtage disse forslag.

4.2.14 Udvalget henstiller igen, at der investeres i uddannelse, efter- og videreuddannelse samt livslang læring (herunder praktisk uddannelse på arbejdspladsen, vekseluddannelse for lærlinge) for at fjerne kvalifikationsflaskehalse og afhjælpe den manglende overensstemmelse mellem udbudte og efterspurgte kompetencer⁽³¹⁾.

4.2.15 Den Europæiske Socialfond – suppleret af Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen – må fokusere på at beskytte dårligt stillede grupper mod virkningerne af krisen⁽³²⁾, og der bør etableres en særlig ungdomssolidaritetsfond⁽³³⁾.

Behov for en afbalanceret tilgang til arbejdsmarkedsreformer

4.2.16 Udvalget konstaterer, at vækstundersøgelsen 2013 argumenterer for fleksibilitet på arbejdsmarkedet uden stor, hvis overhovedet nogen, hensyntagen til spørgsmålet om sikkerhed.

Udvalget tager til efterretning, at beskæftigelsen muligvis kunne øges, hvis man mindsker forskellene i jobbeskyttelsen mellem forskellige former for ansættelseskontrakter og således hindrer, at arbejdsmarkedet segmenteres. Udvalget minder dog om, at det i en tidligere udtalelse⁽³⁴⁾ har anført, at man er nødt til at finde en balance mellem fleksibilitet og sikkerhed. »[F]lexicurity-begrebet indebærer [ikke] en unilateral og ulovlig indskrænkning af arbejdstagernes rettigheder«. Udvalget har ved flere lejligheder understreget behovet for, at »arbejdsmarkedets parter deltager aktivt i en stærk og intens social dialog, hvor de har mulighed for at forhandle om, øve indflydelse på og tage et ansvar for flexicurity-modellens udformning, elementer og resultater«⁽³⁵⁾. EØSU understreger endvidere, at det er nødvendigt at »tilvejebringe hensigtsmæssig sikkerhed for arbejdstagere under alle former for kontrakter for at takle et opdelt arbejdsmarked«⁽³⁶⁾.

Udvalget gør opmærksom på, at fleksibilitet ikke kan korrigere fejl i den makroøkonomiske efterspørgsel og kan forværre

situationen, hvis stabile kvalitetsjob erstattes af usikre ansættelsesforhold. Endvidere er der en risiko for, at økonomien bliver langt mere sårbar over for negative økonomiske chok, hvis der ikke længere er nogen foranstaltninger (jobsikkerhed, arbejdsløshedsunderstøttelse), der afbøder disse chok.

Strukturreformer på lønområdet

4.2.17 Udvalget minder om, at en reform af lønfastsættelsen skal forhandles på plads på nationalt niveau mellem arbejdsmarkedets parter. De skal finde balancen mellem tilstrækkelig vækst i efterspørgslen, prisstabilitet, sikring mod store og/eller voksende uligheder og fortsat være konkurrencedygtige på priser. Udvalget er bange for, at strukturreformer på lønområdet vil få medlemsstaterne til at underbyde hinanden, hvilket vil mindske den interne efterspørgsel i EU og bidrage til en mere udtalt overvurdering af euroen, da euroområdet overskud over for udlandet vil stige. ILO⁽³⁷⁾ bekræfter denne tendens og advarer om de vidtrækkende økonomiske og sociale følger.

Det syn på mindstelønninger om, at de skal give »den rette balance mellem jobskabelse og passende indkomst«, der kommer til udtryk i vækstundersøgelsen, afspejler den overordnede tanke, at der er en afvejning mellem jobskabelse og forskellige faktorer som kvaliteten af beskæftigelsen og viljen til at tage imod et jobtilbud. Udvalget stiller spørgsmål ved, om der virkelig er sådan en afvejning, eftersom ILO's undersøgelser af erfaringer med mindsteløn i EU ikke har fundet dokumentation for, at mindsteløn ødelægger beskæftigelsen⁽³⁸⁾. Udvalget minder om princippet om, at »arbejde skal betale sig«, der nok blev slået fast inden krisen, men stadig skal håndhæves.

Udvalget beder Kommissionen om at præcisere sit syn på lønninger, inflation og produktivitet. Mens det i Kommissionens meddelelse om beskæftigelsespakken⁽³⁹⁾ præciseres, at reallønningerne skal afstemmes med udviklingen i produktivitet, fremgår det ikke af vækstundersøgelsen 2013, om det er de nominelle lønninger eller reallønningerne, der skal afstemmes med produktiviteten. Forskellen mellem de to er meget afgørende, da der i sidstnævnte tilfælde skabes mulighed for kun at indregne produktivitet, men ikke længere inflation, i de nominelle lønninger. En sådan »regel« vil indebære en risiko for nul-inflation, som bliver til deflation i tilfælde af negative økonomiske chok.

Større social retfærdighed

4.2.18 Helt generelt mener udvalget, at spørgsmålet om rimelighed og social retfærdighed bør tillægges større betydning. Hvis der skal opbygges tillid, og politikkerne gennemføres effektivt, må omkostningerne og fordelene ved den økonomiske

⁽³⁰⁾ COM(2012) 727 final – som EØSU er i gang med at udarbejde en udtalelse om (SOC/474 – CES2419-2012_00_00_TRA_APA).

⁽³¹⁾ EØSU er i gang med at udarbejde en udtalelse (SOC/476 – CES658-2013_00_00_TRA_APA) om Kommissionens meddelelse *Nytænkning på uddannelsesområdet: investering i kvalifikationer for bedre socio-økonomiske resultater*, COM(2012) 669 final.

⁽³²⁾ EUT C 143 af 22.5.2012, s. 82-87.

⁽³³⁾ EUT C 11 af 15.1.2013, s. 65-70.

⁽³⁴⁾ EUT C 211 af 19.8.2008, s. 48-53.

⁽³⁵⁾ EUT C 256 af 27.10.2007, s. 108-113, punkt 1.3.

⁽³⁶⁾ EUT C 211 af 19.8.2008, s. 48-53, punkt 1.1.1.

⁽³⁷⁾ ILO 2012, *Global wage report 2012/2013 – Wages and equitable growth*.

⁽³⁸⁾ ILO 2010, *The minimum wage revisited in the enlarged EU*, s. 26.

⁽³⁹⁾ COM(2012) 173 final.

politik og strukturreformer fordeles rimeligt på alle (arbejds-tagere, husholdninger, virksomheder). Udvalget erkender, at der i vækstundersøgelsen lægges vægt på gennemsigtighed og rimelighed, når det gælder de samfundsmæssige virkninger, og beder Kommissionen holde øje med, om de nationale regeringers politikker tager hensyn hertil i deres reformprogrammer.

Større social rummelighed og fattigdomsbekæmpelse

4.2.19 Udvalget er, som anført i vækstundersøgelsen, helt enig i, at der er behov en yderligere indsats for at sikre, at socialsikringsordningerne beskytter effektivt mod krisens følger, at den sociale rummelighed fremmes med gennemførelse af en »strategi for aktiv inklusion«, der sikrer rummelighed på arbejdsmarkedet, og at fattigdommen bekæmpes.

Større ligestilling mellem mænd og kvinder

4.2.20 EØSU mener, at ligestillingsaspektet, som ikke er behandlet i nogen af Europa 2020-strategiens syv flagskibsinitiativer, nu må integreres i processen, der udgør det europæiske semester (f.eks. i de nationale reformprogrammer), da det er af afgørende betydning for at opfylde de overordnede Europa 2020-mål ⁽⁴⁰⁾.

4.3 Betydningen af det organiserede civilsamfunds og arbejdsmarkedets parter inddragelse i det europæiske semester

4.3.1 Udvalget nævner igen behovet for at øge den demokratiske ansvarlighed og gennemsigtigheden i de forskellige processer i det europæiske semester og forbedre samordningen af de nationale økonomiske politikker. I en situation, hvor der ikke længere er tillid til EU-institutionernes evne til at opnå resultater, er det meget vigtigt, at de institutioner, der repræsenterer borgerne, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet, gives en større rolle for at øge legitimiteten og medansvaret. Den

vertikale og horisontale dialog er afgørende ⁽⁴¹⁾, og bestemmelserne om deltagelsesdemokrati i artikel 11 i EU-traktaten må gennemføres så hurtigt som muligt ⁽⁴²⁾.

Udvalget mener ikke, at det ordvalg, der i vækstundersøgelsen benyttes til at beskrive den rolle, arbejdsmarkedets dialogen spiller, er dækkende. Arbejdsmarkedets parter skal inddrages i et tæt samarbejde – og ikke kun høres – om eventuelle nødvendige strukturreformer. Dialogen med arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund, f.eks. forbrugerorganisationer, er yderst vigtig for den rigtige udformning og gennemførelse af politikker og reformer. De kan øge troværdigheden og den sociale accept af reformer, da konsensus og tillid kan være med til at få interessenter til at engagere sig og sikre, at reformerne bliver vellykkede. Arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer kan evaluere virkningen af politikker og om nødvendigt fremsætte advarsler på et tidligt tidspunkt. I mange tilfælde er det de sociale organisationer, og navnlig arbejdsmarkedets parter, der i praksis skal omsætte de politikker, der foreslås ⁽⁴³⁾.

Udvalget efterlyser en større rolle for arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund på såvel EU- som nationalt niveau. De bør effektivt og rettidigt inddrages inden for rammerne af det europæiske semester og i udarbejdelsen af de årlige vækstundersøgelser, retningslinjerne for beskæftigelsen, de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik (der tilsammen udgør Europa 2020-strategiens integrerede retningslinjer) og de landespecifikke anbefalinger. På nationalt niveau bør arbejdsmarkedets parter og det organiserede civilsamfund inddrages tættere i udformningen af de nationale reformprogrammer, og EØSU vil fortsætte sit tætte samarbejde med sine netværk af nationale økonomiske og sociale råd/lignende organisationer om at forsyne de europæiske politikere med information om disse organisationers inddragelse på nationalt niveau. Større inddragelse af arbejdsmarkedets parter burde give sig udslag i bedre gennemførelse.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁴⁰⁾ EUT C 76 af 14.3.2013, s. 8-14.

⁽⁴¹⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 122-127.

⁽⁴²⁾ EØSU's udtalelse om *Principper, procedurer og foranstaltninger for gennemførelsen af Lissabontraktatens artikel 11, stk. 1* og, EUT C 11 af 15.1.2013, s. 8.

⁽⁴³⁾ EØSU's udtalelse om *Meddelelse fra Kommissionen For stabilitet, vækst og beskæftigelse*, EUT C 44 af 15.2.2013, p. 153.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde

COM(2012) 499 final — 2012/0237 (COD)

(2013/C 133/16)

Ordfører: **Henri MALOSSE**

Medordførere: **Georgios DASSIS, Luca JAHIER**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 10. oktober og 22. oktober 2012 under henvisning til artikel 304, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde«

COM(2012) 499 final – 2012/0237 (COD).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 15. november 2012 i overensstemmelse med forretningsordenens artikel 19, stk. 1, at nedsætte et underudvalg til forberedelse af dette arbejde.

Underudvalget »Finansiering af europæiske politiske partier«, der havde fået til opgave at forberede udvalgets arbejde på området, vedtog sit forslag til udtalelse den 30. januar 2013 (ordfører: Henri MALOSSE, medordførere: Georgios DASSIS og Luca JAHIER).

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 487. plenarforsamling den 13.-14. februar 2013, mødet den 13. februar 2013, følgende udtalelse med 155 stemmer for, 1 imod og 6 hverken for eller imod:

1. EØSU understreger ligesom Kommissionen og Europa-Parlamentet, at EU kun kan komme til at fungere bedre, hvis der på europæisk niveau findes partier og politiske fonde, som er mere kendte og nyder større anerkendelse, er mere repræsentative samt tættere på borgerne.

2. EØSU støtter oprettelsen af en harmoniseret juridisk statut for politiske partier og europæiske politiske fonde samt en revision af kontrollen med deres funktion, så man kan indføre forbedringer i deres interne demokratiske funktion, deres effektivitet, synlighed og transparens samt på det regnskabsmæssige plan.

3. Dermed lægger EØSU navnlig vægt på, at de politiske partier og fonde, der omfattes af denne statut, også tilslutter sig formålene med den europæiske konstruktion samt de vigtige underliggende værdier, således som de er nedfældet i de europæiske traktater og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

3.1 Med hensyn til den europæiske konstruktions målsætninger er EØSU af den opfattelse, at de berørte partier og fonde bør være fortalere for mere fred, samarbejde mellem stater og folk, fremme af økonomiske og sociale fremskridt og borgernes velfærd samt en demokratisk udøvelse af ytringsfriheden.

3.2 Vedrørende efterlevelsen af de grundlæggende værdier, der er sikret på europæisk plan, understreger EØSU, at det er nødvendigt at overholde de værdier, der er forankret i de europæiske traktater, navnlig præambelen til traktaten om Den Europæiske Union, Den Europæiske Unions charter om grundlæg-

gende rettigheder, der navnlig i artikel 21 knæsetter forbuddet mod forskelsbehandling, uanset hvad den udspringer af. Princippet om ligestilling mellem kvinder og mænd på alle områder, der er nedfældet i chartrets artikel 23, bør desuden omsættes i praksis i alle ledende instanser i de europæiske politiske partier og fonde.

3.3 EØSU anbefaler, at de grundlæggende principper som nævnt ovenfor valideres gennem en erklæring fra de politiske partier og fonde, der ønsker at blive omfattet af en europæisk juridisk statut. Det er op til Europa-Parlamentet og navnlig Udvalget om Konstitutionelle Anliggender, at overvåge og rapportere tilfælde af overtrædelse af de grundlæggende rettigheder og principper, der er nedfældet i EU-traktaterne.

3.4 EØSU minder endvidere om den nøglerolle, som Den Europæiske Unions Domstol vil spille for overvågningen af efterlevelsen af disse principper, gennem muligheden for sagsanlæg via hasteproceduren.

4. EØSU understreger ligeledes behovet for ikke blot at støtte de europæiske politiske partier og fonde, der allerede er på plads, men også støtte og opmuntre til udviklingen af nye partier og nye fonde på dette niveau, som opfylder kriterierne for drift, overholdelse af værdisæt og repræsentativitet.

4.1 Med hensyn til den yderligere betingelse for at være berettiget til støtte, nemlig at partiet skal have en folkevalgt i Europa-Parlamentet, er dette næppe relevant, navnlig fordi afstemningsprocedurerne og dermed succeskriterierne, altid varierer meget mellem medlemsstaterne.

4.2 EØSU foreslår derfor at holde fast ved referencer såsom repræsentativitet, som er mere tilbøjelige til ikke at skabe vilkårlig forskelsbehandling. Udvalget foreslår i denne henseende at lade sig inspirere af de kriterier, der er fastlagt for de europæiske borgerinitiativer og foreslår at indføre som betingelse, at partiet ved det seneste valg til Europa-Parlamentet opnåede mindst én million stemmer fra mindst syv forskellige lande.

4.3 De europæiske partiers og fondes finansiering, budgetter og donationer skal være transparente og offentlige. Borgerne har ret til at blive informeret om finansieringsmåder og om de udgifter, der afholdes af partierne og fondene. Eventuelle sanktioner og/eller indstilling af finansiering skal offentliggøres i pressen.

5. EØSU agter ligeledes i forbindelse med behandlingen af nærværende forslag til forordning kraftigt at minde om den forskelsbehandling, der fortsat findes og endda tenderer til at blive værre mellem på den ene side de politiske europæiske partier og fonde og på den anden side sammenslutninger og fonde, der forfølger mål af almen interesse på europæisk plan (vedrørende økonomi, faglige sammenslutninger, sociale, humane, kulturelle, miljømæssige, sportslige mål osv.).

5.1 EU-traktaten, også kaldet »Lissabontraktaten«, knæsetter i artikel 11 deltagelsesdemokratiet og dermed betydningen af de sammenslutninger og fonde, der fører debatten i EU's offentlige rum. EØSU understreger, at disse europæiske netværk har fået endnu større betydning og til tider ligefrem dominerende stilling i en tid med internet for alle. I kraft af deres funktion som nye led i deltagelsesdemokratiet spiller netværkene allerede en betydelig og stadig større rolle for informationen i de offentlige debatter og i den europæiske opinionsdannelse. De beriger og kompletterer derved strukturerne på nyttig vis i den repræsentative demokratiske politik. Denne merværdi er særlig indlysende på europæisk plan, for så vidt som deltagelsesdemokratiets mange forgreninger helt naturligt går på tværs af grænserne.

5.2 I betragtning af den kløft, der pga. krisen er ved at opstå mellem borgere, ledere og de europæiske politikere, advarer

EØSU således Kommissionen mod de negative og uønskede konsekvenser af en uhensigtsmæssig tilgang, der udelukkende fokuserer på europæiske politiske »foreningers« specifikke og uafhængige rettigheder uden at indrømme tilsvarende rettigheder over for andre europæiske foreninger. EØSU vil især gerne minde om, at selve konsolideringen af et politisk Europa fortsat hænger uløseligt sammen med et borgernes og civilsamfundets Europa, der støtter sig til sammenslutninger og organisationer, der råder over passende, effektive og fælles retsinstrumenter på dette niveau.

5.3 EØSU kritiserer endnu en gang, at Kommissionen for flere år siden besluttede, at tilbagetrække projektet om en statut for den europæiske forening på grund af påståede vanskeligheder med at etablere en politisk aftale i Rådet; en begrundelse, der efter EØSU's opfattelse i en sådan sag hverken forekommer acceptabel eller materielt verificerbar.

5.4 EØSU minder ligeledes om sin bekymring over de evindelige hindringer for konsolideringen af virksomheder med europæisk statut, uanset hvorvidt det skyldes, at den eksisterende statut ikke er attraktiv, hvilket tyder på en fuldstændig fejlslagen proces, eller konstante forsinkelser og blokeringer mod en forenklet statut, der er åben over for en betragtelig række virksomheder i alle størrelser.

6. EØSU minder blandt andet om sin støtte til forslaget om en statut for den europæiske almenyttige fond, hvilket udvalget også gav udtryk for i sin udtalelse af 18. september 2012 ⁽¹⁾, og lægger vægt på, at man er nødt til at undgå enhver forskelsbehandling i forbindelse med de europæiske politiske fonde.

7. Udvalget tilslutter sig således en harmoniseret, juridisk statut for europæiske politiske partier og fonde, men ser dog gerne i betragtning af ovenstående iagttagelser og i henhold til EU's princip om ikke-diskrimination, at Kommissionen snart forelægger en tilsvarende forordning om en europæisk statut for og finansiering af europæiske politiske sammenslutninger med andre formål end politiske, og at arbejdet med at vedtage forordningen om en statut for den europæiske almenyttige fond kommer til at gå hurtigt.

Bruxelles, den 13. februar 2013

Staffan NILSSON

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 351 af 15.11.2012, s. 57.

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2013/C 133/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede — COM(2012) 617 final — 2012/295 (COD)	62
2013/C 133/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om en mere ligelig kønsfordeling blandt menige bestyrelsesmedlemmer i børsnoterede selskaber og tilhørende foranstaltninger — COM(2012) 614 final — 2012/0299 (COD)	68
2013/C 133/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker — COM(2012) 709 final — 2012/0335 (NLE)	77
2013/C 133/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen — Årlig vækstundersøgelse 2013 — COM(2012) 750 final	81
2013/C 133/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde — COM(2012) 499 final — 2012/0237 (COD)	90

ABONNEMENTSPRISER 2013 (ekskl. moms, inkl. normale forsendelsesomkostninger)

EU-Tidende, L- + C-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	1 300 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, papirudgave + årlig dvd	22 officielle EU-sprog	1 420 EUR pr. år
EU-Tidende, L-udgaven, kun papirudgave	22 officielle EU-sprog	910 EUR pr. år
EU-Tidende, L- + C-udgaven, månedlig kumulativ dvd	22 officielle EU-sprog	100 EUR pr. år
Supplement til EUT (S-udgaven), udbud og offentlige kontrakter, dvd, 1 udgave pr. uge	Flersproget: 23 officielle EU-sprog	200 EUR pr. år
EU-Tidende, C-udgaven — udvælgelsesprøver	Sprog iht. udvælgelsesprøve(r)	50 EUR pr. år

Den Europæiske Unions Tidende, der udkommer på EU's officielle sprog, fås i abonnement i 22 sprogudgaver. EU-Tidende omfatter L-udgaven (retsforskrifter) og C-udgaven (meddelelser og oplysninger).

Der abonneres særskilt på hver sprogudgave.

I henhold til Rådets forordning (EF) nr. 920/2005, offentliggjort i EU-Tidende L 156 af 18. juni 2005, er Den Europæiske Unions institutioner midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at udarbejde og offentliggøre alle retsakter på irsk. Irske udgaver af EU-Tidende vil derfor blive markedsført særskilt.

Abonnementet på supplementet til EU-Tidende (S-udgaven (udbud og offentlige kontrakter)) omfatter alle udgaver på de 23 officielle sprog på én dvd.

Abonnenter på *Den Europæiske Unions Tidende* kan uden ekstra omkostninger rekvirere eksemplarer af diverse bilag til EU-Tidende (C ... A-udgaver). Abonnenterne gøres opmærksom på udgivelsen af bilagene ved hjælp af »meddelelser til læserne« i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Salg og abonnementer

Betalingsabonnementer på diverse tidsskrifter, som f.eks. *Den Europæiske Unions Tidende*, kan købes gennem vore salgsagenter. Listen over salgsagenterne findes på internettet:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_da.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA